

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

magisterské kombinované studium

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Eva Blahútová

Hodnocení potenciálu cestovního ruchu státu Mérida
(Venezuela)

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Iveta Hamarneh, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

Master Combined (Part Time) Studies

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Eva Blahůtová

The evaluation of tourist industry potential of Mérida state
(Venezuela)

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Ing. Iveta Hamarneh, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 18. 3. 2013

Eva Blahútová .....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří mi během psaní této práce podali pomocnou ruku. Největší dík patří vedoucí práce Ing. Ivetě Hamarneh, PhD. za odborné rady a připomínky a také Ministerstvu cestovního ruchu Venezuely, Corporación Merideña de Turismo a Corporación de Los Andes za poskytnuté materiály.

Anotace

Diplomová práce se v první kapitole zabývá státem Venezuela. Dává informace o obecných údajích, jakými jsou poloha, obyvatelstvo, hospodářství, politický systém apod. a také cestovním ruchem v zemi a o jeho historii. Turisticky nejnavštěvovanější oblastí Venezuely je stát Mérida, kterému je věnována kapitola následující. Jsou zde uvedeny nyní již podrobnější obecné údaje, historický vývoj státu, jeho největší atraktivita a některé legendy. Ve třetí kapitole pak dochází k samotnému hodnocení turistického potenciálu, a to z hlediska lokalizačních a realizačních předpokladů. Čtvrtá část se zabývá vyhodnocením provedeného průzkumu.

Klíčové pojmy

Cestovní ruch, diplomové práce, lokalizační předpoklady, Mérida, potenciál, průzkum, realizační předpoklady, Venezuela.

Annotation

The Diploma Thesis informs us about Venezuela – basic information, such as location, demography, economy, political system etc. and also about tourism in the state and about its history. The most visited place in Venezuela is the state of Mérida, which is the focus of this thesis. There is also more detailed basic information, a brief history, the most visited places and some legends in the chapter. The third part gives us information about the evaluation of tourist industry potential from the point of view of localization and realization conditions. The fourth chapter is focused on evaluation of conducted research.

Key words

Diploma thesis, localization conditions, Mérida, potential, realization conditions, research, tourism, Venezuela.

OBSAH

ÚVOD	10
<u>1 VENEZUELA - ZEMĚ MNOHA PODOB.....</u>	12
1.1 OBECNÉ ÚDAJE	12
1.1.1 OFICIÁLNÍ NÁZEV STÁTU, ÚŘEDNÍ JAZYK.....	12
1.1.2 STÁTNÍ SYMBOLY (VLAJKA, ZNAK, HYMNA)	12
1.1.3 POLOHA	13
1.1.4 VODSTVO	13
1.1.5 KLIMA, ČASOVÉ PÁSMO.....	14
1.1.6 OBYVATELSTVO, NÁBOŽENSTVÍ	15
1.1.7 FAUNA A FLORA	15
1.1.8 HOSPODÁŘSTVÍ	16
1.1.9 MĚNA.....	17
1.1.10 POLITICKÝ SYSTÉM.....	18
1.1.11 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI.....	19
1.2 CESTOVNÍ RUCH	20
1.3 SHRNUTÍ 1. KAPITOLY.....	23
<u>2 MÉRIDA – TECHO DE VENEZUELA.....</u>	24
2.1 OBECNÉ ÚDAJE	24
2.1.1 POLOHA	24
2.1.2 STÁTNÍ SYMBOLY (VLAJKA, ZNAK, HYMNA)	25
2.1.3 POVRCH, KLIMA	25
2.1.4 VODSTVO	26
2.1.5 FAUNA A FLORA	27
2.1.6 ABRAE.....	27
2.1.7 OBYVATELSTVO	29
2.1.8 EKONOMIKA.....	29
2.1.9 GASTRONOMIE	29
2.1.10 KULTURA	30
2.1.10.1 Řemeslná výroba	30

2.1.10.2	Hudba	31
2.2	HISTORIE	31
2.2.1	PŮVODNÍ OBYVATELÉ	32
2.2.2	DOBYTÍ	32
2.3	CO MÉRIDA NABÍZÍ.....	33
2.3.1	HLAVNÍ MĚSTO MÉRIDA	33
2.3.2	SIERRA DE LA CULATA.....	36
2.3.3	LAGUNA DE MUCUBAJÍ.....	36
2.3.4	JAJÍ	36
2.3.5	APARTADEROS	37
2.3.6	MUCUCHÍES	37
2.3.7	VENEZUELA DE ANTIER.....	38
2.3.8	TOVAR	39
2.3.9	MESETA LA GALERA	39
2.3.10	LAGUNA DE ÚRAO	40
2.3.11	CHORRERA DE LAS GONZÁLEZ	40
2.3.12	BAILADORES	40
2.4	LEGENDY	41
2.5	SHRnutí 2. KAPITOLY.....	42
3	<u>HODNOCENÍ POTENCIÁLU CESTOVNÍHO RUCHU .....</u>	<u>43</u>
3.1	PŘEDMĚT HODNOCENÍ.....	43
3.2	LOKALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY	43
3.2.1	PŘÍRODNÍ PŘEDPOKLADY.....	44
3.2.1.1	Klima	44
3.2.1.2	Reliéf	46
3.2.1.3	Chráněná území.....	49
3.2.1.4	Vodstvo.....	52
3.2.1.5	Fauna a flóra	55
3.2.2	KULTURNĚ-HISTORICKÉ (SPOLEČENSKÉ) PŘEDPOKLADY.....	57
3.2.2.1	Kulturně-historické památky.....	57
3.2.2.2	Kulturní zařízení a kulturní akce	62
3.2.2.3	Ostatní společenské akce	67
3.2.3	SHRnutí PODKAPITOLY 3.2	71

3.3 REALIZAČNÍ PŘEDPOKLADY	72
3.3.1 SUPRASTRUKTURA	73
3.3.2 INFRASTRUKTURA	77
3.3.3 SHRnutí PODKAPITOLY 3.3	79
<u>4 VYHODNOCENÍ PRŮZKUMU</u>	81
4.1 ČEŠTÍ A SLOVENŠTÍ RESPONDENTI	81
4.2 ŠPANĚLŠTÍ RESPONDENTI	84
4.3 VENEZUELŠTÍ RESPONDENTI	86
4.4 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ	88
ZÁVĚR	90
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	92
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	101
SEZNAM PŘÍLOH.....	102

ÚVOD

Tématem předkládané diplomové práce je Hodnocení potenciálu cestovního ruchu státu Mérida ve Venezuele. O této lokalitě, jakož i o celé této jihoamerické zemi, je na evropském trhu velmi málo dostupných informací, a pokud nějaké jsou, jedná se o kusé, neuspořádané údaje. Cílem této práce je tedy uceleně informovat o zmiňované destinaci, a to jak z obecného hlediska, tak z pohledu cestovního ruchu a zhodnotit její potenciál pro rozvoj cestovního ruchu.

Venezuela je rozporuplnou zemí, která se do podvědomí světa zapsala zejména svým bývalým kontroverzním prezidentem Hugo Chávezem († 5. března 2013). Ten byl některými vnímán jako venezuelský hrdina hlásící se k odkazu jihoamerického osvoboditele Simóna Bolívara, ale jiní jej považovali za egocentrického autoritativního vůdce, který neváhal pro svou slávu a uznání hodně obětovat. Obecně měl mnoho zastánců v těch nejchudších lidech, kterým zajistil bezplatné školství a zdravotnictví nebo velice štědré sociální dávky. Veškeré své aktivity však prováděl na úkor někoho jiného, a to zejména střední a vyšší vrstvy. Bohatá země, kde kdysi bylo úplně vše, nač jen člověk pomyslel, začala celkově strádat. Chávez byl známým svým negativním postojem k USA. Ty po jeho smrti věří v napravení politických vztahů s Venezuelou. Chávez byl naposledy zvolen v demokratických volbách na podzim roku 2012. Svou prezidentskou přísahu však vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nestihl složit. Pro své následující volební období měl připraveno mnoho plánů. Mezi nimi bylo například ještě větší omezení exportu do USA a naopak větší orientace na čínský trh či pokračování nevýhodného dotování spřátelených zemí. Jakým směrem se Venezuela bude tedy nakonec po jeho smrti ubírat, není zatím jasné. Avšak Chávezovy odpůrci věří, že se vše začne pomalu obracet k lepšímu.

Diplomová práce je v první části zaměřena na základní aktuální informace o Venezuele. Jedná se především o obecné údaje týkající se polohy, obyvatelstva, klimatu, ekonomiky, ale také se zde nachází úvod do cestovního ruchu v zemi a jeho historický vývoj. Druhá kapitola je podrobnější a rozebírá konkrétně stát Mérida s jeho největšími turistickými atraktivitami; je zde uveden také stručný přehled jeho historie

včetně zmínky o zdejších legendách. Třetí část práce je soustředěna na praktické hodnocení potenciálu cestovního ruchu Méridy. Hodnotí se zde lokalizační a realizační předpoklady. Do lokalizačních je zařazen potenciál přírodní a kulturně-historický, který se zabývá zejména konkretizací dat z předešlé kapitoly. Realizační předpoklady pak zahrnují hodnocení ubytovacích, stravovacích služeb, služeb cestovních kanceláří a také dopravní infrastruktury státu Mérida. Čtvrtá kapitola hodnotí výsledky provedeného průzkumu o Méridě. V závěru jsou pak shrnuty veškeré poznatky o současném stavu cestovního ruchu státu Mérida, o jeho potenciálu a očekávaném vývoji v budoucnu.

1 VENEZUELA - ZEMĚ MNOHA PODOB

Když se řekne Venezuela, většina lidí si vybaví slunce, moře, pláže, prezidenta s diktátorskými sklony Huga Cháveze, bohatá naleziště ropy, telenovely, soutěže krásy či plastické operace. Co se však za touto zemí skutečně skrývá, to nastíní právě tato kapitola.

1.1 Obecné údaje

1.1.1 Oficiální název státu, úřední jazyk

Oficiální název státu zní *Republica Bolivariana de Venezuela*¹. Administrativně se člení na 23 států a 2 státo tvorné útvary, kterými jsou Distrito Capital (hlavní město Caracas) a Dependencias Federales. V čele republiky stojí prezident. Tím byl až do 5. března letošního roku Hugo Rafael Chávez Frías. Zmíněného dne ale tento kontroverzní politik ve věku 58 let podlehl svému boji s rakovinou. Ačkoliv se zprávy o jeho smrti šířily světem už od začátku roku 2013, oficiálně byla smrt potvrzena až v březnu. Nové prezidentské volby by měly proběhnout do 30 dní, do té doby stane v čele státu viceprezident *Nicolás Maduro*.²

Úředním jazykem Venezuely je španělština.

1.1.2 Státní symboly (vlajka, znak, hymna)

Obrázek č. 1: Státní vlajka Venezuely

Zdroj: Embajada en la República Checa. Simbolos Patrios. [online]. © 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.embajada-venezuela.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=17&Itemid=16&lang=cs

---

¹ Bolívarovská republika Venezuela.

² ČESKÁ TELEVIZE. *Chávez je po smrti, podlehl ve vleklém boji s rakovinou*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/217713-chavez-je-po-smrti-podlehl-ve-vleklém-boji-s-rakovinou/>

Obrázek č. 2: Státní znak Venezuely

Zdroj: Embajada en la República Checa. Simbolos Patrios. [online]. © 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.embajada-venezuela.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=17&Itemid=16&lang=cs

Státní hymnou je píseň *Gloria al Bravo Pueblo*.

1.1.3 Poloha

Venezuela leží v severní části Jižní Ameriky a společně se 72 ostrovy zabírá 916.445 km². Na západě hraničí s Kolumbií, na jihu s Brazílií a Kolumbií a na východě s Guayanou. Na severu omývá 2.183 km dlouhé pobřeží Venezuely Karibské moře, ve kterém leží Nizozemské Antily, Portoriko, Panenské ostrovy, Martinik, Trinidad a Tobago a další. Název Venezuela (*Pequeña Venecia*³) jí dal španělský námořník *Alonso de Ojeda* v 15. století, když zde na jezeře Maracaibo objevil domy na kůlech, které mu připomínaly Benátky v Itálii.

Hlavním městem Venezuely je Santiago de León de Caracas. Zároveň je také městem největším, kulturním, ekonomickým a politickým centrem země. Další významná města jsou Mérida, Maracaibo, Valencia, Barquisimeto, Barinas, Ciudad Bolívar, Barcelona, Cumaná, Maracay či Ciudad Guayana.⁴

1.1.4 Vodstvo

Nejvýznamnějším tokem Venezuely je řeka Orinoco spolu s jejími hlavními přítoky: Caroní, Apure a Meta. Významnou roli hraje řeka Churún, na které se nachází největší vodopád světa Salto Angel, jehož voda padá z výšky 979 m. Největší vodní plochy jsou jezera Maracaibo a Valencia.⁵

---

³ Malé Benátky.

⁴EMBAJADA EN LA REPÚBLICA CHECA. *Simbolos Patrios*. [online]. © 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.embajada-venezuela.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=17&Itemid=16&lang=cs

⁵BLAHŮTOVÁ, E. *Analýza cestovního ruchu Venezuely se zaměřením na ostrov Margarita*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce: Iveta Hamarneh.

1.1.5 Klima, časové pásmo

Venezuela má pouze dvě roční období. Od října do března je to období sucha a od dubna do září pak období dešťů. Teploty v jednotlivých částech země se příliš neliší, ale jsou samozřejmě ovlivněny nadmořskou výškou, větrem a vlhkostí vzduchu. Nejvyšší průměrné teploty byly zaznamenány na ostrově Margarita na úrovni moře, a to 27 °C, oproti tomu nejnižší, avšak nikterak nízké, v nejněže položené oblasti, v Méridě, a to 20 °C. V horách Méridy teploty často spadají pod bod mrazu, což dosvědčují i věčně zasněžené vrcholky nejvyšších hor.

Od konce roku 2007 Venezuela disponuje vlastním časovým pásmem, které je minus 4,5 hodiny oproti greenwickskému střednímu času (GMT). Dnes již bývalý prezident Chávez jej zavedl kvůli možnosti lepšího využití denního světla a zároveň tvrdil, že tento fakt povede ke zlepšení kvality života a metabolismu obyvatel Venezuely.⁶

Jak ukazuje tabulka č. 1, teploty ve Venezuele se po celý rok pohybují okolo 25 °C. O tom, jaká je nejlepší doba k návštěvě této země tedy mohou rozhodovat pouze dešťové (či v horách sněhové) srážky, kterých je nejméně v prosinci, lednu, únoru a březnu.

Tabulka č. 1 – Klimatické hodnoty (Venezuela)

Měsíc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Ročně
Maximální průměrná teplota (°C)	29,1	29,6	30,6	30,8	30,3	29,7	29,8	30	30,4	30,4	30,2	29,3	30
Průměrná denní teplota (°C)	24,3	24,6	25,3	25,9	26	25,5	25,3	25,7	25,7	25,7	25,4	24,6	25,3
Minimální průměrná teplota (°C)	20,3	20,5	20,9	22,2	22,5	22,4	21,8	22,2	22,1	22	21,4	20,7	21,6
Srážky (mm)	28	20	19	53	109	139	140	135	100	97	75	51	996

Zdroj: Vlastní zpracování na základě: Wweatherbase. Venezuela. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.weatherbase.com/weather/city.php3?c=VE&name=Venezuela>

⁶ BLAHŮTOVÁ, E. *Analýza cestovního ruchu Venezuely se zaměřením na ostrov Margarita*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce: Iveta Hamarneh.

1.1.6 Obyvatelstvo, náboženství

Poslední sčítání lidu proběhlo ve Venezuele roku 2011 a na základě tohoto šetření má v současné době Venezuela 28.047.938 obyvatel. Co se týče národnostního složení obyvatelstva, z 65 % převládají míšenci, běloši představují 20 %, černoši 13 % a indiáni 2 %. Venezuelské ženy žijí průměrně 77 let a muži 71 let. Negramotnost představuje přibližně 7 %. Z náboženství převažuje římskokatolické s 96 %, 2 % obyvatelstva jsou protestantského vyznání a zbylá 2 % se hlásí k jiným náboženstvím.⁷

1.1.7 Fauna a flora

Klimatická a geografická rozmanitost předurčuje Venezuelu také k velké různorodosti, co se týče fauny a flory.

V deštných pralesích Venezuely jižně od řeky Orinoco rostou desítky druhů stromů dosahujících výšky až 40 m, bromélie a několik epyfytů. V pralesích mlžných bychom narazili na zcela odlišnou přírodu například v podobě cedru, palem či orchidejí. Nikde jinde než v andských páramos nenarazíte na rostlinu s názvem *frailejón*, která se do češtiny nejčastěji překládá jako klejovka. V pouštích pak roste několik druhů kaktusů, z nichž nejznámější je jistě opuncie. V podhůřích roste kromě palmy *moriche* také *araguaney*, národní strom Venezuely s typickými žlutými květy. Pobřežní zóny pak dávají prostor růstu mangrovníkům. Z fauny se v deštných pralesích dá potkat jaguár americký, puma americká, kapybara, mravenečník, pekari páskovaný, vydra či pásovec. Ptactvo zde zastupuje tukan, papoušek *Ara* a plazy například chřestýš a křovinář němý. V místních vodách lze narazit na želvu uhlířskou či delfínovce amazonského. V mlžných pralesích se velmi daří tapírům, kynkažu, křovináři sametovému, různým druhům žab a pavoukovicům. Horskou faunu v Andách zastupují králíci divocí, čeleď jelenovitých, rejskové a mnoho druhů dravců. Mezi nimi i kondor andský, který je společně s medvědem brýlatým taktéž vyskytujícím se v této oblasti největším ohroženým druhem Venezuely. V podhůřích žijí různé druhy kachen, ptáci z čeledi volavkovitých, kajmani brýloví a krokodýli orinoctí. V pouštích se procházejí

---

⁷INDEX MUNDI - COUNTRY FACTS. *Venezuela Demographics Profile 2012*. [online]. © 2012 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/venezuela/demographics_profile.html

kozy či vačice. Nejznámějšími zvířaty žijícími v pobřežních oblastech jsou delfini, kapustňáci, plejtváci dlouhoploutví, chameleoni, gekoni a leguani.⁸

1.1.8 Hospodářství

Ve Venezuele se nadále buduje tzv. Socialismus 21. století, který zavedl Hugo Chávez. Dochází k celkové kubanizaci státu, vyvlastňování, konfiskacím majetku atd. Roku 2010 se prezident Chávez zaměřil na soukromé výrobce a vlastníky, kteří se dle něj mají přizívat na úkor pracujícího obyvatelstva. Vyvlastňování se však netýká pouze firem místního původu, ale také zahraničních firem. Spousta takto získaných podniků však zůstává nevyužita, protože stát s nimi nedokáže správně hospodařit. Vše se pomalu začíná projevovat na trhu. Venezuelské obchody a supermarketky, které dříve nabízely nepřeberné množství různých potravin z celého světa, nyní velmi často zejí prázdnotou. Chybí jak zboží venezuelské, tak i to importované. Restrikce v případě devizové politiky jsou vysoké a z důvodu žádání o přiděl deviz, je pro dovozce vše velmi komplikované. Není tedy neobvyklé, že se jeden den lidem nedostává cukru a druhý den například mléka či másla.

Venezuela je zemědělsko-průmyslovým státem velice bohatým na nerostné suroviny. Jedná se zejména o ropu, železnou rudu, zemní plyn, bauxit, zlato, uhlí či diamanty. Své bohatství a s ním i ekonomický potenciál však nedokáže využít. V letech 2009 a 2010 zažívala Venezuela hlubokou krizi, problémy však nebyly ekonomické, nýbrž spíše politické. Roku 2010 nezaměstnanost dle vládních údajů dosáhla 8,6 % a míra inflace se vyšplhala na 28 %. Podle ekonomických expertů jsou však tato data podhodnocená a ve skutečnosti může nezaměstnanost dosahovat až 30 %. Ekonomika Venezuely je silně závislá na těžbě a exportu ropy, což postupně vede k úpadku ostatních ekonomických sektorů. Ačkoliv se v posledních letech těžba ropy zvýšila, těží se obecně málo z důvodu nedostatečných investic. Přitom má Venezuela největší zásoby ropy na světě (18 % celkových světových zásob). Venezuele chybí zahraniční investice, jelikož podmínky pro zahraniční investory jsou velmi špatné a navíc zde stále hrozí znárodnování. Co se týče zahraniční politiky, stále dochází k prohlubování vztahů s Kubou a v posledních letech také s Čínou. Před třemi lety se prokázala Chávezova

---

⁸WEIDMANN, Karl. *Fascinante/Faszinierendes/Fascinating Venezuela*. Caracas: Oscar Todtmann Editores, 1987. ISBN 980-6028-02-3.

spojení s kolumbijskou guerrillou a s baskickou organizací ETA ve Španělsku, kterou Venezuela přímo finančně podporuje.

Primární sektor zaměstnává necelých 10 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, sekundární sektor přibližně 24 % a terciér 66 %.

Zemědělské podmínky má Venezuela vzhledem ke klimatu velice příznivé. Díky vyvlastňování půdy, které probíhá od roku 2001, však zůstávají podmínky nevyužité. Půda je odebírána velkým farmám a následně věnována malým zemědělcům, což vede k poklesu zemědělské produkce. V loňském roce pak prezident Chávez uvalil na kávu velice nízké výkupní ceny, za které se zemědělcům nevyplatí ji ani začít pěstovat. Venezuela, původně jeden z největších vývozců kávy, ji z tohoto důvodu musí v současné době dovážet. Nejvíce se pěstují plodiny jako kakao, rýže, kukuřice, cukrová třtina, banány, pomeranče, melouny, papaya, ananas. Z živočišné výroby pak převládá chov hovězího a vepřového dobytka, chov drůbeže a rybolov. Orná půda zabírá 4 % z celkové rozlohy státu, osevní plocha 21 %, lesy a pralesy 34 % a pastviny 12 %.

Nejdůležitějším odvětvím průmyslu je petrochemie. Venezuela v současné době disponuje přibližně 2.600 aktivními nalezišti a 18.000 aktivními vrty. Nejvýznamnějšími oblastmi těžby jsou pánev Maracaibo, pánev Barinas a zejména Východní pánev v oblasti Orinockého pásu. Největšími odběrateli jsou Čína, Indie a USA. Dalšími průmyslovými odvětvími státu jsou automobilový průmysl, průmysl stavebních hmot, chemický, potravinářský, farmaceutický atd. Průmyslové podniky se však velmi často nacházejí v útlumu nebo se rovnou zavírají, a to z nedostatku deviz. Venezuela také disponuje velkými zásobami železné rudy a zemního plynu, dále bauxitu, uhlí, zlata a diamantů. V posledních letech se prohlubuje spolupráce s Čínou, Íránem, Běloruskem a Ruskem.

Služby se vcelku úspěšně rozvíjejí v bankovním, pojišťovacím a finančním sektoru, avšak i v těchto oblastech dochází ke znárodňování.⁹

1.1.9 Měna

Národní měnou Venezuely je *Bolívar Fuerte*¹⁰ s ISO kódem VEF. Jedna setina bolívaru se nazývá *centimo*. Volná směnitelnost měny je úředně omezena. Od počátku

---

⁹BUSINESSINFO.CZ: OFICIÁLNÍ PORTÁL PRO PODNIKÁNÍ A EXPORT. *Venezuela: Ekonomická charakteristika země*. [online]. © 1997-2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/venezuela-ekonomicka-charakteristika-zeme-18604.html>

roku 2010 došlo k několika devalvacím měny. Naposledy Venezuela devalvovala měnu v únoru letošního roku s cílem vylepšit stav veřejných financí. Kurz se tak změnil ze 4,30 VEF/1 USD na 6,40 VEF/1 USD. Tato skutečnost zajisté povede ke zvýšení již tak vysoké inflace Venezuely.¹¹

1.1.10 Politický systém

Státním zřízením Venezuely je federativní republika. Politický systém zde představuje reprezentativní demokracie prezidentského typu s pěti oddělenými mocemi. Jedná se o moc výkonnou, zákonodárnou, soudní, občanskou a volební. Jejich kompetence a vzájemné vztahy jsou definovány ústavou platnou od 30. prosince 1999.

Výkonnou moc představuje hlava státu, tedy prezident volený vždy na šestileté období. Jeho úkolem je jmenovat a odvolávat ministry a členy vlády – rady ministrů. Rada ministrů je prezidentským orgánem, jehož funkci řídí viceministr jmenovaný prezidentem. V současné době jím je ministr zahraničí *Nicolás Maduro*. Prezident je volený přímou volbou. V posledních volbách 7. října 2012 opětovně zvítězil Hugo Chávez. 5. března 2013 však podlehl zákeřné rakovině a Venezuela se po sedmidenním smutku začne připravovat na volby nové. Jako kandidáti se dají předpokládat Chávezův zřejmý následovník *Nicolás Maduro*, který Venezuelu povede do prezidentských voleb, a neúspěšný kandidát říjnových voleb *Henrique Capriles Radonski* z opozice, který je guvernérem státu Miranda. S ním v čele by se dala očekávat změna k lepšímu. Moc zákonodárnou má ve své pravomoci *Asamblea Nacional*¹². Moc soudní reprezentuje dvaatřicet soudců Nejvyššího justičního tribunálu, pět vyšších soudů, Generální prokuratura a ministerstvo veřejných záležitostí. Výkon moci občanské je rozdělen mezi Morální výbor republiky, Nejvyšší kontrolní úřad a Nejvyššího státního zástupce. Volební moc náleží Národní volební radě, která vyhláší a pořádá volby, registruje kandidáty a voliče atd. Venezuelci získávají volební právo dosažením 18 let věku.

Mezi hlavní politické strany se řadí *Patria Para Todos*¹³ (PPT), *Partido Comunista de Venezuela*¹⁴ (PCV), ale především Chávezova *Partido Socialista Unido*

---

¹⁰ Silný Bolívar.

¹¹ FINANCE. *Venezuela devalvovala svou měnu o třetinu*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/379297-venezuela-devalvovala-svou-menu-o-tretinu/>

¹² Národní shromáždění.

¹³ Vlast pro všechny.

¹⁴ Komunistická strana Venezuely.

*de Venezuela*¹⁵ (PSUV). Jedná se o vládnoucí stranu. Ve volbách na podzim roku 2010 však nezískala dvoutřetinovou většinu, jako tomu bylo dříve, o což se zasloužily opoziční strany sdružené pod *Mesa de Unidad Democrática*¹⁶ (MUD).¹⁷

1.1.11 Významné osobnosti

Venezuela je zemí produkující spoustu významných osobností, z nichž několik se jich zapsalo do světových dějin. Na prvním místě je záhodno jmenovat osvoboditele *Simóna Bolívara*, který vymanil Venezuelu a další okolní státy z nadvlády Španělska.

Z vojáků a politiků je nutné zmínit také *Francisca Fajarda*, *Francisca de Mirandu*, *Rafaela Urdanetu*, *Antonia Guzman Blanca*, indiána *Chaca* či diktátorského prezidenta *Marcose Péreze Jiméneze*, za jehož vlády došlo k velkému rozkvětu země.

Venezuela je bohatá i na umělce. Z nich lze zmínit například malíře *Martina Tovara y Tovara* a sochaře *Juvenala Ravela* či *Carlose Cruze Díeze*. O vývoj literatury se postarali spisovatelé jako *Tulio Febres Cordero*, *Andrés Eloy Blanco*, *José Antonio Ramos Sucre* nebo *Romulo Gallegos*, který dokonce roku 1948 stanul v čele Venezuely. Co se týče hudby, velice oblíbení jsou mladí umělci z dua *Chino y Nacho*, zpěváci *Carlos Baute*, či o něco starší *Ricardo Montaner*, *Luis Rodriguez „El Puma“* a mnozí další. Většina těch, kteří někdy zhlédli v televizi nějakou telenovelu, jistě ví, že mnoho z nich pochází právě z televizních studií Venezuely. V telenovelách se proslavili herci a herečky *Aurora Pabuena*, *Diego Caseres*, *Carolina Tejera*, *Oswaldo Rios* a další. Spousta hereček těchto seriálů je zároveň také modelkami. Těch má Venezuela dostatek, jsou velmi krásné, což také dokládá nespočet titulů královen krásy Miss World i Miss Universe. Mezi všemi lze zmínit například *Barbaru Palacios*, *Astrid Carolinu Herreru* a *Alicii Machado*.

---

¹⁵ Socialistická sjednocená Strana Venezuely.

¹⁶ Předsednictvo demokratické jednoty.

¹⁷ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vnitropolitická charakteristika*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/venezuela/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html

Osobnostmi známými ve světě hudebního a módního průmyslu jsou pianistka *Teresa Carreño* a módní návrhářka *Carolina Herrera*.¹⁸

Co se týče sportu, oslavovaní jsou zde zejména hráči baseballu. Ti nejlepší, jako *Francisco Cervelli*, jsou nabíráni do týmů v USA. Velmi často provozovaným sportem ve Venezuele je také tenis a známým je pak tenista *Nicolás Pereira*. *Johnny Cecotto* je motocyklovým závodníkem italského původu, který dosáhl i na titul světového šampiona. Ačkoliv se Venezuela účastní i olympijských her (v Londýně 2012 například venezuelská štafeta na 4x400 m dokonce postoupila do finále), jedinou zlatou olympijskou medaili v historii pro Venezuelu vyboxoval *Francisco „Morochito“ Rodriguez* na olympijských hrách v Mexiku r. 1968.¹⁹

1.2 Cestovní ruch

Venezuela je zemí s obrovským potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Má velice výhodnou geografickou polohu na samotném severu Jižní Ameriky. Navíc je velmi různorodá. Můžeme zde najít více než 3.000 km pláží s bílým, červeným či stříbřitým pískem vhodných jak pro odpočinek, tak pro provozování vodních sportů. Velká část pláží se nachází v chráněných oblastech, jako například národní park Mochima či Morrocoy. V Karibském moři Venezuela disponuje 311 ostrovy a ostrůvky, ze kterých lze jmenovat například Margaritu či národní park Los Roques. Velice oblíbené jsou venezuelské hory, a to zejména ty nacházející se v pohoří And. Lze zde objevit nejvyšší vrcholky, četné laguny, stolové hory a nádherná údolí se spoustou malebných vesniček. Jeden z vrcholů pohoří Sierra Nevada – Pico Espejo – je dostupný díky nejvýše položené lanovce světa v Méridě. Ve Venezuele se také nachází největší vodopád světa Salto Angel vysoký 979 metrů. Llanos představují další typ krajiny ve Venezuele. Jedná se o nížiny situované v centrální části země. Vynikají především svou typickou faunou a florou a bohatou kulturou, zejména co se týče hudby a tance. Llanos jsou plné řek, stepí, pastvin a jezer. Nelze opomenout ani pralesy, které představují zásobárny pitné vody, útočiště nespočetných druhů zvířat i rostlin a také bohatá naleziště minerálů. Navíc zde doposud žijí desítky indiánských etnik s vlastním

---

¹⁸BLAHŮTOVÁ, E. *Analýza cestovního ruchu Venezuely se zaměřením na ostrov Margarita*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce: Iveta Hamarneh.

¹⁹Tamtéž.

jazykem a kulturou. Amazonský prales zabírá asi 20 % území Venezuely a protékají jím řeky, které utvářejí dvě mezinárodní povodí: Orinoka a Amazonky. Světový fond na ochranu přírody zařadil Venezuelu mezi šest zemí s největší rozmanitostí na americkém kontinentu. Více než 40 % území představují chráněné oblasti, přírodní rezervace a přírodní památky. Celkem se tu nachází 43 národních parků a 20 přírodních památek. Obyvatelé jsou velice přátelští a otevření a zdejší klima dovoluje využívat zemi k cestovnímu ruchu v průběhu celého roku.²⁰

Mezi hlavní turistické cíle Venezuely se řadí Mérida, Gran Sabana, Isla Margarita, Caracas, Los Roques a Morrocoy.

Na cestovní ruch se ve Venezuele až do roku 1983 nekladl velký důraz. A to z několika důvodů, z nichž některé přetrvávají i dodnes. Hlavním zdrojovým trhem totiž byl a zřejmě ještě dlouho bude obchod s ropou, které má Venezuela stále dostatek. Další příčinou pak byla vysoká inflace, která z Venezuely udělala jednu z nejdražších destinací amerického kontinentu. Zlomem se stal 18. únor 1983, ve Venezuele nazývaný jako „černý pátek“, kdy za vlády prezidenta *Luise Herrery Campinse* došlo k nevyhnutelné devalvaci měny z důvodu ekonomiky, která se pohybovala na hranici insolventnosti. Ta byla způsobená díky zvyšování nákladů na těžbu ropy, přičemž cena ropy klesala, zvyšovala se populace atd. Obecně byl rok 1983 pro Venezuelu krutým rokem a 80. a 90. léta jsou ve Venezuele označována jako *decadas perdidas* neboli ztracená desetiletí.²¹

Od devalvace měny a nového vztahu venezuelského bolívaru s americkým dolarem se veřejný sektor začal zabývat průmyslem cestovního ruchu. To vše vedlo k velkému počtu vzestupů a pádů, které přetrvávají dodnes, a které se dějí z několika důvodů. Jedná se zejména o soustředění se státu na různá povolení místo na propagaci destinace v zahraničí s cílem zajistit nárůst příjezdového cestovního ruchu a s ním i zaměstnanosti, zvýšení HDP, atd. Další příčinou je pak nedostatek odborníků. Většina zaměstnanců v cestovním ruchu jsou lidé z jiných oborů, které s cestovním ruchem nesouvisejí. Za velmi závažnou se považuje také nepřehlednost odvětví cestovního ruchu, neznalost zákazníka a jeho potřeb.

---

²⁰EMBAJADA DE VENEZUELA EN LÍBANO. *Turismo*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.embavenelibano.com/v000014s.html>

²¹PROCHÁZKA, M. *Autoritativní režimy v Latinské Americe: 4. Venezuela a Hugo Chávez*. [online]. 2010 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_13623.html

V roce 1984 Venezuelu navštívilo 354.000 zahraničních turistů. Každoročně byl zaznamenáván jejich nárůst o 10 – 15 %. Roku 1988 byla vykázána návštěvnost v podobě 615.000 zahraničních turistů. Toto navýšení je připisováno zejména soukromému sektoru a letecké společnosti Viasa v čele s ředitelem *José Campinsem*. Viasa jako první začala nabízet balíčky cestovního ruchu zahrnující dopravu a ubytování. Nabídka se zaměřovala zejména na Spojené státy americké, Kanadu a ostrovy Karibiku.

Od roku 1989 však návštěvnost celkově značně poklesla. A to především díky špatné image destinace z důvodu násilí a vražd, převratů v letech 1992 a 2002, zvýšené nejistotě a nedostatečné kampani pro obnovu image. Na počátku roku 1997 navíc zanikla Viasa, a Venezuela se tak ocitla bez vlajkové letecké společnosti. Zmizeli turisté ze Severní Ameriky i z Karibských ostrovů. Díky nabídce charterových a přímých letů z Barcelony ve Španělsku však došlo k nárůstu cestovního ruchu z Evropy. Venezuelu začali navštěvovat zejména obyvatelé Španělska, Itálie, Německa a Velké Británie.

Cestovní ruch celkově však stále stagnoval. Rostl pouze zážitkový cestovní ruch, který nevyžaduje velké investice do infrastruktury a na výše uvedených okolnostech (vzestupů a pádů) nezávisí tolik jako ostatní formy cestovního ruchu. U zážitkového cestovního ruchu je nejdůležitější *genius loci*, neboli „*duch vládnoucí na určitém místě*“²². Příjmy u zážitkového cestovního ruchu tvoří zejména doplňkové služby. V posledních letech došlo k vývoji v rámci ubytovacích služeb, především co se týče kempů a penzionů (ve Venezuele nazývaných „*posadas*“) specializovaných na zážitkový cestovní ruch, který pocítil další nárůst. Oproti tomu je ale patrná stagnace přímořského cestovního ruchu.

Ve Venezuele bylo k 31. červenci 2012 evidováno 93.275 hotelových pokojů využívaných zejména v rámci domácího cestovního ruchu.²³

---

²² ABZ.CZ: SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Genius loci*. [online]. © 2005-2006 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=genius+loci

²³ POLER, M. *Historia del turismo en Venezuela*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.eluniversal.com/opinion/120731/historia-del-turismo-en-venezuela>

1.3 Shrnutí 1. kapitoly

Venezuela je destinací, která má turistům hodně co nabídnout. Pro každého se tu totiž najde přesně to, co hledá. Moře, pláže, hory, příroda, památky. To a mnohem více lze v této krásné jihoamerické zemi najít. Atraktivnost státu ovšem snižují vnitropolitická situace a zejména bezpečnostní podmínky. Venezuela, a především pak její hlavní město Caracas, se již několik let umísťuje na nepříliš lichotivém žebříčku deseti nejnebezpečnějších míst světa. Za touto skutečností stojí zejména nekontrolovatelný obchod s drogami, do kterého je ve většině případů namočena také místní policie. Byrokracie a úplatky jsou zde na denním pořádku. Nyní lze tedy jen doufat, že se tato situace s nástupem nového prezidenta změní k lepšímu.

2 MÉRIDA – TECHO DE VENEZUELA²⁴

Jedním z cílů této diplomové práce je zhodnocení potenciálu cestovního ruchu státu Mérida. V předchozí kapitole se již představila Venezuela jako taková, nyní je třeba trošku podrobněji přiblížit tento pozoruhodný andský stát. Bez jeho dokonalého poznání totiž jeho možnosti hodnotit nelze.

2.1 Obecné údaje

Mérida je jedním z 23 států Venezuely a zároveň jejím nejvýše položeným státem.

2.1.1 Poloha

Mérida je situována v pohoří And na západě země, kde se nachází deset nejvyšších vrcholů Venezuely, včetně Pico Bolívar, který dosahuje výšky 4.980 metrů nad mořem. Stát je tvořen 23 samosprávnými jednotkami, 86 farnostmi a celkově zabírá plochu 11.300 km². Navíc se Mérida člení do 6 politicko-administrativních regionů: Zona metropolitana, Zona del Valle del Mocotíes, Zona Sur del Lago, Pueblos de Norte, Pueblos de Sur y Pueblos de Páramo. Hraničními státy jsou na severu Trujillo, na jihu Táchira a Barinas, na západě Táchira a Zulia a na východě Barinas. Na severu je navíc Mérida limitována jezerem Maracaibo. Společně se státy Táchira a Trujillo tvoří korporaci andských států nazvanou *CORPOANDES*²⁵. Hlavním a zároveň největším městem státu je Mérida, nebo oficiálně **Santiago de los Caballeros de Mérida**, která je současně hlavním městem samosprávné jednotky Libertador. Dalšími významnými městy jsou pak Acarigua, Bailadores, Ejido, El Vígia, Lagunillas, La Azulita, Mucuchíes, Pueblo Llano, Santa Cruz de Mora, Santo Domingo, Tabay, Timotes, Tovar a Torondoy.²⁶

---

²⁴ Střecha Venezuely, jak je Mérida velmi často nazývána.

²⁵ Corporación de Los Andes – Andské sdružení.

²⁶ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

2.1.2 Státní symboly (vlajka, znak, hymna)

Obrázek č. 3: Vlajka státu Mérida

Zdroj: WIKIPEDIA, LA ENCICLOPEDIA LIBRE. *Flag of Mérida*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_M%C3%A9rida.svg

Obrázek č. 4: Znak státu Mérida

Zdroj: WIKIPEDIA, LA ENCICLOPEDIA LIBRE. *Escudo de merida*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Escudo_de_merida.gif

Hymnou státu Mérida je *Con orgulloso lancemos al viento*.

2.1.3 Povrch, klima

Mérida se nachází v pohoří And, nepřekvapí tedy, že je nejvýše položeným státem Venezuely s nadmořskými výškami přesahujícími 4.000 metrů nad mořem. Jak již bylo předesláno, leží tu i nejvyšší vrchol Venezuely Pico Bolívar. Dalšími významnými vrcholy jsou Humboldt, Bonpland, El Toro, Pan de Azúcar, El Campanario, Las Pailas a El Águila.

Mérida je jedním ze států s velkou geografickou rozmanitostí. Kromě zón přesahujících 4.000 metrů nad mořem, zde najdeme území s průměrnými nadmořskými výškami mezi 900 a 1.600 metry a v severozápadní části státu označované jako Zona Sur del Lago spadá nadmořská výška pod 200 metrů nad mořem (nejnižší bod –

Palmarito – 5 m n. m.). Ovšem Andy zabírají většinu území státu. Dvě hlavní části And vyčnívají z horského reliéfu. Jedná se o pohoří *Sierra de La Culata*, které dominuje severozápadní části, a pohoří *Sierra Nevada de Mérida* v centrální části, které se rozkládá až k severovýchodnímu pohoří *Sierra de Santo Domingo*.

Mérida ale nejsou jen hory, důležitou součástí státu tvoří „*páramos*“, která se někdy překládají jako vřesoviště či náhorní plošiny²⁷. Jsou to geograficky velmi důležitá území, hned z několika hledisek; rozkládají se na značné části státu, žije zde spousta druhů zvířat, daří se tu různým typům rostlin apod. Páramos jsou známá jako chladná stromů prostá území nepříznivá pro lidské osídlení. Pro vědce jsou to však z hlediska fauny a flory oblasti speciálního významu. Výškový limit, ve kterém se v Méridě objevují, se pohybuje mezi 2.500 a 4.500 metry nad mořem. Páramos zabírají plochu přibližně 2.600 km². Nejdůležitějšími jsou Páramo de Los Conejos, Páramo de Mucuchíes, Páramo El Batallón, Páramo de Mifafi, Páramo de Los Carreros a další.

Stejně jako ve zbytku Venezuely se klima vyznačuje dvěma obdobími, tj. sucha a dešťů. Nejvíce srážek spadne v období od dubna do června a od září do listopadu. Teploty se značně liší v závislosti od reliéfu a nadmořské výšky. V Zona Sur del Lago mohou dosahovat až 32 °C, nižší teploty s hodnotami kolem 25 °C lze pak pozorovat v Zona metropolitana, mírné klima s teplotami mezi 17 a 22 °C v zónách Valle del Mocotíes a Pueblos del Norte a nejnižší pod 12 °C, mnohdy až kolem 0 °C v Pueblos del Sur a Pueblos del Páramo. Jako průměrná teplota státu se uvádí 19-20 °C.²⁸

2.1.4 Vodstvo

Hydrografie Méridy je velice rozmanitá. Najdeme zde řeky, potoky, bystřiny, ledovcová jezera zvaná *lagunas*, rybníky a Mérida má soudní pravomoc i nad malou částí jezera Maracaibo. Řeky jsou velmi bohaté na vodu, většinou je jejich tok velmi strmý a tvoří hluboká údolí a soutěsky. Hlavní řeky jsou Motatán s největším průtokem a Chama se svými přítoky Mocotíes a Mucujún, které spadají do povodí jezera Maracaibo, zatímco řeky Santo Domingo, Caparo, Cajurí a Mucuchachí patří do povodí řeky Orinoco prostřednictvím řeky Apure.²⁹

---

²⁷ DUBSKÝ, Josef. *Velký španělsko-český slovník*. 2. rozšířené a opravené vydání. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0483-1.

²⁸ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

²⁹ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

2.1.5 Fauna a flora

V Méridě se nachází několik vegetačních pásem, tím pádem je i fauna a flora velmi různorodá. Jako příklad můžeme uvést suché tropické či deštné lesy a naopak typické andské páramos. V horských oblastech byly původní vegetace narušeny a lesy byly vykáceny z důvodu zakládání pastvin a zemědělské půdy, stejně jako kvůli budování obydlí v oblastech. V podhorských oblastech a na jižních jezerních planinách ustoupily tropické deštné pralesy rozšiřování pastvin a zušlechťování půdy. Formace, které ještě vynikají svou rozlohou v různých horských pásmech Méridy, jsou mlžné lesy, které se zatím ochráncům přírody daří zachovávat.

Co se týče fauny, ze savců lze jmenovat medvědy brýlaté, kteří jsou jedinými představiteli medvědů v jižní Americe, nosály, vačice, pumy a opice. Z ptáků jmenujme vzácného kondora andského, kolibříky, skalňáky andské, kvesaly přilbové, lelky, sojky límcové, orly či kachny bystrinné. Obojživelníky reprezentuje „transparentní“ žába nebo andský mlok a hady pak například korálovec.

V Méridě se nacházejí bohatá naleziště minerálů, jak kovové rudy (zinek, olovo, stříbro, měď), tak i nekovové nerosty (živce, fosfáty, břidlice, pegmatity, uhlí, vápenec, jíl, uhličitan sodný). Dále pak slídy, lithium, beryllium a další.³⁰

2.1.6 ABRAE

ABRAE je zkratkou pro *Áreas Bajo Régimen de Administrativas Especial* a jako český ekvivalent můžeme použít Oblasti spadající pod speciální administrativní režim. Jedná se o 19 oblastí, které svou rozlohou zabírají více než 60 % státu. Konkrétně je řeč o čtyřech národních parcích, třech přírodních památkách, dvou kritických prioritních oblastech, jedné vodní rezervaci a sedmi chráněných zónách.

Národní park Sierra Nevada se rozkládá na území dvou států – Méridy a Barinas. Byl založen roku 1952 a jeho celková rozloha je 276.446 hektarů, z toho 185.886 hektarů spadá pod Méridu. Dnes je považován za národní dědictví a hlavním cílem pro jeho vytvoření byla ochrana zdejších ekosystémů a horské krajiny spolu s ledovcovými a říčními údolími. Jeho hlavními vrcholy jsou Pico Bolívar, Humboldt, Bonpland, La Concha, El León a El Toro. Dále se zde nacházejí páramos a ledovcová jezera ve výškách od 3.000 do 4.500 metrů nad mořem. Z flory lze jmenovat například

---

³⁰ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

borovice a klejovky, či *frailejónes*³¹ rostoucí na území páramos, a z fauny výše zmiňované medvědy brýlaté, kondory andské a orly královské. Teplota zde kolísá mezi 26 °C v nejnižších zónách (400 m n. m.) a -5 °C v nejvyšších (4.980 m n. m.). Národní park Sierra Nevada zasahuje do samosprávných jednotek Aricagua, Campo Elías, Libertador, Santos Marquina, Rangel a Cardenal Quintero.

Národní park Sierra de la Culata byl založen roku 1989 a je situován ve státech Mérida a Trujillo. Celková rozloha je 200.400 hektarů. Tvoří ekosystém stále zelených lesů a pustin. Základním cílem pro založení národního parku byla ochrana četných řek pramenících na tomto území. Především se jedná o řeky Capáz, Tucaní, Torondoy, San Pedro a Pocó, které se vlévají do jezera Maracaibo a zajišťují zavlažování půdy pro zemědělství a pitnou vodu pro více než 50 % státu Mérida. Mezi hlavní vrcholy národního parku patří Piedras Blancas, Caracoles, Micanón a Agua Blanca. Mimo jiné se tu nacházejí také laguny, jako La Grande, La Carbonera a La Negra. Převládá zde vegetace v podobě travin a keřů, od 3.000 metrů se objevují i rostliny subtropického mlžného pralesa. V oblasti je zaznamenán výskyt 68 % volně žijících typicky andských živočichů, jako je například medvěd brýlatý nebo krahujec.

Národní park Juan Pablo Peñaloza (Páramos El Batallón y La Negra) zaujímá významnou část andských páramos El Batallón a La Negra. Národním parkem bylo toto území o 75.200 hektarech, které Mérida sdílí se sousedním státem Táchira, prohlášeno roku 1989. Největší význam tohoto parku spočívá v ochranné funkci a stabilizaci toku řek Uribante a Mocotíes, které jsou nepostradatelné pro výrobu elektrické energie pro udržitelný zemědělský rozvoj v údolí Mocotíes.

Národní park Tapo-Caparo je nejpozději založeným národním parkem Méridy (1993) o rozloze 205.000 hektarů, který zasahuje i na území států Barinas a Táchira. Jeho hlavním cílem je ochrana mlžných a věčně zelených lesů, stejně jako zachování přirozeného místa výskytu různých savců, plazů a ptáků a různých druhů rostlin. V parku se nacházejí řeky velkého andského významu, jako Mucuchí, Aricagua, Mucupatí, Caparo, Guaimaral a Camburito.³²

---

³¹ Rostlina s typickými žlutými květy rodu *Espeletia schultzei*, často překládána jako klejovka.

³² CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

2.1.7 Obyvatelstvo

Poslední dostupný údaj z roku 2010 uvádí, že stát Mérida má 892.031 obyvatel. Nejvíce populace se soustředí v hlavním městě Méridě a jeho okolí (samosprávná jednotka Libertador), konkrétně se jedná o 242.578 lidí. Nejvyšší hustotu zalidnění vykazují samosprávné jednotky Tovar a Libertador a naopak nejnižší Aricagua a Padre Noguera. Co se týče složení obyvatelstva, nepatrně převažuje počet ženské populace nad mužskou a dle údajů o věkovém složení převládá mladá populace nad starší, za čímž stojí zejména přítomnost univerzity v hlavním městě. Velmi zajímavé údaje poskytuje porodnost ve státě dle věku matky. Přes 29 % žen se stává matkami ve věku 15-19 let, 23 % ve věku 20-24 let a 16 % již ve věku 10-14 let. Dokonce se objevují i případy porodu u dívek mladších deseti let.³³

2.1.8 Ekonomika

Jeden z největších příjmů ekonomiky představuje cestovní ruch. Vytváří – přímo i nepřímo – pracovní místa pro značnou část obyvatelstva. V posledních letech tu navíc neustále roste nabídka hotelových i ostatních služeb, a co je důležité, také jejich kvalita. Ekonomika Méridy je kromě cestovního ruchu založena především na zemědělství. Pěstují se zde jahody, ostružiny, brambory, cibule, česnek, květák a v některých zónách také různé druhy banánů a káva. Velký význam má chov dobytka pro mléko i maso a chov ryb, zejména pstruhů. V Méridě se nachází také malá továrna, kde se zpracovává hedvábí. K ekonomice dále přispívá dřevařský průmysl a přítomnost univerzity a dalších vzdělávacích institucí. Ty vytvořily z hlavního města atraktivní centrum pro studenty nejen z Méridy, ale také z okolních států, zejména Zulie.³⁴

2.1.9 Gastronomie

Gastronomie státu Mérida představuje exotické a velmi různorodé pokrmy. V Andách se zpracovávají zejména následující plodiny: brambory, pšenice, kukuřice, cukrová třtina, juka, rýže, dýně, káva, kakao, cizrna, hrách, ananas, guava, banány, ostružiny. V hojném množství se konzumuje maso, vnitřnosti a ryby, zejména pstruzi, kterých jsou plné řeky a potoky. Z konkrétních pokrmů lze uvést polévku *pizca*

---

³³ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

³⁴ RUMBOS VENEZUELA. *Estado Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.rumbosvenezuela.com/merida-guia-turistica/26-estado-merida.html>

*andina*³⁵, která se připravuje z hovězího vývaru, cibule, česneku, mléka, vajíček, brambor, koriandru a soli. Dokáže dokonale prohřát celé tělo a prý je výborná na kocovinu. Velmi typickým pokrmem je *arepa de harina de trigo o de maíz*³⁶; jedná se o druh chleba, který se konzumuje v hojném množství jak k snídani, tak k večeři. Jí se v celé Venezuele, avšak ten z Méridy je mnohem větší a tenčí. Z hlavních jídel je pak velice oblíbený již výše zmiňovaný pstruh. Tato ryba byla vysazena do vod Méridy kolem roku 1938. Připravuje se na několik způsobů; na česneku, smažený, uzený apod. Dezert, který lze zakoupit v každé pekárně v Méridě, je *almojabana*. Jde o druh lívanců připravovaných z tvarohu, cukru, másla a škrobu; čeština pro toto slovo nemá ekvivalent. Místní obyvatelé si velmi často pochutnávají na nápoji *chicha andina*³⁷ připraveného z kukuřice, hnědého cukru a koření. Tradiční jsou také vína připravovaná z ostružin či pomerančů, nebo sýry *queso de páramo*, které jsou vyhlášené jak mezi domácím obyvatelstvem, tak mezi turisty.³⁸

2.1.10 Kultura

Do příjezdu Španělů se domorodí obyvatelé And věnovali modelování nádob z jílu, kamene a kůry stromů. Vyráběli modly z hlíny a kamene, které ztělesňovaly jejich božstva. Tkali látky, ze kterých šili pytle na přepravu ovoce, vyráběli rohože, nebo koberce z rostlinných vláken. Současná řemeslná výroba státu Mérida je výsledkem spojení různých kmenů a lze o ní říci, že je výjimečná. V Méridě byla kdysi kultura, spolu se zemědělstvím a chovem zvířat, základem ekonomiky. Obyvatelé Méridy tvrdí, že jejich řemeslo se mísí s potem, obětováním, krajinou, jednoduchostí a pokorou.

2.1.10.1 Řemeslná výroba

Co se týče keramiky, obvykle se prodávají překrásné vázy, dózy, hliněné hrnce, pánve, džbány, šálky, misky a další druhy užitečného nádobí. Vyrábějí se i různé sošky, ale v mnohem menším množství, než předměty do domácnosti. V současnosti je největší produkce keramiky soustředěna do zón Guáimaras, Ejido a Pueblo Nuevo.

---

³⁵ Špetka And.

³⁶ Placka z pšenice či z kukuřice.

³⁷ Andská šťáva.

³⁸ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

Z prostředků poskytnutých okolním prostředím, muži i ženy v Andách vyrábějí klobouky, rukavice, šály a spoustu dalších součástí oblečení. Výroba vlněných tkanin je snad vůbec nejstarší hospodářskou aktivitou Méridy, společně se zemědělstvím a keramikou. V současné době se tkalcovny soustředí v hlavním městě Méridě a v pustinách Mucuchíes, kde se převážně zhotovují úžasná ponča, deky a svetry, které jsou velmi oblíbené mezi turisty. Klobouky se vyrábějí v oblasti Mucutuy, kde se tomuto obchodu věnují celé rodiny. Jako základní suroviny se používají rákos, vlákna banánovníku, agáve apod., z nichž se pak zhotovují tašky, štětce, pytle, rohože, klobouky atd.

Dále se zpracovávají kovy, kůže, kameny, velké oblibě se těší také dřevořezba, výroba hudebních nástrojů a malířství.

2.1.10.2 Hudba

Kultura Méridy, a obecně celé Venezuely, je produktem mísení bílé, černé a indiánské rasy. Velký vliv na hudbu měli však především původní obyvatelé And. V malých skupinách zde žili také černí otroci, kteří značně ovlivnili místní hudbu. Pocházeli především ze Senegalu, Gambie a Konga a jejich odkaz lze pozorovat v tancích, rytmech, písních, hudebních nástrojích jako je například *tambor*³⁹. Hudbu ovlivnila také evropská, arabská kultura a okolní státy jako Kolumbie a Mexiko.

Z hudebních nástrojů se nejvíce využívají housle, mandolína, kytara, *maracas*⁴⁰ a další. Každoročně se ve městě Tovar pořádá Houslový Festival And.⁴¹

2.2 Historie

Slovo Mérida pochází z latinského „Emerita“, prvního názvu města založeného Římany roku 25 před Kristem ve Španělsku. Původně bylo nazýváno Emerita Augusta, ale roku 409 zůstalo pouze „Emerita“, z čehož později bylo odvozeno jméno „Mérida“.

---

³⁹ Buben.

⁴⁰ Rumba koule.

⁴¹ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

2.2.1 Původní obyvatelé

Území, které je dnes známé jako stát Mérida, bylo původně sídlem civilizace Tatu, složené z několika indiánských komunit, ze kterých vyčnívali Timotes, Mucuchíes, Mucujúnes, Mocanareyes, Macacteas, Tatuyes a Tabayes. Jednalo se o mírumilovné nekočovné indiány malého vzrůstu, s krátkými končetinami, s průměrnou velikostí lebky, s dlouhými rovnými vlasy, úzkým čelem, bez vousů, s bronzovou pletí a vystupujícími lícními kostmi. Byli velmi zruční, v zemědělství se vyznačovali velkým smyslem pro ekologii. Pěstovali juku, kukuřici, fazole, arracachas (něco mezi mrkví a celerem), dýně, papriky, ananas, čerimoju. Z tabáku připravovali doutníky *chimó*, kakao používali pro výrobu zvláštního nápoje zvaného *choroto*, z bavlny vyráběli deky.

Soustředili se v malých vesnicích v domech z kamene, proutí a hlíny se střechou ze slámy. Věnovali se košíkářství a keramice a používali talismany z kamene. Byli charakterističtí svou nevelkou oblibou k muzice, a to přestože pořádali rituály k uctívání jejich božstva za využití pantomimy, tance a doprovodu hudebních nástrojů jako jsou flétny a maracas. Dorozumívali se jazykem Mucu a jejich kalendář byl založený na 360 dnech.

2.2.2 Dobyť

9. října 1558 se v oblasti indiánů Mucujúnes a Julaquíes blízko laguny Urao (dříve známé jako Guazabara) dnes nazývané San Juan de Lagunillas objevil dobyvatel z Pamplony v Nové Granadě *Juan Rodríguez Suárez*, který sem byl vyslán, aby pátral po zlatých dolech. Toho dne Rodríguez Suárez prohlásil tuto část země za území patřící španělskému králi a změnil název na město Mérida, jako vzpomínku na své rodné město ve Španělsku. Tímto aktem překročil své pravomoci. Není divu, že se setkal s odporem ze strany indiánů Julaquíes. Jejich nepřátelský postoj vůči Španělům, přinutil Juana Rodríguez Suáreze k přemístění města na náhorní plošinu indiánů Tatuyes, přičemž zachoval název Mérida. Rada města Pamplona se dozvěděla o neoprávněných opatřeních ze strany Rodríguez Suáreze a o jeho zlém zacházení s indiány a pověřila tedy kapitána *Juana de Maldonado*, úhlavního nepřítele Rodríguez Suáreze, aby se postaral o nápravu. Roku 1559 dorazil Maldonado do Méridy spolu s 80 ozbrojenými muži, Rodríguez Suárez byl zajat a odeslán do Santa Fé. Mérida byla přesídlena

na místo, kde se nachází dodnes a za svůj název dostala dodatek *Santiago de Los Caballeros*.⁴²

2.3 Co Mérida nabízí

V následující části jsou uvedena a stručně popsána největší turistická lákadla ve státě. Jejich výběr byl podmíněn četností výskytu v jednotlivých knižních i internetových průvodcích a také vlastním provedeným průzkumem mezi obyvateli Venezuely, Španělska a České republiky. V průzkumu byli respondenti dotazováni na stát Mérida a měli zodpovědět otázky, zda mají povědomí o Venezuele, konkrétně o státě Mérida, zda toto místo někdy navštívili, které atraktivity si pod Méridou představí a jaké typy cestovního ruchu si myslí, že se v Méridě nejčastěji provozují. Nutno poznamenat, že ani česká, ani španělská část dotazovaných není z větší části dostatečně informovaná o této destinaci. Výsledky provedeného šetření jsou popsány ve čtvrté kapitole této diplomové práce.

2.3.1 Hlavní město Mérida

Mérida je nejnavštěvovanějším místem státu Mérida, ale zároveň také celé Venezuely. Každoročně sem přijíždějí davy turistů, které láká zejména nabídka adrenalinových sportů a dobrodružství. Mezi sporty, které se zde provozují, se řadí paragliding, canyoning, horská cyklistika, jízda na čtyřkolkách, sjíždění divokých řek na raftech, bungee-jumping, horolezectví, jízda na koních atd. Své služby zde nabízejí mnohé cestovní kanceláře s kvalifikovanými průvodci, kteří turistům zprostředkují přesně to, co si přejí.

Když se řekne Mérida, každému, kdo ji navštívil, se jistě vybaví její umístění na náhorní plošině nad řekou Chama mezi pohořími Sierra Nevada a Sierra de La Culata.

Mérida je univerzitním městem. Universidad de los Andes je druhou nejstarší univerzitou ve Venezuele a nabízí studium nejrůznějších oborů, mezi kterými vyniká především lesnictví. Univerzitu navštěvuje okolo 60 tisíc studentů. Mimo této instituce je tu možnost studovat ještě na dalších pěti technických školách, nachází se tu proslulá

---

⁴² CORPORACIÓN MERIDEÑA DE TURISMO. *Información General del Estado Mérida*. Mérida, 2012.

hotelová škola a spousta škol jazykových, které těží z výborné španělštiny, kterou se v Méridě hovoří.

Město nabízí širokou škálu památek a pozoruhodností. Jednou z velkých atrakcí je **Mercado Principal**. Jedná se o tržnici, kde se dá zakoupit snad úplně vše. Zelenina, ryby, maso, oblečení, řemeslné výrobky, suvenýry atd.⁴³ Na severovýchodním okraji města se nachází **Zoologický park Chorros de Milla**, který se rozkládá na deseti hektarech. Byl založený 27. října 1953 a v současnosti je spravován v rámci **CORMETUR**⁴⁴. Park je umístěn v nadmořské výšce 1.850 metrů nad mořem v údolí vytvořeném řekou Milla. Klima zde odpovídá mlžnému pralesu, a proto se tu nachází také typická vegetace tohoto ekosystému, jako jsou například kapradiny.⁴⁵ Na západě města stojí za návštěvu akvárium **Parque Jardín Acuatico**. Je zde možné v obrovských nádržích pozorovat desítky druhů ryb a dalších živočichů, kteří žijí v řekách, potocích, bystřinách a jezerech And. Za zmínku stojí také obchod se zmrzlinou **Heladería Coromoto**. Nabízí tu totiž několik stovek příchutí zmrzliny. Kromě tradičních chutí tu lze okusit zmrzlinu s příchutí piva, fazolí, whisky, růží, lososa, česneku, cibule, červené řepy atd. Majitelem je portugalský podnikatel, který sám vyvinul všechny příchutě. Jejich výčet zabírá celou jednu stěnu, druhá zeď pak slouží pro umístování novinových článků zabývajících se touto zmrzlinárnou a pro fotografie návštěvníků z celého světa. V roce 1991 byl obchod zapsán do Guinnessovy knihy rekordů.⁴⁶ Obyvatelé Méridy jsou milovníky býčích zápasů, proto ve městě nemůže chybět místo, kde se tento tradiční sport provozuje. Řeč je o **Plaza Monumental Román Eduardo Sandia** neboli **Plaza de Toros de Mérida**. Jedná se o býčí arénu první kategorie, která byla založená roku 1967, aby sloužila takovým událostem jako je festival Feria del Sol (Carnaval Taurino de América), pro koncerty atd. Dokáže pojmout až 16.000 diváků. Je zároveň sídlem býčí školy *Escuela Taurina Humberto Alvarez*. S býky zde zápasili takové hvězdy světového formátu jako například *Enrique Ponce*, *David Fandila* „*El Fandi*“,

---

⁴³BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

⁴⁴Corporación Merideña del Turismo – Sdružení cestovního ruchu Méridy.

⁴⁵VENAVENTOURS. *Parque Zoológico Chorros de Milla*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.venaventours.com/chorrosdemilla/>

⁴⁶CENTRO VENEZOLANO. *Heladeria Coromoto*. [online]. © 2011 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.centrovenezolano.com/heladeria-coromoto/>

*Julián López „El Juli“, Francisco Rivera „Paquirrí“ a mnozí další.*⁴⁷ V Méridě se dále nachází spousta parků, kostelů, muzeí, divadel, ale stále největším lákadlem pro turisty je **Teleférico de Mérida**. Řeč je o nejvýše položené a druhé nejdelší lanovce na světě, kterou nechal postavit diktátor *Marcos Pérez Jiménez*. Její délka je 12,5 km a dosahuje výšky až 4.765 metrů nad mořem. Byla projektována roku 1952 skupinou *Club Andino Venezolano*⁴⁸. Postavena byla zejména za finanční pomoci Francie, Švýcarska a Německa. Stavba trvala řadu let a plně dokončena byla v roce 1960. V prosinci 2008 byla kontrolována rakouskou firmou *Doppelmayr*. Při kontrole byly zjištěny značné nedostatky a rakouští odborníci doporučili vládě Venezuely z bezpečnostních důvodů lanovku uzavřít. Od roku 2011 se nachází v procesu modernizace, která by měla být dokončena v letošním roce. Očekává se, že se stane jednou z nejmodernějších lanovek světa. Teleférico je rozděleno na čtyři části. První úsek spojuje stanice Barinitas (1.577 m n. m.) a La Montaña (2.442 m n. m.). V této části se nabízí výhled na kaňon řeky Chama a na náhorní plošinu, na které se nachází hlavní město Mérida. Druhý úsek mezi stanicemi La Montaña a La Aguada (3.452 m n. m.) zavádí turisty do NP Sierra Nevada. Je odtud dobrý výhled na Pico El Toro (4.756 m n. m.). Třetí segment vede mezi stanicemi La Aguada a Loma Redonda (4.045 m n. m.). Dostáváme se do centra páramos. Nabízí se pozorování více než 86 druhů rostlin frailejónes. Na severu už se tyčí vrchol Pico Bolívar. Z Lomy Redondy se dá dostat klikatou cestičkou okolo laguny Anteojos do městečka Los Nevados, jehož návštěva stojí za překonání několikakilometrové cesty. A konečně se dostáváme ke čtvrtému úseku lanovky, který turisty doveze do stanice Pico Espejo (4.765 m n. m.), kde se nachází obrovská mramorová socha Panny Marie Sněžné, patronky horolezců. Za dobré viditelnosti je odtud nádherný výhled, na západě se dá dohlédnout až na pohoří Sierra de Cocuy v Kolumbii.⁴⁹

---

⁴⁷ WIKIPEDIA, LA ENCICLOPEDIA LIBRE. *Plaza Monumental Román Eduardo Sandía*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://es.wikipedia.org/wiki/Plaza_Monumental_Rom%C3%A1n_Eduardo_Sandía

⁴⁸ Venezuelský andský klub.

⁴⁹ SISTEMA TELEFERICO DE MERIDA VENEZUELA. *El Sistema Teleférico de Mérida*. [online]. 2011 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.telefericoenmerida.com/teleferico-de-merida>

2.3.2 Sierra de La Culata

Velmi oblíbeným cílem turistů je také národní park Sierra de La Culata. Z celého pohoří můžeme zdůraznit páramos a mlžné lesy, které produkují miliony metrů krychlových kyslíku, díky kterému je vzduch v Andách čistý a Andy tak poskytují příjemné klima. Nejznámější vesničky či městečka obklopující národní park jsou Jají, La Azulita, Tucani, La Mesa, Timotes, Santo Domingo, Apartaderos, Mucuchíes, Tabay, Ejido, Lagunillas a další.⁵⁰

2.3.3 Laguna de Mucubají

Laguna de Mucubají leží v národním parku Sierra Nevada a je jednou z největších v oblasti. Od září 2007 je zahrnuta do Ramsarské úmluvy, která slouží k ochraně mokřadů mezinárodního významu především jako biotopu pro ochranu ptactva.⁵¹ Laguna se nachází mezi lokalitami Santo Domingo a Apartaderos, jen několik málo kilometrů od hlavního města Méridy. Jméno jí dali původní indiáni. Je umístěna blízko silnice a je tedy dostupná i automobilem. Podmínkou je však v každém případě zaplacení poplatku pro vstup do národního parku. Od 16. března do 30. září je tu pro držitele povolení schválen rybolov. Laguna je ledovcového původu a je stará několik desítek tisíc let. Z hlediska cestovního ruchu je ideální pro pozorování zdejšího ptactva, procházky, rybolov či výpravy k dalším lagunám.⁵²

2.3.4 Jají

Nejznámější z horských vesniček je Jají. Byla založena roku 1596 a v 60. letech minulého století byla ve velké míře rekonstruována a stala se typickou andskou vesničkou. Nachází se 43 km od hlavního města ve výběžku pohoří La Culata. Žije zde kolem 3.000 obyvatel.⁵³ Bolívarovo náměstí je obklopeno domy s balkony, muzeem

---

⁵⁰TATUY. *Sierra La Culata*. [online]. © 2009 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://tatuy.wordpress.com/ecoproblemas/parque-culata/>

⁵¹AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR. *Ramsarská úmluva*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3258>

⁵²VENOLOGÍA. *La Laguna de Mucubají en el páramo Sierra Nevada, estado Mérida*. [online]. 2009 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.venelogia.com/archivos/2807/>

⁵³BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

a kostelem s bílou fasádou. Spousta zdejších domů s typickým patiem nyní slouží jako obchody se suvenýry či restaurace.⁵⁴

2.3.5 Apartaderos

Apartaderos je jedním z mnoha krásných horských městeček Méridy s dlouhou historií, tradicemi a legendami. Je známé také jako *San Isidro de Apartaderos*. Nachází se 58 km od hlavního města ve výšce 3.342 metrů nad mořem. Jsou zde k vidění typické domy stavěné z bláta s vnitřními patii. Je odtud vidět pohoří Sierra de Santo Domingo, jehož zasněžené vrcholky, zejména v letních měsících, poskytují okouzující podívanou. Pole se zde obdělávají ještě tradičním způsobem pomocí starobylé techniky. Obec se nachází téměř na vrcholu pohoří La Culata v proláklíně známé jako Valle de Apartaderos. Na kraji silnice v Apartaderos se nachází monument **La Loca Luz Caraballo**. Jedná se o sochu ženy ukazující rukou směrem k nebi. Dle legendy přišla o rozum po tom, co zmizeli její děti a manžel. Tuto postavu zvěčnil ve stejnojmenné básni *Andres Eloy Blanco*.⁵⁵

2.3.6 Mucuchíes

Mucuchíes je hlavním městem samosprávné jednotky Rangel ležící v 2.893 m n. m, 48 km od hlavního města Méridy. Teplota se zde pohybuje okolo 11 °C. Mucuchíes je typickým městečkem oblastí páramos (konkrétně páramos de Sierra de La Culata), vyznačujícím se pravoúhlými silnicemi a koloniálními domy s velkými dřevěnými dveřmi. Městečko je však indiánského původu, první známky o osídlení se datují do roku 1586. Mucuchíes nabízí krásný pohled na řeku Chama, v jejímž okolí se pěstují brambory, červená řepa, česnek, mrkev a další plodiny. Místní náměstí **Plaza Bolívar** je ohrazené kamennou zídou a obklopené parkem. Kromě typické Bolívarovy busty se zde nachází také socha indiána *Tinjacá* a jeho psa rasy *Perro Nevado*⁵⁶, která je rasou vyšlechtěnou právě v Mucuchíes. Oba dva doprovázeli Simóna Bolívara dne 24. června 1821 v rozhodující bitvě o nezávislost Venezuely u Carabobo. Při té právě zmíněný pes zemřel po napadení španělské kavalerie. Naproti

---

⁵⁴KOHNSTAMM, T. et al. *Venezuela*. 5th ed. Vic: Lonely planet, 2007. ISBN 978-174-1045-451.

⁵⁵MÉRIDA PRECIOSA. *Apartaderos: Pueblo del Páramo ubicado a 3342 m.s.n.m.* [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/apartaderos/>

⁵⁶Zasněžený či sněhobílý pes.

náměstí se tyčí kostel **Iglesia de Santa Lucia** postavený v tradičním andském stylu z roku 1877. Uvnitř kostela odpočívají ostatky místního kněze *Jesúse Manuela Jáuregui* a dále se tu nacházejí obrazy svaté Lucie, svatého Isidra, svatého Benita a svaté Cecilie. Nejznámějším je tu však hrad **Castillo San Ignacio**, cihlová stavba evropského stylu, kterou nechal postavit *Ignacio Castrogiovanni*, který si jako malý hrával v ruinách starého hradu kdesi v Evropě a usmyslel si postavit hrad vlastní. Ten dnes slouží jako hotel a restaurace.⁵⁷

2.3.7 Venezuela de Antier

Mérida nabízí i několik tematických parků. Jedním takovým je Venezuela de Antier. Park začal v roce 1988 stavět *Alexis Montilla* se svou rodinou. Dokončený byl 31. července 1991. Na rozloze 18 hektarů se nabízí pohled na architekturu, folklor, gastronomii, hudbu, zvyky a historii různých regionů Venezuely začátků 20. století. Návštěvníci se zde potkají s dobovými osobnostmi a mohou se pokochat kulturními slavnostmi každého regionu, které se tu denně pořádají. Samozřejmostí je typické jídlo v místních restauracích. Každý region je pak prezentován nějakou typickou stavbou, jako je například býčí aréna Plaza de Toros de Maracay ve státě Aragua nebo náměstí Plaza Bolívar v Caracasu. Prohlídka parku končí v části věnované státu Mérida, kde se nachází velká kolekce starých aut. Park je vhodný pro návštěvníky všech generací a řadí se mezi nejlepší atrakce Méridy.⁵⁸

Ve státě Mérida se nacházejí i další tematické parky, jako například **Los Aleros** ve stylu 30. let minulého století, kde najdeme i fungující kino s němými filmy, obchody, trafiky, restaurace atd. Na ulicích je možno zahlédnout obyvatele města při práci v jejich dobovém oblečení. Další tematickou vesničkou je **Montaña de Los Sueños**, která je inspirována pro změnu 50. lety. Všechny tři výše uvedené parky vybudoval Alexis Montilla.⁵⁹

---

⁵⁷MERIDA PRECIOSA. *Mucuchies: Población del Páramo dedicada a la agricultura*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://meridapreciosa.com/mucuchies/>

⁵⁸LA VENEZUELA DE ANTIER. *Quiénes somos?*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://www.lavenezueladeantier.net/index.php?option=com_content&view=article&id=53&Itemid=54

⁵⁹BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

2.3.8 Tovar

Město Tovar se mnohdy nesprávně zaměňuje za Colonia Tovar nacházející se ve státě Aragua. Ačkoliv je toto německé městečko neméně kouzelné, s Tovarem v Méridě nemá co dočinění. Tovar se nachází 75 km jihozápadně od hlavního města Méridy. Říká se, že vždy bylo kolébkou krásných žen, pracovitých zemědělců, spisovatelů a umělců. Tovar je hlavním městem stejnojmenné samosprávné jednotky. Město Tovar je se svými 40.480 obyvateli čtvrtým největším městem státu Mérida. Na začátku minulého století dosahovalo většího významu než hlavní město Mérida, a to zejména díky bohatství postaveném na pěstování kávy. Za návštěvu stojí kostel **Iglesia de Nuestra Señora de Regla**, který se nachází vedle náměstí Plaza Bolívar. Je postavený v tradičním stylu s pravouhlou fasádou a čtyřhrannou věží na levé straně. Začal se stavět roku 1850. V roce 1894 utrpěl značné škody po zemětřesení a kopule se zhroutila. Obyvatelé města se však ihned pustili do rekonstrukce a během krátké chvíle kostel stál znovu v celé své kráse. Pravidelně od roku 1994 se provádějí rekonstrukce. V Tovarů se nachází jediná krytá býčí aréna ve Venezuele **Coliseo de Tovar**. Aréna je velmi moderní a pojme 8.000 diváků. Ve čtyřech věžích, které arénu obklopují, se nacházejí umělecké galerie a taneční sály. Co se týče býčích zápasů, má město Tovar dlouhou tradici. V 19. století, předtím než bylo postaveno Coliseo de Tovar, se zápasilo přímo na Bolívarově náměstí. Každoročně se tu v září pořádá cyklistický závod *Vuelta a Tovar*, ve kterém závodí nejlepší cyklisté Venezuely.

2.3.9 Meseta La Galera

Tato přírodní památka je bezpochyby jedním z nejreprezentativnějších míst města Tovar. Jedná se o jedinečný horský útvar dlouhý přibližně 1 km, s rozlohou 95 hektarů nacházející se na jihu samosprávné jednotky. Horní část připomíná stolové hory Gran Sabany na východě země. Na jednom z jejích vrcholů se tyčí socha Ježíše Krista s otevřenými pažemi, která vzhlíží vzhledem k městu. Přírodní památkou je od 5. června 1991.⁶⁰

---

⁶⁰RIVERO, F. *Tovar*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://webdelprofesor.ula.ve/ciencias/lico/Libros/Visitanmerida/Tovar.pdf>

2.3.10 Laguna de Urao

Tato laguna je další z přírodních památek státu Mérida deklarovanou 18. června 1979. Nachází se v samosprávné jednotce Sucre v povodí řeky Chama. Představuje mimořádnou přírodní krajinu uprostřed polopouště. Celkově zabírá 29 hektarů a její hloubka dosahuje 6 metrů. Dříve měla velký význam pro zdejší původní obyvatelé, kteří z jejích vod těžili krystaly sody a společně s tabákem z nich vytvářeli speciální mast zvanou *chimó*, která se cucá v ústech a má podobné účinky jako například alkohol. Na březích laguny se nachází městečko Lagunillas.⁶¹

2.3.11 Chorrera de las González

Třetí a poslední přírodní památkou státu Mérida je kaskádovitý vodopád Chorrera de las González obklopený mlžnými lesy. Je situován v jihozápadní části národního parku Sierra de La Culata ve výšce 1.700 – 2.400 metrů nad mořem. Horní část se nachází na území páramos. Přírodní památkou o 126 hektarech je od roku 1980. Turistům se zde nabízí pohled na krásnou přírodu, která je vhodná pro výlety či pořádání pikniků. Je tu ovšem, mimo tradičních omezení jako je vnášení zbraní a poškozování fauny a flory, přísný zákaz provozování sportovní či rekreační masové aktivity.⁶²

2.3.12 Bailadores

Městečko Bailadores bylo založeno roku 1578. Jméno, které v překladu znamená „tanečníci“ je odvozeno od pohybů, které prováděli původní indiánští obyvatelé během bitvy se španělskými dobyvateli, a které připomínali tanec. Nachází se v jednom z nejurodnějších území státu, má velkou zemědělskou tradici. Pěstují se zde brambory, obilí, žampiony a mnohé další plodiny. Bailadores je plně nádherné

---

⁶¹SKYSCRAPER LIFE. *Lagos y Lagunas de Venezuela*. [online]. © 2006-2012 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.skyscraperlife.com/fotografia-ciudades-y-regiones/58312-lagos-y-lagunas-de-venezuela-16.html>

⁶²INTERTOURNET TODO EL TURISMO EN LA WEB. *Chorrera de Las Gonzalez*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: http://www.intertournet.com.ar/web11/ve/monumentosnaturales/las_gonzalez.htm

architektury a obklopené přírodou. Místní Bolívarovo náměstí je plné květin a stromů. Rozprostírá se zde také park **Carú**, se kterým je spojeno mnoho indiánských legend.⁶³

2.4 Legendy

Mérida a všeobecně venezuelské hory jsou opředeny spoustou legend. Mnoho z nich bylo sepsáno jedním z nejlepších spisovatelů Venezuely *Tuliem Febresem Corderem*. Jako příklad můžeme uvést legendu **El Cacique Murachí y la India Tibisay**⁶⁴. Murachí byl náčelníkem indiánského kmene Mucujún a Tibisay byla jeho milovanou. Uměla ze všech nejlépe zpívat a tančit. Když zpívala, celý svět se zastavil. Jednoho dne se ale objevilo španělské vojsko a chtělo jejich území zničit. Indiáni se tedy vydali do boje pod vedením Murachího, nejodvážnějšího, nejsilnějšího a nejstatečnějšího ze všech, jehož šípy nikdy neminuly cíl. Bitvu ale tentokrát vyhráli Španělé. Indiáni se vzdali a jediný, kdo v boji zemřel, byl právě Murachí. Jejich země pak byla vyhlášena vlastnictvím španělského krále. Tibisay pohřbila tělo svého milovaného a od té doby ji nikdy nikdo neviděl. Říká se, že se ukryla hluboko v horách a už zpívá jen smutné písně doprovázené pláčem. Prý se dodnes dá slyšet její smutný hlas vycházející z klínu hor.⁶⁵ Další legendou, která nikdy nebyla sepsána, jen se předává ústně z generace na generaci, je **La Cara del Indio**⁶⁶. Vypráví o založení hlavního města Méridy, kdy Slunce a Měsíc stvořili své děti, muže a ženu, indiána a indiánku, z místních lagun a hor. Ti měli ochraňovat zdejší páramos a postupně se začít rozmnožovat. Žili poklidným životem v souladu s okolní přírodou a neustále komunikovali se svými stvořiteli. Pěstovali a lovíli jen to, co nutně potřebovali, a jejich touha po poznání jim pomohla objevit další a další místa v horách. Navíc se velice milovali. Vytvořili národ, který dnes obývá náhorní plošinu Méridy a její okolí. Jejich potomci však přestali respektovat přírodu a její zákonitosti. Dle legendy se právě z tohoto důvodu proměnili první dva obyvatelé venezuelských And v pohoří nyní obklopující hlavní město. A doopravdy severní pohoří Méridy připomíná tvář ležícího

---

⁶³ VENEZUELA TUYA. *Bailadores y Páramo La Negra*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.venezuelatuya.com/andes/bailadores.htm>

⁶⁴ Náčelník Murachí a indiánka Tibisay.

⁶⁵ FEBRES CORDERO, T. *La Leyenda del Cacique Murachí y la India Tibisay*. [online]. © 2004-2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.meridapreciosa.com/cultura/murachi_tibisay.htm

⁶⁶ Indiánova tvář.

indiána a to jižní zase indiánky. Příběh dále praví, že pokud obyvatelé města opět nezačnou uznávat přírodu a vše, co jim dává, jednoho dne se tváře indiána a indiánky přiblíží, aby se políbily, a ten den město Mérida zanikne.⁶⁷

2.5 Shrnutí 2. kapitoly

Dle výše uvedených informací je jasné, proč je právě Mérida nejnavštěvovanější oblastí Venezuely. Její hlavní atraktivitou je bezpochyby příroda a její krásy. Mérida je známá zejména nejvýše položenou lanovkou světa. Ta vynese turisty, kteří nechtějí absolvovat několikahodinové výšlapy v rámci národního parku, během několika minut na Pico Espejo. To je nejvyšším bodem Venezuely, který je dostupný bez horolezecké výbavy. Je však nutné brát v potaz, že Mérida není jen hlavní město. Celý stát nabízí nepřeberné množství scenérií, které jinde ve světě člověk neuvidí. Lidé jsou tu velice příjemní, ochotní a laskaví. Co se týče bezpečnosti, turisté se nemusejí obávat po setmění vycházet na ulici, jako je tomu v jiných částech Venezuely. Jakoby si Mérida žila svým poklidným životem. Na rozvoji státu, a zejména hlavního města, se velkou měrou podílí místní univerzita, která pořádá různé kulturní a společenské akce, umělecké soutěže a také velké množství různých kurzů, zejména pak jazykových.

---

⁶⁷PANORAMA. *Crónica - La Cara del Indio: Una leyenda andina*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.panorama.com.ve/portal/app/push/noticia57704.php>

3 HODNOCENÍ POTENCIÁLU CESTOVNÍHO RUCHU

V předchozí kapitole jsme si přiblížili stát Mérida, jak geograficky, tak lehce i z pohledu cestovního ruchu. Kapitola následující podrobněji rozpracovává jednotlivé turistické předpoklady a následně je hodnotí.

3.1 Předmět hodnocení

Cestovní ruch je ovlivňován třemi skupinami faktorů: lokalizačními, realizačními a selektivními.

Předmětem hodnocení potenciálu státu Mérida v této diplomové práci jsou předpoklady lokalizační a realizační, které se dělí do dalších skupin. Dvě základní skupiny lokalizačních předpokladů představují předpoklady přírodní a kulturně-historické neboli sociální. Realizační předpoklady pak tvoří suprastruktura a infrastruktura.

Selektivní předpoklady, ač jsou také velmi důležité, jsou zde vynechány. Důvodem je nedostatek některých informací a také to, že velkou roli zde hrají různé psychologické pohnutky, které jsou velice subjektivní u každého člověka. Do selektivních předpokladů se řadí faktory politické, ekonomické, demografické, urbanizační a ekologické a dále pak zkušenosti v oblasti cestování, reklama, to, jakým způsobem na člověka působí národ dané destinace atd.⁶⁸

3.2 Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady cestovního ruchu vyjadřují, jak je daná krajina vhodná pro cestovní ruch. Jednotlivé typy krajiny ji předurčují k využití v rámci různých forem cestovního ruchu, například hornatá území s množstvím sněhu jsou ideální pro zimní

---

⁶⁸HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

sporty či pěší turistiku, horolezectví apod. Stejně tak lokalizační předpoklady udávají, zda se v dané oblasti bude provozovat spíše dlouhodobý či krátkodobý cestovní ruch.⁶⁹

Jsou rozhodující pro konkrétní lokalizaci realizace cestovního ruchu. Jejich hodnocení vypovídá o tom, jaký má dané území význam pro cestovní ruch. Ve vztahu k cestovnímu ruchu však zaujímají až sekundární význam. Jednoduše je lze shrnout jako možnosti, které daná krajina poskytuje, a dále pak závisí na dalších podmínkách, jestli se je podaří uplatnit. Mezi takové předpoklady se řadí přírodní a kulturně-historické (neboli společenské).⁷⁰

3.2.1 Přírodní předpoklady

Přírodní podmínky jsou v relativně trvalé. Pro rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti je výhodné, pokud dané území disponuje nejen jedním příznivým faktorem. Mezi přírodní předpoklady se řadí klima, reliéf, velkou hodnotu mají chráněná území, dále pak vodstvo a fauna s florou.⁷¹ Pro stát Mérida jsou přírodní předpoklady velice důležité, protože většina turistů jede navštívit Andy zejména kvůli nim. Jen málokdo se sem vydá kvůli nějaké kulturně-historické památce.

3.2.1.1 Klima

Jedním z hlavních předpokladů provozování cestovního ruchu jsou klimatické podmínky. Ty jsou pro každou zemi dány především jejím umístěním v jednom z podnebných pásů. Klimatem je myšlena nejen teplota, ale také množství srážek, vlhkost vzduchu, počet hodin denního světla a další.⁷²

V Méridě je vzhledem k různým nadmořským výškám také enormní různorodost klimatu. Ve své podstatě se zde vyskytují tři typy tropického klimatu. Prvním je *tropical semiárido*⁷³, kde se srážky pohybují okolo 520 mm ročně. Vyskytuje se zejména v okolí oblastí Lagunillas a Estanques. Druhým je *tropical húmedo*⁷⁴, kde ročně spadne přibližně 1.800 mm srážek. Teploty se zde pohybují okolo 27 °C. Posledním typem je

---

⁶⁹RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

⁷⁰HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. 4. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2002. ISBN 80-85970-36-8.

⁷¹HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

⁷²HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

⁷³ Tropické polosuché (oblast polopouští).

⁷⁴ Tropické vlhké.

*tropical de altura y alta montaña*⁷⁵, a to dvojí – děleno dle nadmořské výšky. Do *tropical de altura* spadají oblasti nad 1.200 m n. m., kde srážky oscilují mezi 1.648 mm (hlavní město Mérida) a 1.700 mm (Sierra de La Culata). Průměrná teplota je 19-22 °C. Klima typu *tropical de alta montaña* se vyskytuje v horách nad 2.500 m n. m. Zaznamenané srážky jsou průměrně 1.400 mm. Průměrná teplota je závislá od nadmořské výšky. V zasněžených zónách klesají teploty pod 0 °C, v nižších oblastech se pohybují mezi 12-18 °C.⁷⁶

Tabulka č. 2 – Klimatické hodnoty (Mérida, 1.497 m n. m.)

Měsíc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Ročně
Maximální registrovaná teplota (°C)	32	36	35	37	36	34	33	36	35	32	33	32	37
Maximální průměrná teplota (°C)	23	23	24	24	24	24	25	25	25	24	24	23	24
Průměrná denní teplota (°C)	19	20	20	21	21	21	20	21	21	20	20	19	20
Minimální průměrná teplota (°C)	15	15	16	17	17	17	16	17	17	16	16	15	16
Minimální registrovaná teplota (°C)	8	6	8	8	8	10	7	11	8	12	5	4	4
Srážky (mm)	40	50	50	170	230	160	130	140	190	260	190	80	1720
Vlhkost (%)	70	70	71	76	78	75	72	72	74	77	79	79	74

Zdroj: Vlastní zpracování na základě: Weatherbase. Merida, Venezuela. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.weatherbase.com/weather/weather.php3?s=83408&refer=&units=metric>

Tabulka č. 2 ukazuje údaje týkající se klimatu měřené na letišti v hlavním městě státu, ve výšce 1.497 m n. m. Z údajů lze snadno vyčíst, že co se týče teploty vzduchu i vlhkosti v Méridě, hodnoty jsou po celý rok na přibližně stejné úrovni. Větší kolísání ale zaznamenávají srážky, které nejvyšších hodnot dosahují v měsících říjnu a květnu. Obecně v letních měsících se počasí střídá mnohem častěji než kdy jindy. Intenzivně se pak objevují dešťové i sněhové srážky od konce srpna do listopadu. To velmi ovlivňuje například horskou turistiku a horolezectví v Andách, protože hory v tomto období

⁷⁵ Tropické horské.

⁷⁶ RUMBOS VENEZUELA. *Estado Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.rumbosvenezuela.com/merida-guia-turistica/26-estado-merida.html>

představují značné nebezpečí.⁷⁷ Jako nejvhodnější pro cestovní ruch se na základě celkového zvážení nejvíce jeví měsíce leden, únor a březen.

3.2.1.2 Reliéf

Reliéf je dalším z velmi důležitých činitelů ovlivňujících cestovní ruch. Obecně lze říci, že čím je terén členitější, čím výše je položený a čím je estetičtější, tím atraktivita dané oblasti stoupá.⁷⁸

Stát Mérida je velice rozmanitý, co se týče reliéfu. Na jeho území se nacházejí tři důležitá pohoří, z nichž dvě tvoří národní parky. Jedná se o Sierra Nevada, Sierra de La Culata a Sierra Santo Domingo. Vzhledem k tomu, že nejsou dostupné přesné číselné údaje o rozložení krajiny, byl zvolen u každé samosprávné jednotky Méridy bodový systém hodnocení od 0 do 4, podle toho, v jaké míře je zde který geomorfologický celek zastoupen.

Rozdělení reliéfu ovlivňuje nadmořská výška. Ve Venezuele se reliéf dělí na nížiny (do 500 m n. m.), podhůří (500 – 1.000 m n. m.), nízké hory (1.000 – 2.000 m n. m.), vysoké hory (2.000 – 4.500 m n. m.) a vrcholky vysokých hor (nad 4.500 m n. m.).

Tabulka č. 3 – Reliéf státu Mérida

Samosprávná jednotka	Typ krajiny				
	nížiny	podhůří	nízké hory	vysoké hory	vrcholky
Alberto Adriani	4	1	0	0	0
Andrés Bello	1	2	3	3	0
Antonio Pinto Salinas	1	3	3	1	0
Aricagua	0	2	3	1	0
Arzobispo Chacón	1	1	4	3	0
Campo Elias	0	1	2	3	0
Cardenal Quintero	0	0	1	4	0
Caracciolo Parra y Olmedo	2	1	1	3	1
Guaraque	0	0	2	2	0
Julio Cesar Salas	3	1	1	1	0
Justo Briceño	1	1	2	3	2
Libertador	0	1	2	3	4
Miranda	0	0	1	4	2
Obispo Ramos de Lora	4	1	1	1	0
Padre Noguera	4	2	0	1	0

⁷⁷DYDYŃSKI, K. et al. *Venezuela*. 4th ed. Paris: Lonely planet, 2004. ISBN 978-17-41-04197-2.

⁷⁸RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Pueblo Llano	0	0	0	4	0
Rangel	0	0	1	4	0
Rivas Davila	0	0	2	4	0
Santos Marquina	0	0	2	3	1
Sucre	1	3	3	2	0
Tovar	0	1	1	3	0
Tulio Febres Cordero	3	1	1	1	0
Zea	2	2	1	0	0
Celkově	27	24	37	54	10

Zdroj: Vlastní zpracování.

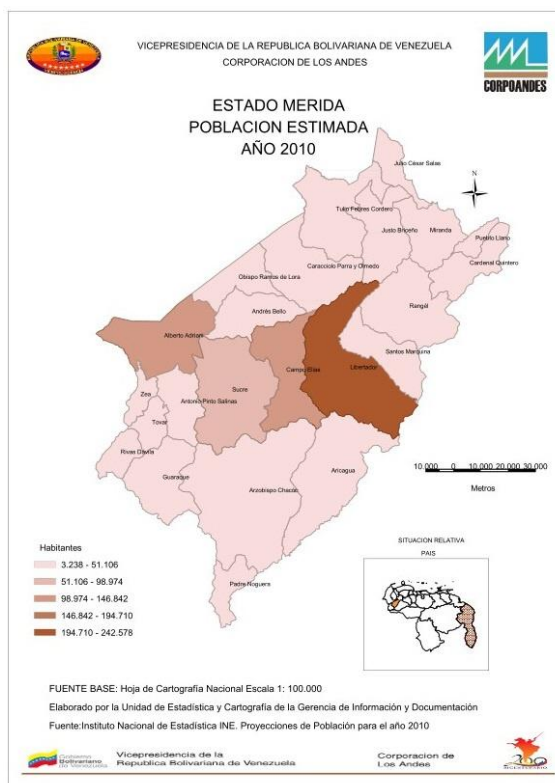
Dle výše uvedené tabulky je zcela patrné, že v Méridě převládají vysoké hory s nadmořskou výškou nad 2.000 metrů nad mořem. Za nevhodnější typ reliéfu pro cestovní ruch je právě ten hornatý, Mérida je tedy z tohoto hlediska pro cestovní ruch velice příhodná. V porovnání se zbytkem Venezuely by se v tomto smyslu s Méridou daly srovnávat pouze zbylé dva andské státy Táchira a Trujillo.

Podle toho, v jakém typu reliéfu se nachází největší část samosprávné jednotky, se samosprávné jednotky dělí na:

- samosprávné jednotky v nížinách
- samosprávné jednotky v podhůřích
- samosprávné jednotky v oblasti nízkých hor
- samosprávné jednotky v oblasti vysokých hor

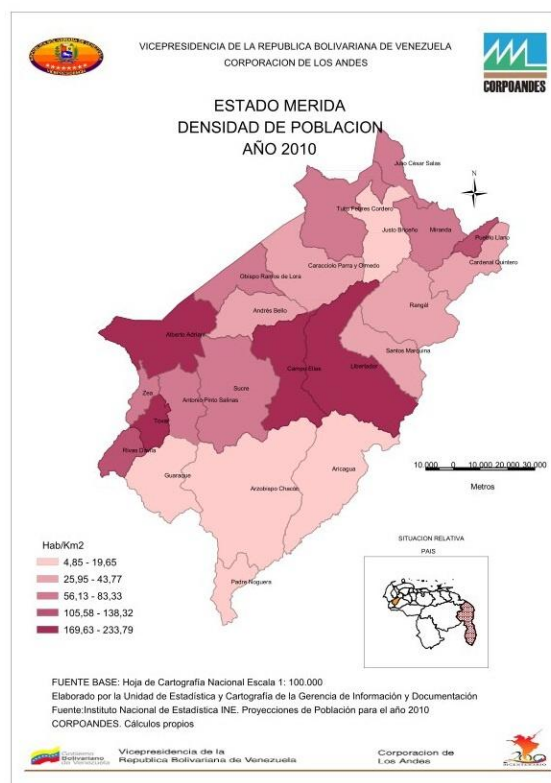
Vrcholky hor představují pouze malou část celkového území, proto do tohoto členění nejsou zahrnuty, ačkoliv také tvoří značnou část potenciálu cestovního ruchu. Nejvíce samosprávných jednotek, konkrétně 11, spadá do oblasti vysokých hor, což představuje 47,8 % všech samosprávných jednotek v Méridě. Do oblasti nízkých hor, stejně jako do nížin, patří 5 samosprávných jednotek, což je 21,7 %. Zbylé 2 samosprávné jednotky se nacházejí v podhůřích (8,8 % všech samosprávných jednotek ve státě). Pro potenciál cestovního ruchu je také nutné zohlednit osídlení v rámci tohoto členění. To je dobře patrné z následujících dvou obrázků.

Obrázek č. 5 – Populace Méridy

Zdroj: CORPORACION DE LOS ANDES.
Dossier Estatal 2010: Mérida. Mérida, 2011.

Obrázek č. 6 – Hustota osídlení Méridy

Zdroj: CORPORACION DE LOS ANDES.
Dossier Estatal 2010: Mérida. Mérida, 2011.

Na obrázku č. 5 (Populace Méridy) jsou světlejší barvou zobrazeny ty samosprávné jednotky s nižším počtem obyvatelstva a naopak ty tmavé s nejvyšším počtem. Obdobně tomu je i u obrázku č. 6 (Hustota osídlení), kde tmavé barvy zobrazují vysokou hustotu osídlení, kdežto ty světlejší nižší hustotu osídlení. Jak se dalo očekávat, nejvíce obyvatelstva, stejně jako nejvyšší hustotu osídlení, vykazuje samosprávná jednotka Libertador, kde se nachází také hlavní město celého státu Mérida. Roku 2010 v Libertadoru žilo 242.578 obyvatel.

Z uvedených údajů vyplývá, že nejatraktivnějšími samosprávnými jednotkami, co se týče reliéfu, jsou v Méridě Libertador, Campo Elías a Sucre.

Pro zpracování byl použit nejnovější dostupný úřední záznam, dokument Dossier Estatal 2010 pro stát Mérida⁷⁹.

⁷⁹ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

3.2.1.3 Chráněná území

Ve Venezuele je věnována velká pozornost národním parkům, přírodním památkám, rezervacím divoké zvěře, biosférickým rezervacím, lesním rezervacím a dalším chráněným územím. Celkově zaujímají chráněná území 34,45 % Venezuely.

Chráněná území se zde dělí na dvě kategorie. Jednou jsou tzv. *Áreas Naturales Protegidas*⁸⁰ a druhou *Áreas de Uso Especial*⁸¹. Jejich další členění přibližuje tabulka č. 4:

Tabulka č. 4 – Chráněná území ve Venezuele

Categoría de APs		Categoría UICN
Áreas Naturales Protegidas	Parques Nacionales	II
	Monumentos Naturales	III
	Refugios de Fauna Silvestre	IV
	Santuarios de Fauna Silvestre*	
	Zonas Protectoras	VI
	Reservas de Biosfera	
Áreas de Uso Especial	Reservas de Fauna Silvestre	VI
	Reservas de Pesca	
	Reservas Forestales	
	Áreas Boscosas bajo Protección	

Zdroj: COMISIÓN SUAMERICANA. *BioParques: Gobernanza de las áreas protegidas en Venezuela*. [online] 2006 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/bioparques/gobernanza-de-la-reas-protegidas-en-venezuela-2006>

Do chráněných přírodních území tedy spadají národní parky, přírodní památky, rezervace divoké zvěře dvou typů, ochranné zóny a biosférické rezervace. Území speciálního využití zahrnují další typ rezervací divoké zvěře, rybářské rezervace, lesní rezervace a chráněná zalesněná území.⁸² UICN (*La Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza*) je španělskou zkratkou pro Světový svaz ochrany přírody (*International Union for Conservation of Nature*). Kategorizace UICN je mezinárodně nejuznávanějším standardem ochrany území. Je zde definováno sedm typů chráněných území:

---

⁸⁰ Chráněná přírodní území.

⁸¹ Území speciálního využití.

⁸² COMISIÓN SUAMERICANA. *BioParques: Gobernanza de las áreas protegidas en Venezuela*. [online] 2006 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/bioparques/gobernanza-de-la-reas-protegidas-en-venezuela-2006>

Ia – přísně chráněná území – rezervace s vysokým stupněm ochrany, která jsou od zbytku krajiny odloučená pro ochranu biodiverzity; jejich přístupnost je omezená a dopady způsobené návštěvou lidmi jsou striktně kontrolovány a limitovány; tyto oblasti mohou sloužit jako referenční nezbytné pro vědecký výzkum a monitoring,

Ib – oblast divočiny – velké chráněné oblasti bez zaznamenaného většího zásahu člověka a bez významného osídlení; snahou je zachovat jejich přirozený charakter a podobu,

II – národní park – velké přírodní oblasti, které jsou izolované kvůli ochraně ekologických procesů velkého významu, stejně tak jako ochraně živočišných druhů a charakteristických ekosystémů, které také poskytují základ pro duchovní, vědecké, vzdělávací a rekreační příležitosti,

III – přírodní památka nebo charakteristický rys – chráněné oblasti izolované za účelem ochrany nějaké konkrétní přírodní památky, která může mít podobu geomorfologického útvaru, podmořského útvaru, nebo jeskyně; většinou nezabírají příliš velké území a pro návštěvníky mají vysokou hodnotu,

IV – území péče o biotopy nebo druhy – chráněné oblasti mající za cíl ochranu konkrétních druhů nebo biotopů; tato území vyžadují časté aktivní zásahy,

V – chráněná krajina nebo část moře – území vytvořené postupem času vzájemným působením přírody a člověka, které je významné z hlediska ekologického, biologického i kulturního; tento vztah člověka a přírody je důležitý pro zachování tohoto druhu krajiny,

VI – chráněné území s udržitelným využíváním přírodních zdrojů – území chránící ekosystémy a biotopy a s nimi související kulturní hodnoty; většinou se jedná o rozlehlá území, ve kterých je cílem především udržitelné využívání přírodních zdrojů.⁸³

Venezuela, jak již bylo zmíněno, je známá svou rozmanitostí. Nachází se mezi deseti zeměmi s největší biologickou různorodostí planety. Chráněná území představují záruku zachování této tropické biodiverzity. Navíc ochraňují také důležité vodní zdroje zachováváním četných toků, které poskytují vodu pro domácí a průmyslové využití

---

⁸³UICN. *Directrices para la Aplicación de las Categorías de Gestión de Áreas Protegidas de la UICN en Áreas Marinas Protegidas*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-22]. ISBN 978-2-8317-1526-1. Dostupné z: http://cmsdata.iucn.org/downloads/uicn_categoriesamp_esp.pdf

a závlahové zemědělství. Prostředí nacházející se v chráněných územích jsou základem národního cestovního ruchu. Venezuela je pro malebnost krajiny známá po celém světě. Rekreační parky a rekreační území v přírodních oblastech poskytují obyvatelům Venezuely veřejnou zeleň a odpovídající infrastrukturu pro zdravé rozptýlení a využívání volného času v naprosté většině měst země.

Chráněná území jsou také zárukou ochrany sociální a kulturní rozmanitosti. Mnoho tradic se zachovalo právě díky těmto místům. Je pozoruhodné, že více než 95 % obydleného území 34 etnickými skupinami Venezuely, se nachází v chráněných oblastech.⁸⁴

Co se týče Méridy, většina dostupných zdrojů uvádí jako nejdůležitější chráněná území národní parky a přírodní památky.

Národní parky (NP) zde leží 4: NP Sierra Nevada, NP Sierra de La Culata, NP Juan Pablo Peñalosa (někdy nazývaný také jako NP Páramos El Batallón y La Negra) a NP Tapo-Caparo. Přírodní památky tu najdeme 3; jsou to Laguna de Urao, Chorrera de Las González a Meseta de La Galera.⁸⁵

Následující tabulka, pro kterou bylo čerpáno dat opět z Dossieru Estatal 2010⁸⁶, č. 5 zobrazuje, v jakých samosprávných jednotkách se jednotlivá chráněná území nacházejí a jak veliké území státu Mérida zaujímají.

---

⁸⁴INSTITUTO NACIONAL DE PARQUES Y DIRECCIÓN DE ÁREAS NATURALES PROTEGIDAS: MINISTERIO DEL PODER POPULAR PARA EL AMBIENTE. *Parques Nacionales y otras Áreas Protegidas: Informe Nacional 2007 Venezuela*. [online]. 2007 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.inparques.gob.ve/modulos/publicaciones/informe_pais.pdf

⁸⁵CUMBRES 2000. *Monumentos Naturales de Venezuela*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.cumbres2000.com/?id=160>

⁸⁶CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

Tabulka č. 5 – Chráněná území v Méridě

Chráněná území	Rozloha na území Méridy	Samosprávná/é jednotka/y
Národní parky		
Sierra Nevada	185.886 hektarů	Aricagua, Campo Elías, Libertador, Santos Marquina, Rangel, Cardenal Quintero
Sierra de La Culata	190.380 hektarů	Miranda, Andres Briceño, Campo Elías, Andrés Bello, Rangel
Juan Pablo Peñaloza (Páramos Batallón y La Negra)	26.250 hektarů	Pinto Salinas, Rivas Dávila, Tovar, Guaraque, Arzobispo Chacón
Tapo-Caparo	123.223 hektarů	Arzobispo Chacón, Libertador
Přírodní památky		
Chorrera de las González	126 hektarů	Campo Elías
Meseta La Galera	95 hektarů	Tovar
Laguna de Urao	29 hektarů	Sucre

Zdroj: Vlastní zpracování.

Vezmeme-li v úvahu celkovou rozlohu státu Mérida, která činí 11.300 km², neboli 1.130.000 hektarů a celkovou rozlohu, kterou zaujímají chráněné oblasti (celkem 525.989 hektarů), dojdeme k závěru, že stát Mérida je těmito chráněnými územími tvořen z téměř 47 %. Tento údaj je velmi vysoký, a proto potenciál z hlediska chráněných oblastí Méridy je více než značný. Ze samosprávných jednotek, co se týče velikosti i atraktivnosti chráněných území, vyniká opět Libertador.

3.2.1.4 Vodstvo

Podzemní i povrchové vody jsou dalším z řady faktorů udávajících přírodní potenciál krajiny. Řeky, říčky, potoky, jezera, jezírka, rybníky i podzemní vody přidávají každé krajině na atraktivitě. Kvalita vod, jejich čistota a stejně tak okolní prostředí vytváří jejich hodnotu. Řeky jsou využívány zejména pro krátkodobější formy cestovního ruchu. Jejich atraktivitu zvyšují přírodní zvláštnosti (kaňony, vodopády). Co

se týče podzemních vod, pro cestovní ruch jsou důležitá zejména ta místa, kde se tyto vody dostávají na zemský povrch v podobě minerálních či termálních pramenů.⁸⁷

Stát Mérida disponuje několika významnými vodními toky (většinou se jedná o horské řeky, říčky a potoky) a jezery (lagunas). Řeky v Méridě patří do dvou povodí/úmoří; jedním je Karibské moře (prostřednictvím jezera Maracaibo) a druhým je povodí řeky Orinoco (prostřednictvím řeky Apure), která následně ústí do Atlantického oceánu.

Apure je 3.912 km dlouhou řekou vzniknuvší soutokem řek Sarare a Uribante (ve výšce 3.912 m n. m.) ve státě Apure. Do Orinoca se vlévá ve státě Bolívar (ve výšce 20 m n. m.). Jejimi přítoky jsou na území státu Mérida řeky Caparo, Mucuchachí, Santo Domingo a Cajurí. Pro Méridu mnohem významnější jsou řeky spadající do úmoří Karibského moře. Největší průtok, konkrétně 47,3 m³/s⁸⁸, má řeka Motatán, avšak tou nejdůležitější je řeka Chama. Pramení v Páramo de Mucuchíes poblíž Pico de Ávila ve výšce 4.000 m n. m. Chama vytváří rozsáhlé údolí, ve kterém jsou kromě hlavního města Méridy situována města Vigía, San Rafael de Mucuchíes či Tabay. Délka toku této řeky je 200 km. V současné době je značným problémem kontaminace řeky v některých oblastech. Znečištění způsobují zejména odpadní vody z osídlených oblastí, kterými řeka protéká. Nejvyšší stupeň znečištění je sledován u města Ejido, kde se do Chamy vlévá značně kontaminovaný přítok – řeka Albarregas. Voda obsahuje bakterie, dusík a fosfor. Soli kyseliny dusičné představují obrovské zdravotní riziko zejména pro děti. Kovy jako rtuť a arzén, které jsou taktéž v řece obsažené, pak způsobují zažívací obtíže a poškození jater a ledvin. Řeky jsou obvykle schopné snášet velké znečištění, ale pevné odpady, hnojiva, pesticidy a průmyslové odpady značně poškozují říční faunu i floru. Znečištěné vody navíc zapáchají a nenabízejí ani příjemný pohled. Celkově tak kontaminace znemožňuje využití vod jak pro běžný život, tak co se týče i cestovního ruchu. Venezuela se však snaží o osvětu a prostřednictvím ekologických organizací i cestovních kanceláří se snaží docílit ohleduplného zacházení s přírodou celkově. I přes znečištění této řeky, jsou obecně vodní toky And nejvýznamnějšími, nejčistšími

---

⁸⁷HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

⁸⁸MINISTERIO DEL AMBIENTE Y LOS RECURSOS NATURALES (MARN). *Tratamiento de Aguas Servidas del Río Motatán: Ingeniería de Detalle Drenaje y Protección Contra Inundación*. [online]. 2002 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: <http://es.scribd.com/doc/78238665/Tratamiento-de-Aguas-Servidas-del-Rio-Motatan-Ingenieria-de-Detalle-Drenaje-y-Proteccion-Contra-Inundacion>

a nejdůležitějšími v celé Venezuele.⁸⁹ Dalšími významnými řekami jsou z přítoků řeky Chama například Mocoties, Albarregas či Mucujún, a dále pak Mucuchíes, Santo Domingo či Escalante. Některé toky jsou velice vhodné pro vodní sporty, zejména pro rafting a sjíždění na kajacích. Ovšem pro rafting je nejvíce využívána řeka Siniguis, která ale protéká již územím sousedního státu Barinas.⁹⁰ Nejen řeky, ale také vodní plochy Méridy mají příhodné podmínky pro rybolov.

Na území Méridy se nachází kolem 400 jezer, větších či menších. Ty nejznámější jsou Laguna de Mucubají (někdy též nazývaná Laguna Grande), Laguna de Urao, Laguna Negra, Laguna La Coromoto a Laguna Verde. První dvě zmíněné laguny patří mezi největší atraktivity cestovního ruchu Méridy a jsou blíže přiblížené v podkapitole 2.3 této diplomové práce. Laguna La Negra je situována na náhorní rovině mezi městy Mucuchíes a Santo Domingo. V překladu znamená „černá“, takto je pojmenována díky efektu, který vytvářejí sluneční paprsky na dně laguny. Po dvou předchozích lagunách je třetí turisticky nejatraktivnější. Přístup k ní je od laguny de Mucubají přibližně čtyřhodinovou procházkou. Laguna La Coromoto je velice oblíbená pro svou čistou vodu, lesy, které ji obklopují, a přítomnost pstruhů. Nachází se v blízkosti řeky Chama, na jejím levém břehu. Laguna Verde se nachází na úpatí vrcholku Humboldt, druhého nejvyššího ve venezuelských Andách. Dalšími lagunami, které stojí za zmínku, jsou například La Rosa, Lágrima de la India, Los Anteos, Pico del Toro, del Humo, El Bizcocho, de la Cura, La Barrosa či La Escopeta.⁹¹

Mérida disponuje také několika termálními prameny. Ty nejznámější jsou součástí lázní **El Jagüey** a nacházejí se 10 km od městečka Santa Apolonia ležícího v jednotce Tulio Febres Cordero severně od hlavního města. Lázně založené již roku 1984 nabízejí tři různé bazény (pro děti, se studenou vodou a s teplou termální vodou). Teplota termálních pramenů se pohybuje mezi 60-72 °C. Klientům je zde k dispozici také sauna. Ubytování je nabízeno ve 23 jednoduše zařízených pokojích s vlastní koupelnou a klimatizací. Samozřejmě je také restaurace nabízející typickou

---

⁸⁹CASTELETTI, D. *Contaminación de los ríos en Mérida Estado Mérida*. [online]. © 2011 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z:

http://www.doriscasteletti.themambosite.com/index.php?option=com_content&task=view&id=96&Itemid=9

⁹⁰GUAMANCHI ADVENTURE TOURS. *Rafting*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.guamanchi.com/spanish/rafting.html>

⁹¹MÉRIDA VENEZUELA. *Lagunas de Mérida*. [online]. © 2009 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://venezuelamerida.es.tl/LAGUNAS-DE-M%C9RIDA.htm>

kreolskou⁹² kuchyni. Další termální prameny se nacházejí v Jají, Tabay, Ejido či Chiguará. Lázně představují pro cestovní ruch velký přínos.⁹³

U vodstva je třeba připomenout přírodní památku Chorrera de las González.

3.2.1.5 Fauna a flóra

Další součástí přírodních předpokladů je fauna a flóra. V komparaci s ostatními předpoklady není pro realizaci cestovního ruchu tolik významná, ale přesto se nesmí opomíjet. V některých případech právě rozmanitost a jedinečnost druhů je motivací k cestování. Co se týče fauny, sleduje se zejména chráněná zvěř, endemické či ohrožené druhy a zvěř lovecká. Na atraktivitě území přidávají zoologické zahrady.⁹⁴

Jak již bylo několikrát zmíněno, z flory na území státu Mérida vyčnívají rostliny v oblastech páramos. Konkrétně několik typů rostliny frailejón a různé druhy trav. Zdejší faunu pak z 59 druhů savců a 61 druhů plazů a obojživelníků⁹⁵ zastupují dva ohrožené druhy: medvěd brýlatý a kondor andský. Medvěd brýlatý je jediným druhem medvěda žijícím na území Jižní Ameriky. Mimo Venezuely jej lze spatřit také v Bolívii a Chile. Přívlastek brýlatý je odvozen od světlejšího zbarvení kolem očí, které připomíná právě brýle. Tento tvor obývá nejrůznější typy krajiny And od 200 do 4.500 metrů nad mořem. Jeho přirozeným prostředím je mlžný či deštný les, ale lze jej spatřit i na travnatých a téměř vyprahlých územích. K jeho vymírání dochází zejména díky lidským zásahům, jakými jsou ničení biotopů (kácení lesů) či jeho nelegální zabíjení kvůli masu či pro ochranu dobytka.⁹⁶ Ačkoliv se kondor andský v jiných státech jižní Ameriky (např. Peru, Bolívie, Argentina, Chile) vyskytuje ještě v poměrně hojném počtu, na území Kolumbie, Ekvádoru a Venezuely se stává velmi vzácným. Tento dravec dosahuje velikosti 100-130 cm a váhy až 10 kg, rozpětí jeho křídel může mít více než 3 m. Jak vyplývá z jeho přívlastku, jedná se o kondora, který žije v Andách, ve výškách až do 5.000 metrů nad mořem. Přirozené prostředí pro něj představují pastviny a otevřené louky. Živí se převážně mršinami či mláďaty savců. Jak už to tak

---

⁹² Kreolové – potomci španělských přistěhovalců.

⁹³ TERMALES EL JAGÜEY. *Agua Termales El Jagüey Merida – Venezuela*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.termaleseljaguey.com/index.html>

⁹⁴ HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

⁹⁵ BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

⁹⁶ GALUŠÍK. *Medvěd brýlatý*. [online]. © 2011 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://galusik.webnode.cz/news/medved-brylaty/>

bývá, kromě člověka, nemá kondor andský, žádného přirozeného nepřítel. Jeho vymírání je způsobeno zejména pytláctvím, požíváním uhynulých zvířat otrávených návnadami či pesticidy, při střetu s dráty elektrického napětí nebo v pastech nastražených pro savce.⁹⁷ Původně se předpokládalo, že kondor andský ve Venezuele již volně nežije, až skupina anglických ornitologů v roce 1976 spatřila dva dospělé jedince mezi městy Méridou a Jají. V Páramo de Mifafí v pohoří Sierra de La Culata se pak zřídila chovná stanice těchto dravců, kde se původně podařilo odchovat šest jedinců, kteří byli následně vypuštěni do volné přírody a monitorováni. Tři z nich, bohužel, zemřeli. Dva byli zastřeleni pytláky a jeden vlétl do drátů elektrické napětí. Jeden z pytláků byl dohledán, ale nikdy nepotrestán. Chovná stanice však funguje nadále a její zásluhou se neustále, ačkoliv velmi pomalu, zvyšuje počet kondorů andských na území venezuelských And. K dnešnímu dni je evidováno něco málo přes sto odchovaných jedinců.⁹⁸

Zástupcem zoologické zahrady v Méridě je již zmíněná Chorros de Milla.

---

⁹⁷WIKIPEDIE, OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIÉ. *Kondor andský*. [online]. 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kondor_andsk%C3%BD

⁹⁸OSILIA, J. *El Cóndor de los Andes (Vultur gryphus)*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.explorandorutas.com/conservacion_condor_andes.html

3.2.2 Kulturně-historické (společenské) předpoklady

Kulturně-historické předpoklady jsou velmi často hlavním hnacím motorem cestovního ruchu. Jedná se o atraktivitu vytvořenou člověkem, mohlo by se tedy zdát, že zaujímají až sekundární význam. Tak tomu však ve většině případů není. Velká část populace cestuje zejména za účelem něco nového poznat, vzdělat se, a/nebo se pobavit. A tyto požadavky uspokojují právě kulturně-historické, neboli společenské předpoklady.⁹⁹ Jejich význam roste s jejich umístěním v oblastech s velkým přírodním potenciálem. Řadíme sem kulturně-historické památky, kulturní zařízení a kulturní akce a ostatní společenské akce.

3.2.2.1 Kulturně-historické památky

Kulturně-historické památky zaujímají v celkových společenských předpokladech primární postavení. Většinou ony jsou tím, co motivuje člověka k cestování. Pro cestovní ruch mají největší váhu samozřejmě ty nejcennější. Na stupnici, podle které by se daly kulturně-historické památky oceňovat, první místo zaujímají památky zapsané na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, které jsou následované národními kulturními památkami a památkami místními.¹⁰⁰ Tyto památky napomáhají k tomu, aby návštěvník lépe a snáze poznal historii dané destinace, její kulturu a architekturu. Mezi ně se tedy řadí památky architektonické, technické, národně-historické, památky lidové architektury apod.¹⁰¹

Ve Venezuele chybí informace o dělení kulturních památek. V České republice je dělíme na národní kulturní památky, kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny.¹⁰² Nacházejí se zde pouze tři památky zapsané na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO: historické univerzitní centrum Caracasu,

---

⁹⁹HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

¹⁰⁰RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

¹⁰¹HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

¹⁰²Zákon č. 20/1987 Sb. ze dne 30. března 1987 o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1987. Dostupné z: <http://www.arub.cz/sites/default/files/pamatkovy-zakon-aktualni-zneni-s-judikaturou-1.pdf>

národní park Canaima a město Coro.¹⁰³ Na území státu Mérida tedy žádnou nenajdeme. Jezdí se sem obdivovat zejména hory a celkově příroda. A přestože se zde nedochovalo mnoho historických staveb, vyskytují se zde památky, které stojí za to vidět. V této práci jsou rozděleny do několika kategorií: náboženské, ostatní architektonické, náměstí, technické a sochařské a ostatní monumenty.

Mezi nejvýznamnější *náboženskou stavbu* patří barokní katedrála v hlavním městě zvaná **Basilica Menor de Nuestra Señora de la Inmaculada Concepción**¹⁰⁴. Je jednou z nejhezčích v zemi. Začala se stavět roku 1800 a jejím vzorem byla katedrála ve španělském Toledu. Během let byla však poničena několika zemětřeseními a poslední opravy byly dokončeny v roce 1958. Nynější podobu jí dal architekt *Manuel Mujica Millán*. Nádherné vitráže, sloupy, klenby a fresky z ní dělají klenot mezi katedrálami obdivovaný všemi milovníky umění a architektury. Uvnitř se nacházejí ostatky *sv. Klementa*, které byly darovány roku 1794 tehdejšímu biskupovi papežem *Piém VI.*¹⁰⁵ Dalšími katolickými kostely v Méridě je nejstarší **Iglesia del Carmen**, **Iglesia de Milla** či jediný neogotický kostel v pastelových barvách **Iglesia de Santa Cruz de El Llano**. Významnou památkou hlavního města je i arcibiskupský palác, neboli **Palacio Arzobispal** dostavěný roku 1951 v kombinaci neoklasicistního a neorenesančního stylu.¹⁰⁶ Byl projektovaný architektem *Luisem Bosettim* a roku 1951 prohlášen rezidencí arcibiskupa *Acacio Chacóna*. V současnosti je sídlem meridské arcidiecéze.¹⁰⁷ Často navštěvovaná je také kamenná kaple **Capilla de Piedra**, vyobrazená téměř na všech pohledech Venezuely, nacházející se za malebným městečkem San Rafael de Mucuchíes ve výšce 3.142 m n. m. přibližně 30 km od hlavního města Méridy. San Rafael de Mucuchíes poskytuje úžasný pohled. Je obklopené vrcholky, jezery (například *El Potero* či *El Hoyo*) a páramos, kterými protéká řeka Chama. Kapli vlastnoručně postavil z kamenů, mušlí, korálů a cementu

---

¹⁰³UNESCO WORLD HERITAGE CENTRE. *World Heritage List*. [online]. © 1992-2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z:

http://whc.unesco.org/en/list/?search=venezuela&searchSites=&search_by_country=&search_yearinscribed=&type=all@ion=&themes=&media=&criteria_restriction=&order=country

¹⁰⁴ Bazilika neposkrvněného početí Panny Marie.

¹⁰⁵VENEZUELA TUYA. *Catedral de Mérida*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.venezuelatuya.com/andes/catedral.htm>

¹⁰⁶RUMBOS VENEZUELA. *Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.rumbosvenezuela.com/merida-guia-turistica/58-merida.html>

¹⁰⁷CAMACHO, C. *Plaza Bolívar de Mérida*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.saber.ula.ve/bitstream/123456789/27670/1/articulo14.pdf>

roku 1980 zdejší umělec *Juan Félix Sánchez* spolu s místními obyvateli. V San Rafael de Mucuchíes se navíc dodnes nachází Sánchezův rodný dům, který v současnosti slouží jako muzeum And, přesně tak, jak si to před svou smrtí Juan Félix Sánchez přál.¹⁰⁸

Další kategorií jsou *ostatní architektonické památky*. Z nich lze jmenovat **budovu Rektorátu** místní univerzity, která byla navržena a postavena architektem Manuelem Mujicou Millánem. Budova nacházející se v samém centru města je sídlem univerzitní rady, kanceláře rektora, prorektora a sekretariátu univerzity. Navíc se zde nachází Aula Magna¹⁰⁹, fakulta stomatologie, univerzitní divadlo *César Rengifo*, archeologické muzeum Méridy a další administrativní kanceláře.¹¹⁰ **Palacio de Gobierno**, neboli vládní palác postavený v tradičním španělském stylu, byl slavnostně otevřen roku 1958 na výročí 400 let od založení hlavního města Méridy. Architektem byl opět Manuel Mujica Millán. V některých místnostech, jako například v přijímacím sále, se nacházejí olejomalby, nástěnné malby a vyřezávaný nábytek vysoké umělecké i historické hodnoty.¹¹¹ **Casa de los Antiguos Gobernadores** je budovou postavenou roku 1873 rodinou architektů *Gabaldón Uzcátequi*. Přes 40 let byla ve vlastnictví rodiny Gabaldón Padreres, roku 1913 ji vlastnil Paolo Valeri. Roku 1990 se vláda Méridy rozhodla budovu odkoupit a zrekonstruovat, aby mohla dále sloužit jako kulturně-historická památka. Uvnitř se nachází velmi bohatá galerie portrétů jednotlivých guvernérů 20. století. K vidění jsou expozice důležitých osobností akademického i veřejného života státu Mérida. Konají se zde také různé kulturní akce, jako například koncerty či různé výstavy.¹¹²

Z *náměstí* v Méridě je nejdůležitější **Plaza Bolívar**. Téměř 1.000 m² zabírá toto unikátní místo ve středu historické centra města. V minulosti neslo název

---

¹⁰⁸ELWACHIMAN. *San Rafael de Mucuchíes y su Capilla de Piedra*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.elwachiman.com/showthread.php?t=42791&page=1>

¹⁰⁹ Velká aula.

¹¹⁰MÉRIDA PRECIOSA. *Sitios de interés turístico: Rectorado de la Universidad de los Andes*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/sitios/rectorado.htm>

¹¹¹VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Gobernación del Estado Mérida*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/09/merida-gobernacion-del-estado-merida-venezuela.html>

¹¹²VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Casa antiguos gobernadores*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/10/merida-casa-antiguos-gobernadores-venezuela.html>

*Plaza Mayor*¹¹³ a představovalo místo setkávání občanů Méridy, pravidelně se tu konaly trhy, politické projevy, náboženské akce a jeden čas sloužilo místo býčí arény. Jeho transformaci z Plaza Mayor na Plaza Bolívar započal inženýr *Pedro Dávalos y Lissón*. Mezi roky 1902 a 1903 náměstí přijalo vzhled zahrady a stalo se místem relaxace a odpočinku obyvatel Méridy. Na žádném Bolívarově náměstí nesmí chybět socha osvoboditele. První jezdecká socha Simóna Bolívara zde byla vztyčena roku 1926 a další roku 1930, obě během vlády *Juana Vicente Gómeze*; jedná se o nejstarší Bolívarovu sochu Venezuely. Plaza Bolívar prošlo za svou existenci několika modifikacemi, poslední proběhla roku 1981. V okolí náměstí se nachází všechny významné budovy města: katedrála, Palacio de Gobierno, Arcidiecézní museum, kulturní dům Juana Félix Sánchez, budova Rektorátu a Archeologické museum. Samozřejmě je obklopeno také několika obchůdky, restauracemi, hotely a penziony. Turistickou ikonou města se také staly živé sochy na Plaza Bolívar.¹¹⁴ Druhým nejdůležitějším náměstím je **Plaza de las Heroínas**¹¹⁵. Představuje jedno z nejhezčích míst města oblíbené jak rodiči s malými dětmi, tak mladými lidmi, kteří tu tráví svůj volný čas. Jedná se o bezpečné místo pro provozování jak vnitřních, tak venkovních herních a sportovních aktivit; je tu například lezecká stěna. Náměstí je obklopené parkem, který vybízí k procházkám. Nachází se zde velká fontána a památník věnovaný pěti ženám „hrdinkám“, které přispěly k získání nezávislosti Venezuely. Na náměstí se scházejí kromě jiných také muzikanti, umělci a básníci, aby zde prezentovali svou tvorbu. Kromě několika restaurací nabízejících regionální kuchyni, obchodů se suvenýry a turistických kanceláří tu má svou výchozí stanici *Teleférico de Mérida*.¹¹⁶

Mezi *technické památky* Méridy se řadí již zmíněné **Teleférico de Mérida** a **Plaza Monumental Román Eduardo Sandia**. Třetí památkou technického typu je **Centro de Investigaciones de Astronomía (CIDA)**¹¹⁷ – nejdůležitější astronomická observatoř ve Venezuele. Nachází se ve výšce 3.600 m n. m. 70 km od hlavního města Méridy blízko Apartaderos. Spadá pod 2 km vzdálené město Llano del Hato, které je

---

¹¹³ Velké náměstí.

¹¹⁴ CAMACHO, C. *Plaza Bolívar de Mérida*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.saber.ula.ve/bitstream/123456789/27670/1/articulo14.pdf>

¹¹⁵ Náměstí hrdinek.

¹¹⁶ TRAVEL MAP. *Plaza de las Heroínas Merideñas, Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-tourist-attractions/plaza-de-las.html>

¹¹⁷ Centrum astronomického výzkumu.

zároveň nejvýše položeným městem Venezuely (3510 m n. m.). Na tomto místě observatoř funguje od roku 1971, kdy byla přesídlena z Caracasu. Její výhodná pozice blízko rovníku umožňuje bez obtíží pozorovat severní i jižní oblohu. V komplexu observatoře se nachází *Museo de Astronomía y Ciencias del Espacio*¹¹⁸, které prostřednictvím průvodců, videí, debat a výstav podává ucelené informace o astronomii obecně.¹¹⁹

V Méridě se nachází spousta *skulptur a dalších monumentů*, které je třeba zmínit. Mimo zmíněných soch Simóna Bolívara na Plaza Bolívar, pěti hrdinských žen na Plaza de las Heroínas a již dříve uvedeného památníku La Loca Luz Caraballo a sochy Ježíše Krista na přírodní památce Meseta de La Galera, se Mérida může chlubit například památkou **Monumento Pico El Águila**. Její název však není přesný, jelikož águila v překladu znamená orel, avšak památník představuje kondora andského s roztaženými ohromnými křídly, který byl umístěn do pohoří Sierra de La Culata nedaleko Apartaderos roku 1925. Autorem je kolumbijský sochař *Marcos León Mariño*. Památník byl věnován Simónu Bolívarovi, který přes Andy projížděl roku 1813 v rámci jednoho z bojů o nezávislost Venezuely zvaném *Campaña Admirable*¹²⁰. Socha kondora je velice často navštěvována turisty, protože je umístěná v úchvatné krajině, většinou je obklopená hustou mlhou, kterou v letních měsících střídá sníh. Od památníku se pořádají výpravy na koních k Laguně Mucubají.¹²¹ Další zajímavostí jsou „hudební hodiny“ nacházející se v parku o rozloze 7.000 m² s názvem **El Parque Beethoven**. Jméno tohoto světoznámého německého skladatele park nese z jednoho prostého důvodu. Zmíněné hodiny v tradičním bavorském stylu totiž každou hodinu, když odbije celá, hrají nějakou melodii z několika Beethovenových úžasných skladeb. Park je navíc úžasným místem pro odpočinek, jak pasivní, tak i aktivní, jelikož se tu nacházejí běžecké trasy.¹²² V Méridě byl vztyčen první památník Simóna Bolívara, a to v **Parque Las Cinco Repúblicas** roku 1842. Busta byla navržena vnukem proslulého plukovníka v bojích o nezávislost Venezuely *Vicenta Campo Elíase*. Původní památník už se tu

---

¹¹⁸ Muzeum astronomie a vesmírných věd.

¹¹⁹ CIDA. *CIDA - Centro de Investigaciones de Astronomía* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://www.cida.gob.ve/cida_home/

¹²⁰ Obdivuhodná výprava.

¹²¹ MUKUTUM COOPERATIVA DE SERVICIOS TURÍSTICOS. *Páramo*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://mukutum.com/index.php?paramo&cod=2>

¹²² TRAVEL MAP. *Parque Beethoven, Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-parks/parque-beethoven.html>

ovšem nenachází. Byl rekonstruován roku 1889 a v roce 1901 zde byla umístěna bronzová busta. Park nabízí nezapomenutelný výhled na řeky Mucujún a Chama, za dobrého počasí je vidět i pohoří Sierra Nevady s jeho majestátným vrcholkem Pico Bolívar (na kterém se mimochodem také nachází Bolívarova busta).¹²³ Méridu si velice oblíbili mnozí horolezci. V **Parque de Los Conquistadores de la Sierra**¹²⁴ se nachází památník věnovaný prvním lidem, kteří zdolali Pico Bolívar v roce 1935. V sousoší se objevuje průvodce *Domingo Peña*, horolezec *Enrique Bourgoins*, mula, mezkář a pes. Památník byl vytvořen umělcem *Manuelem de la Fuente*. V parku jsou k vidění pamětní desky se jmény nejslavnějších horolezců Sierra Nevady a také horolezeckých barů, které se nacházejí v hlavním městě Méridě. Někdy je park nazývaný jako *Mirador de Las Águilas*, což v překladu znamená vyhlídka na orly. Těmi se tentokrát nemyslí zvířata, ale nejvyšší vrcholky Méridy, kterým se přezdívá *pět bílých orlů*. Bílá barva odkazuje na zasněžené špičky hor. Konkrétně se jedná o El Leon, El Toro, Pico Humboldt, Pico Espejo a Pico Bolívar. Park s udržovanými stezkami je velice vhodný pro výlety či pořádání pikniků. Velmi často se zde konají různé akce, zejména s horolezeckou tematikou.¹²⁵

3.2.2.2 Kulturní zařízení a kulturní akce

Většina kulturních zařízení nějaký způsobem doplňuje již existující památky nacházející se v dané destinaci. Stát Mérida disponuje několika takovými zařízeními.

Muzea, jakožto místa schraňující různorodé sbírky, jsou jedněmi z nejdůležitějších kulturních zařízení Méridy. Jedním takovým je již zmíněné archeologické muzeum **Museo Arqueológico „Gonzalo Rincón Gutierrez“** mající své místo v budově rektorátu místní univerzity. Slavnostně otevřené bylo 3. července 1977 z iniciativy Antropologického oddělení Humanitní fakulty Andské univerzity. Své jméno nese právě po jednom ze zakladatelů Antropologického oddělení, který na zdejší univerzitě přednášel předmět „Předkolumbovská historie“.¹²⁶ Mimo jiného se zde

---

¹²³MERIDA PRECIOSA. *Sitios de Interés en la Ciudad: Parque Las Cinco Repúblicas*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/sitios/parque5republicas.htm>

¹²⁴ Park dobyvatelů pohoří.

¹²⁵TRAVEL MAP. *Parque Los Conquistadores de la Sierra, Merida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-parks/parque-los-conquistadores-de-la-sierra.html>

¹²⁶VEREDA - VENEZUELA RED DE ARTE. *Historia del Museo*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://vereda.ula.ve/museo_arqueologico/museo/historia/

nachází stálá expozice „*Mérida: sociedad y cultura*“¹²⁷, která je zřejmě nejzajímavější expozicí vůbec. Popisuje život původních obyvatel Méridy, indiánské pohřební rituály, využití kamene pro výrobu různých druhů zbraní a ozdob a hlíny pro modelování sošek lidské i zvířecí podoby. V dostupných dokumentech se lze dočíst o indiánském odporu vůči Španělům, dají se zde dohledat různé pověsti a legendy a samozřejmě jsou tu také poznámky o tom, jakým způsobem ovlivnilo Španělsko zdejší kulturu.¹²⁸ Dalším významným muzeem je **Museo Arquidiocesano**¹²⁹ založené biskupem *Antoniem Ramónem Silvou* roku 1909. Neorenesanční budova nacházející se vedle katedrály v hlavním městě nabízí expozice týkající se nejen náboženství, ale také archeologické, etnografické, z oblasti zoologie či mineralogie. Výjimečný je tzv. „Trůnní salon“ s portréty meridských představených vzniknuvší z popudu kardinála *José Humberta Quintera*. Je také nutno zmínit sbírku tří zvonů, z nichž jeden, vyrobený roku 909, je druhým nejstarším dochovaným zvonem na světě.¹³⁰ Technické muzeum v hlavním městě zastupuje **Museo de Ciencia y Tecnología**¹³¹ založené 30. listopadu roku 1995. Expozice jsou většinou interaktivní a velmi zábavné. Za nejatraktivnější jsou považovány animatronické modely zdejšího medvěda brýlatého či *Tyranosaura Rexe*, planetárium, model fungování lidského těla či simulátor zemětřesení.¹³² **Hacienda La Victoria**¹³³ je muzeem kávy a muzeem přistěhovalectví nacházející se na cestě mezi městy Tovar a El Vigía. Představuje jeden z nejkrásnějších symbolů bohatství vybudovaného produkcí kávy ve Venezuely z přelomu 19. a 20. století. Celkově zabírá rozlohu kolem 1.800 m². Hacienda La Victoria byla založena roku 1893 *Noe Consalvem*. Název Victoria je s největší pravděpodobností odvozen od vítězné bitvy v roce 1893 o území, na kterém muzeum dodnes stojí. V současnosti se zde nachází obchod nabízející různé gastronomické produkty, zejména výjimečně dobrou kávu

---

¹²⁷ Mérida: společnost a kultura.

¹²⁸ CAMACHO, C. *Plaza Bolívar de Mérida*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.saber.ula.ve/bitstream/123456789/27670/1/articulo14.pdf>

¹²⁹ Arcidiecézní muzeum.

¹³⁰ VIAJANDO POR VENEZUELA. *Museo Arquidiocesano*. [online]. © 2007-2009 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.viajandoporvenezuela.com/informacion_turistica/destinos/merida/lugares_religiosos/museo_arquidiocesano.php

¹³¹ Muzeum vědy a techniky.

¹³² VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Museo de Ciencia y Tecnología de Mérida*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/08/merida-museo-de-ciencia-y-tecnologia-venezuela.html>

¹³³ Statek vítězství.

a různé druhy likérů, například pomerančový, bylinkový, mrkvový, kávový apod. Místní produkty jsou považovány za jedny z nejlepších celého státu Mérida.¹³⁴ Dalším muzeem je **Museo de Arte Colonial**¹³⁵ založené 27. května 1963. Muzejní sbírka představuje soubor děl Venezuely, Mexika, Peru, Bolívie, Ekvádoru a Portugalska z 16. století až do poloviny století 20. Nachází se v domě generála *Juana Antonia Paredese Angula* (také velmi známého z bojů o nezávislost Venezuely), který se stal oficiálním sídlem muzea roku 1995, tedy 32 let po jeho založení.¹³⁶ **Museo de Arte Moderno**¹³⁷ **Juan Astorga Anta** se nachází v budově kulturního centra Don Tulio Febres Cordero v hlavním městě Méridě. Poprvé otevřelo své dveře veřejnosti 14. května 1969. Svůj kompletní název získalo až v roce 1990, kdy bylo pojmenováno po svém zakladateli *Juanu Astorgovi Antovi*. Od roku 1995 funguje jako Muzejní fond moderního umění Juan Astorga.¹³⁸ Jeho expozice jsou věnovány především venezuelské malbě stylů impresionismu, abstraktního malířství, figurativní malby atd. Mezi nejvýznamnějšími malíři, jejichž díla jsou zde k obdivování, jmenujme mezi všemi například *Luise Guevaru Morena*, *Carlose Cruze Dieze*, *Manuela Espinozu* či *Victora Varelu*.¹³⁹ Posledním muzeem stojícím za zmínku je **Museo Artepueblo**¹⁴⁰, jedno z mála ležících mimo hlavní město Méridu. Nachází se v San Rafael de Tabay a je křížovatkou populárního umění, tradičních uměleckých řemesel (keramika, hrnčičství, tkalcovství), náboženství atd. Ve dvou sálech určených pro expozice návštěvníci mohou

---

¹³⁴CAMINOS DE VENEZUELA. *Hacienda La Victoria, estado Merida*. [online]. © 2005 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://caminosdevenezuela.com/contenidos/destinos/hacienda_la_victoria/index.htm

¹³⁵ Muzeum koloniálního umění.

¹³⁶SISTEMA NACIONAL DE MUSEOS. *Museo de Arte Colonial de Mérida*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z:

http://www.museos.iartes.gob.ve/index.php?option=com_k2&view=item&id=150:museo-de-arte-colonial-de-m%C3%A9rida&Itemid=169

¹³⁷ Muzeum moderního umění.

¹³⁸SISTEMA NACIONAL DE MUSEOS. *Museo de Arte Moderno Juan Astorga Anta*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z:

http://www.museos.iartes.gob.ve/index.php?option=com_k2&view=item&id=151:museo-de-arte-moderno-juan-astorga-anta&Itemid=169

¹³⁹VIAJANDO POR VENEZUELA. *Museo de Arte Moderno "Juan Astorga Anta"*. [online]. © 2007-2009 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.viajandoporvenezuela.com/informacion_turistica/destinos/merida/museos_y_galerias/museo_de_arte_moderno.php

¹⁴⁰ Muzeum národního umění.

obdivovat více než tisíc děl církevního umění a maleb známých venezuelských malířů.¹⁴¹

Dalším typem kulturních zařízení vyskytujících se v Méridě jsou **kulturní centra nebo kulturní domy**. Jedním takovým je **Casa de la cultura Juan Félix Sánchez**. Tento umělec byl již zmiňován v souvislosti s kamennou kaplí u San Rafael de Mucuchíes, kde se 16. května 1900 narodil. Živil se jako mezkář, pekař, klaun, akrobat, kloboučník, tkadlec a spousta dalšího. V roce 1943 se rozhodl opustit město a přestěhoval se do opuštěného údolí vzdáleného 20 km od San Rafael de Mucuchíes. Juan Félix Sánchez byl velice zbožný člověk s touhou poznat a pracovat. Co se týče umění, lze jej považovat za architekta, sochaře, hrnčíře, vypravěče či tkalce. V jeho pracích se mísí tradiční řemeslo s nápaditými výtvarnými prvky. Nejdůležitějším dílem, které vytvořil, je nábožensko-umělecký komplex v Tisure. Mezi jeho další práce patří například kaple v horách Tisure věnovaná Panně Marii z Coromoto a k ní vedoucí křížová cesta, za kterou získal roku 1989 státní cenu za umění. Juan Félix Sánchez zemřel v roce 1997 a je pochovaný v kamenné kapli u San Rafael de Mucuchíes vedle své ženy.¹⁴² Kulturní dům v Méridě nesoucí jeho jméno je koloniální stavbou z konce 19. století. V jeho dvou podlažích a vnitřní zahradě jsou umístěny stálé expozice keramiky, malby a dřevořezby nejznámějších umělců. Organizují se tu různé workshopy (keramika, vaření, hudba atd.). Navíc je sídlem Nadačního fondu Juana Félix Sáncheze.¹⁴³ **Centro cultural Tulio Febres Cordero** je údajně nejdůležitějším kulturním zařízením Méridy nesoucím jméno po známém meridském spisovateli, historikovi, univerzitním profesorovi a novináři, který se v průběhu celého svého života snažil podporovat venezuelskou kulturu. Jak již bylo řečeno, kulturní centrum je sídlem muzea moderního umění Juan Astorga Anta. Budovu moderní architektury navrhl *Iván*

---

¹⁴¹ANDES. *Museo Artepueblo*. [online]. 2013 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.viajandoporvenezuela.com/informacion_turistica/destinos/merida/museos_y_galerias/museo_de_arte_moderno.php

¹⁴²MERIDA PRECIOSA. *Juan Félix Sánchez: El Artista Popular de Los Andes, Mérida*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/juanfelix/>

¹⁴³CITYSEEKER: MERIDA CITY GUIDE. *Casa de la Cultura Juan Félix Sánchez, Mérida*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://merida.cityseekr.com/es/venue/201479-casa-de-la-cultura-juan-f%C3%A9lix-s%C3%A1nchez>

Castellano a byla otevřena 21. prosince 1994. Nabízí přibližně 16.000 m² expozičních sálů, zahrad, kavárny a auditoria.¹⁴⁴

Z *uměleckých galerií* je nejvýznamnější **Galeria de Arte La Otra Banda GALOB**, která spadá pod Generální ředitelství pro kulturu. Základním cílem této organizace je propagace a šíření uměleckých výstav v prostorách pro tento účel vhodných. GALOB byla více než půl století oficiální galerií Andské univerzity. Byla založena v roce 1971. Nachází se v ní výstavní sály a alternativní prostory o přibližné rozloze 200 m² pro realizaci jakékoliv umělecké činnosti. Navíc jsou tu také umístěny prostory pro ukládání uměleckých děl a administrativní prostory.¹⁴⁵

Z *divadel* státu Mérida vyčnívá **Teatro César Rengifo** v bývalé kapli budovy Rektorátu Andské univerzity, tedy v samém centru města. Od svého založení v roce 1904 se tu pořádalo několik nejen divadelních, ale i různých hudebních a kinematografických představení. Své jméno divadlo získalo po andském dramaturgovi, básníkovi a malíři 2. listopadu 1980. Divadlo je v provozu celoročně a je symbolem jak Andské univerzity, tak celé Méridy už více než sto let. Pojme až 300 diváků a není určeno pouze studentům, ale celé široké veřejnosti.¹⁴⁶

Z velkého množství *knihoven* Méridy vyniká jedna – **Biblioteca Bolivariana** v hlavním městě. Tato víceúčelová čtyřpodlažní stavba nesoucí jméno osvoboditele Bolívara byla otevřena roku 1983, v rámci oslav dvoustého výročí Bolívarových narozenin. Slouží jako čítárna, výstavní sál a muzeum v jednom. Budova knihovny představuje dílo moderní architektury situované v koloniálním centru Méridy. V přízemí se nachází spousta osobních věcí patřících Simónu Bolívarovi, jako některé jeho medaile či jeden z mečů. Knihovna nabízí spoustu literatury týkající se historie, bojů o nezávislost Venezuely a dalších států, které Bolívar osvobodil.¹⁴⁷

---

¹⁴⁴CIUDAD MÉRIDA PRECIOSA. *Centro Cultural Tulio Febres Cordero*. [online]. 2011 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://ciudadmeridapreciosa.blogspot.com.es/2011/12/centro-cultural-tulio-febres-cordero.html>

¹⁴⁵DIRECCIÓN DE CULTURA ULA. *Galeria La Otra Banda*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.direcciondeculturaula.com/index.php?option=com_content&view=article&id=124&Itemid=38

¹⁴⁶DIRECCIÓN DE CULTURA ULA. *Auditorio Cesar Rengifo*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.direcciondeculturaula.com/index.php?option=com_content&view=article&id=90&Itemid=40

¹⁴⁷TRAVEL MAP. *Biblioteca Bolivariana, Merida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-tourist-attractions/biblioteca-bolivariana.html>

Mérida disponuje také *konferenčním centrem Centro de Convenciones Mucumbarila*, známé také svým původním názvem **Casa Internacional de Congresos Mucucharastí**. Slouží k pořádání národních i mezinárodních výstav, kongresů, seminářů, shromáždění, společenských či vědeckých akcí či hudebních koncertů. V centru je k dispozici sedm sálů nebo hal, které dohromady pojmu více než 8.000 návštěvníků. Mucumbarila nabízí pořadatelům eventů veškeré nutné vybavení, jako mikrofony, projektory, obrazovky, místnosti pro simultánní překlady apod.¹⁴⁸

Ve státě Mérida se celkově nachází 55 knihoven, 29 kulturních center, 218 náboženských památek (kostelů, kaplí, svatyní), 13 muzeí a 4 divadla. Většina je umístěna v samosprávné jednotce Libertador.¹⁴⁹

3.2.2.3 Ostatní společenské akce

Mérida se vyznačuje nespočtem společenských akcí, které z velké části souvisejí s náboženskými svátky. Většinou se také pojí se zábavou, sportovními soutěžemi či velice oblíbenými býčími zápasy. Každoročně se opakující akce jsou v následujících řádcích popsány v souladu s kalendářním rokem. Samozřejmě nejsou uvedeny všechny, pouze ty nejvýznamnější, které jsou zmiňovány ve většině tištěných i internetových průvodců státu Mérida.

Největším lednovým svátkem je **Paradura del Niño**, někdy též nazývaný **Robo y Búsqueda del Niño**¹⁵⁰. Slaví se v andských státech Venezuely (Mérida, Táchira, Trujillo) celý měsíc. Přípravy začínají už 24. prosince a posledním dnem oslav je 2. únor. Jedná se především o náboženský svátek, ve kterém hlavní úlohu hraje hra, při které se ukradne soška Jezulátka z jesliček, uschová se u někoho ve vesnici či městě, a následně se hledá. Vyvrcholením jsou pak procesí, ve kterých se soška Jezulátka zabalená v hedvábném šátku či položená v proutěném košíku za doprovodu zpěvů, tance a modliteb vždy nese celým městem od domu k domu, než se postaví zpět do betléma mezi Pannu Marii a Josefa. V procesí účinkují děti i dospělí převlečení za

---

¹⁴⁸ CORPOANDES: IMPULSANDO EL DESARROLLO DE LA REGIÓN. *Centro de Convenciones Mucumbarila*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.corpoandes.gov.ve/?q=node/268>

¹⁴⁹ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

¹⁵⁰ Krádež a hledání děťátka.

Pannu Marii, Josefa, tři krále, pastýře a anděly.¹⁵¹ 6. ledna se ve Venezuele ve velkém slaví Tři králové. Oslavy jsou velmi výjimečné v městečku Santo Domingo, kde se nazývají **Fiestas de los Reyes Magos y Fiestas Patronales de Santo Domingo**¹⁵². Lidé se již 5. ledna shromažďují na mši na místním Bolívarově náměstí, která je doprovázená speciálními tanci. Tanečníci předvádějí své umění až dlouho do noci. Oslavy pokračují i následující den, kdy se procesí s tanečnický a třemi králi pomalu přesouvá ke kostelu s jesličkami, kde se uctí Jezulátko. Po tomto aktu se opět všichni přesouvají na Plaza Bolívar a tančí a slaví až do ranních hodin.¹⁵³

2. února se v samosprávných jednotkách Campo Elías a Libertador slaví **Vasallos de la Candelaria**¹⁵⁴ na počest černé Panny Marie Candelárské, patronky Kanárských ostrovů. Procesí, ve kterých se soška Panny Marie nese na speciálním podstavci, je doprovázeno tanečnický v barevných šatech. Každý z nich má v jedné ruce rumba kouli a v druhé dřevěnou tyč, kterou na výzvu hlavního tanečnicka mlátí o zem, a udávají si tak rytmus.¹⁵⁵ Snad nejdůležitějším svátkem celého roku je v Méridě **Feria Internacional del Sol**¹⁵⁶, neboli **Carnaval Taurino de América**¹⁵⁷. Jedná se o týdenní oslavy konané každoročně v únoru, kterým vévodí býčí zápasy v aréně Román Eduardo Sandia. V letošním roce se slavnost konala od 8. do 12. února a účastnili se jí největší toreadoři světa. Mezi všemi můžeme jmenovat opět *Davidu Fandilu* „*El Fandiho*“, *Juana José Padilla* (oba ze Španělska) či *Rafaela Orellanu* nebo *Miguela Molinu* „*Miguelína*“ (oba z Venezuely). Na slavnosti se představují také různé chovatelské stanice s býky určenými pro koridu. Návštěvníci si však mimo býčí tematiky mohou vychutnat různé kulturní expozice, koncerty, přehlídky, sportovní soutěže a velkou událostí je také volba královny slavnosti. Tou se v letošním roce stala *Mária de los*

---

¹⁵¹DIARIO LA NACIÓN. *Paradura del Niño Jesús: tradición religiosa andina*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ve/regional/paradura-del-nino-jesus-tradicion-religiosa-andina/>

¹⁵² Svátky Tříkrálové a svátky ochránců Santo Dominga.

¹⁵³VENEZUELA DIGITAL. *Folklore*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.venezueladigital.net/merida/folklore.htm>

¹⁵⁴ Poddání Candelarie.

¹⁵⁵VENEZUELA DIGITAL. *Folklore*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.venezueladigital.net/merida/folklore.ht>

¹⁵⁶ Mezinárodní sluneční festival.

¹⁵⁷ Americký býčí karneval.

Ángeles Belandria. Venezuela je známá svými úspěchy v různých světových soutěžích krásy, a tak je tato část únorových slavností velkou atrakcí.¹⁵⁸

Velikonoce neboli **Semana Santa**¹⁵⁹ jsou ve Venezuele další velikou událostí. V letošním roce připadá na období od 24. do 31. března. Oslavy probíhají obdobně jako ve Španělsku. Ve všech částech Venezuely se organizují ohromná procesí odkazující na Kristovo utrpení, která začínají Květnou nedělí a končí Svatým (u nás Velkým) pátkem. Od Zeleného čtvrtka až do Bílé soboty je zvykem dodržování tzv. *mediodía*¹⁶⁰. V tomto období se drží půst, ale pouze co se týče snídaně, tedy jen dopoledne. V poledne se pak servíruje sedm různých chodů a na oběd je zvána pouze blízká rodina, se kterou jsou udržovány dobré vztahy. Ani hosté, ani hostitelé nesmí připravovat nic k večeři; předpokládá se, že se bude dojídat to, co zbude u oběda. Podle katolické tradice dostávají věřící o Velikonoční neděli požehnané sušené palmové listy, na kterých během modliteb vážou 33 uzlíků.¹⁶¹

15. května se slaví **Fiesta de San Isidro Labrador**¹⁶², při které se uctívá svatý Isidro, patron rolníků. Jak je oblíbeným zvykem, i při tomto svátku se pořádají procesí, ve kterých v tomto případě vedle lidí putují i domácí zvířata a na odiv se vystavují i vypěstované plodiny. Nejhezčí průvody se prý konají v Apartaderos, Mucuchíes, Tabay, Bailadores a La Azulita.¹⁶³

Od června roku 2011 se v hlavním městě Méridě začal pořádat jazzový festival pod jménem **Festival Internacional Jazz&Blues**, který hostí jak národní, tak i mezinárodní interprety. Organizátorem je místní Andská univerzita, která získala finanční podporu od velvyslanectví Japonska, Francie a Spojených států amerických. Jednotlivé koncerty se konají v divadle César Rengifo, v Aula Magna v budově rektorátu univerzity, v hotelu La Pedregosa atd.¹⁶⁴ Jeden týden v červnu je už téměř šestnáct let vyhrazen pro knižní veletrh **Feria Internacional del Libro Universitario**

---

¹⁵⁸FERIAS DEL SOL. *Ferisol 2013*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.ferisol.org/feria/>

¹⁵⁹ Svatý týden.

¹⁶⁰ Poledne.

¹⁶¹LA PATILLA. *¿Te acuerdas cómo se celebra la Semana Santa en Venezuela?*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.lapatilla.com/site/2011/04/16/%C2%BFte-acuerdas-como-se-celebra-la-semana-santa-en-venezuela/>

¹⁶² Rolník.

¹⁶³RAUB, K., B. KLUEPFEL a T. MASTERS. *Venezuela*. 6th ed. Vic: Lonely planet, 2010. ISBN 978-1-74179-158-7.

¹⁶⁴FEST JAZZY BLUES. *Festival Internacional Jazz & Blues Mérida* [online]. 2011 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://festjazyblues.blogspot.com/es/>

(FILU). Veletrh není zaměřen pouze na výstavu a prodej knih, ale také na další kulturní akce, například výtvarné kurzy, koncerty, autorská čtení apod. Každým rokem veletrh, který se koná ve výše zmíněném konferenčním centru Mucumbarila, navštíví okolo sta tisíc návštěvníků, z toho tři tisíce dětí.¹⁶⁵

30. září se v městečku Santo Domingo slaví svátek **Los Negros de San Jerónimo**. San Jerónimo je odnepaměti ochráncem města. Muži a chlapci si v tento den barví obličej černým uhlím a tančí speciální pouliční tanec. Historie tohoto svátku je svázaná ještě s původními indiánskými obyvateli. Ti chtěli zastrašit španělské dobyvatele tím, že si začernili těla a oblékli si speciální pásy vytvořené z dýní, které při tanci vydávaly velký hluk. Zajímavé na tomto svátku je, že vždy začíná přesně v deset hodin ráno, a snad se prý ještě nestalo, že by se začátek opozdil. Vzhledem k venezuelské nedochvilnosti je to velmi pozoruhodné.¹⁶⁶ Od srpna do září se v Tovarů pořádá již zmíněný cyklistický závod **Vuelta a Tovar**.

Každý rok má své místo koncem listopadu a začátkem prosince také již výše uvedený houslový festival **Festival de Violín de los Andes**. 32 km od hlavního města Méridy se nachází vesnička Mucurubá. Ta je známá především svým 8. prosincem a svátkem **Velas¹⁶⁷ de Mucurubá**. Přes den probíhají mše a různá náboženská cvičení. Největší událost nastává po setmění, kdy se utvoří procesí pro uctění patronky Panny Marie Virgen de la Inmaculada Concepción¹⁶⁸. Po celé vesnici plápolají svíčky, jak v oknech domů, po stranách ulic, na náměstích, tak v rukou účastníků průvodu. Údajně se tu každoročně napočítá až osmnácti tisíc svíček.¹⁶⁹ Vánoční svátky se slaví převážně v rodinném kruhu. Zdobí se vánoční stromky a v žádné domácnosti nechybí betlém. Dárky se rozdávají, stejně jako ve Spojených státech amerických, 25. prosince ráno. Ve stejný den také začíná dvoudenní svátek **Baile en honor de San Benito¹⁷⁰**. Organizují se procházky přes několik městeček a vesnic, a to v následujícím pořadí: La Culata, Valle Grande, El Valle, El Playón, El Vallecito, Los Llanitos, La Hoyada de

---

¹⁶⁵FILUMERIDA. *Informacion General*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.filumerida.com/>

¹⁶⁶VENAVENTOURS. *Santo Domingo*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.venaventours.com/santodomingo/default.asp>

¹⁶⁷ Svíčky.

¹⁶⁸ Panna Marie Neposkvrněného početí.

¹⁶⁹VENEZUELA DIGITAL. *Folklore*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.venezueladigital.net/merida/folklore.htm>

¹⁷⁰ Tanec na počest sv. Benita.

Milla, El Amparo, La Milagrosa a Santa María. Celá slavnost se zakončuje na náměstí Plaza Bolívar v hlavním městě, kde probíhá taneční představení.¹⁷¹ Konec roku se v Méridě a zbylých andských státech nazývá **La quema del año viejo**¹⁷². Několik týdnů dopředu se ručně vyrábějí postavičky, které představují uplynulý rok. Jsou vytvářeny z papíru a dřeva a vyplňovány slámou a střešním prachem. Oblečeny jsou podle fantazie jednotlivých tvůrců. Přesně o půlnoci se všechny postavičky zapálí jako symbol toho špatného, co odchází se starým rokem, a také jako symbol naděje v lepší časy, které přinese rok následující.¹⁷³

Kromě výše uvedených každoročních společenských událostí, se v Méridě koná také spousta akcí sportovních, konaných příležitostně. Mérida disponuje velmi silným zázemím v podobě několika sportovních komplexů, z nichž je největší **Complejo Deportivo Cinco Águilas Blancas**¹⁷⁴ situovaný v jižní části hlavního města. Ten byl postaven z důvodu pořádání Národních her And v roce 2005. Z jeho instalací vyniká zejména metropolitní stadion **Estadio Metropolitano de Mérida**, který pojme 42.500 diváků. Roku 2007 se zde také konalo Mistrovství Jižní Ameriky ve fotbale *Copa América*. V Méridě se ve sportovních centrech dají provozovat sporty jako zmíněný fotbal, baseball, plavání, basketbal, volejbal, atletika, tenis atd.¹⁷⁵

Do této kapitoly se řadí také tematické parky, o kterých je více k dočtení v podkapitole 2.3.7.

3.2.3 Shrnutí podkapitoly 3.2

Lokalizační předpoklady Méridy lze shrnout jako velmi dobré. Hlavní roli zde hrají především ty přírodní, které jsou v tomto případě největším lákadlem vábícím turisty k návštěvě. Vzhledem ke klimatickým podmínkám, které jsou v průběhu roku

---

¹⁷¹RAICES CULTURALES. *Teatro Danzas y Tradiciones de la Región Andina*. [online]. 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://raicesculturales.comuf.com/danzas.html>

¹⁷² Spalování starého roku.

¹⁷³INSTITUTO DE PATRIMONIO CULTURAL: MINISTERIO DEL PODER POPULAR PARA LA CULTURA. *Quema del año viejo*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.ipc.gob.ve/ipc/index.php?option=com_content&view=article&id=221:quema-del-ano-viejo&catid=68:efemerides&Itemid=66

¹⁷⁴ Sportovní komplex Pět bílých orlů.

¹⁷⁵INSTITUTO DE PATRIMONIO CULTURAL: VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Complejo Deportivo Cinco Águilas Blancas*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/08/merida-complejo-deportivo-cinco-aguilas-blancas-venezuela.html>

víceméně konstantní, lze Méridu navštěvovat celoročně. Výjimku tvoří ovšem turistické aktivity v podobě vysokohorských túr a horolezectví závislé na dešťových a sněhových srážkách, které se zde začínají objevovat na konci srpna a trvají přibližně do listopadu. Velký zájem návštěvníků vzbuzují chráněné oblasti, a to zejména národní parky Méridy, které tvoří podstatnou část státu. S kvalifikovaným a certifikovaným průvodcem jsou dostupná všechna tato území. Velkou roli zde hrají také tři přírodní památky státu, které by si žádný návštěvník neměl nechat ujít. Atraktivitu státu pak ještě zvyšují vodní toky a plochy, kterých se tu nachází početně. Nejenže krásně doplňují krajinu, ale jsou vhodné pro aktivity cestovního ruchu, ať už se jedná o sjíždění řek, či lov pstruhů. Nelze opomenout také termální prameny, v jejichž okolí jsou postaveny hojně navštěvované lázně. Na své si přijdou i milovníci fauny a flory, jelikož se zde objevují druhy zvířat i rostlin, které jinde ve světě nespátří. Kulturně-historické předpoklady hrají pro Méridu až druhořadou roli, avšak i památek se zde nachází dostatečné množství. Z těchto předpokladů vyniká již několikrát zmiňovaná lanovka v hlavním městě Méridy. Opomenout však nelze ani kulturní akce, zejména pak Feria del Sol nebo Velikonoce, které se pro zúčastněné diváky stávají kulturním zážitkem, na který budou vzpomínat celý život.

3.3 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady představují nadstavbu lokalizačních předpokladů a materiální-technickou základnu cestovního ruchu. Jedná se o služby poskytované v dané destinaci a komunikační schopnost této destinace. Dělíme je na suprastrukturu a infrastrukturu. Do suprastruktury se řadí zejména ubytovací a stravovací služby. Dále pak služby cestovních kanceláří a cestovních agentur, průvodcovské služby, směnárenské atp. Infrastruktura představuje dopravu, která by z turistického hlediska měla být co nejjednodušší, nejrychlejší, nejpohodlnější, ale zároveň však také nejbezpečnější. Ve značné míře právě doprava rozhoduje o využití a návštěvnosti oblasti. V posledních letech se navíc klade důraz na její ekologickou povahu.¹⁷⁶

---

¹⁷⁶HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

3.3.1 Suprastruktura

Nejdůležitější složkou suprastruktury jsou ubytovací zařízení. Na jejich nedostatek si rozhodně Mérida nemůže stěžovat. Mezi ubytovací zařízení tu patří hotely, motely, penziony zvané *posadas*, chatky zvané *cabañas*, kempy, aparthotely, resorty a vily. Dle *Částečného nařízení ústavního zákona o cestovním ruchu a o turistických ubytovacích zařízeních* Venezuely z roku 1998 jsou jednotlivá ubytovací zařízení charakterizována následovně:

hotel – takové zařízení, které poskytuje permanentně ubytovací služby v pokojích s vlastním sociálním zařízením a nabízející základní a doplňkové služby podle třídy, ve které se nachází,

motel - takové zařízení, které poskytuje permanentně ubytovací služby v pokojích s vlastním sociálním zařízením a nabízející základní a doplňkové služby podle třídy, ve které se nachází; převážně situován u motorových cest, mimo městské zóny, s vlastním parkovištěm přilehlým k ubytovacím jednotkám, jejichž stavební dispozice umožňuje hostům individuální vstup do pokojů přímo z areálu parkoviště,

posada – ubytovací zařízení malého rozsahu lokalizované v městských či venkovských oblastech, na plážích či u silnic podél turistických tras nebo okruhů; je nejčastěji spravováno rodinou nebo malými firmami, jejichž prioritou je uspokojit poptávku po ubytovacích a stravovacích službách typických pro oblast, ve které se ubytovací zařízení nachází,

cabaña – ubytovací jednotka oddělená od hlavní budovy ubytovacího zařízení s jedním nebo dvěma pokoji s vlastním sociálním zařízením a kuchyňkou,

kemp – ubytovací zařízení poskytující pravidelné nebo permanentní ubytovací služby a aktivity na čerstvém vzduchu; přenocování je možné ve stanech, obytných přívěsech, chatičkách či podobných typech ubytovacího zařízení.¹⁷⁷

Ubytovací zařízení typu aparthotel, resort a vila nejsou v dané klasifikaci zmíněné, ačkoliv je veškeré statistiky týkající se ubytovacích služeb v zemi uvádějí. Vila v tomto případě představuje kompletní domek s veškerým zařízením určený

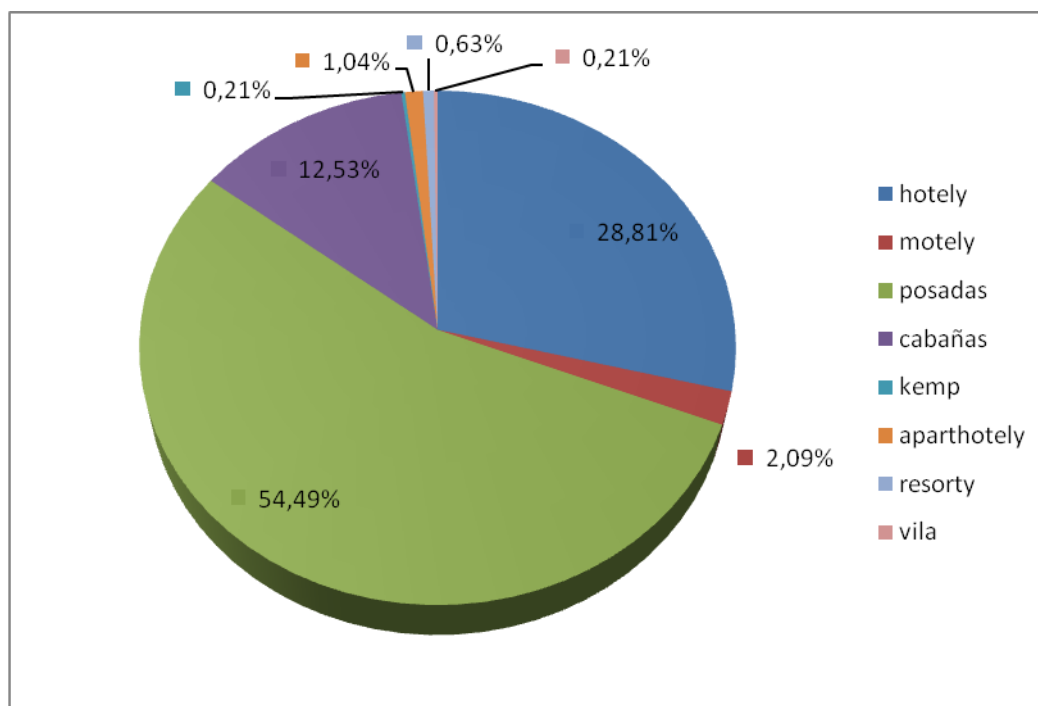
---

¹⁷⁷Venezuela. Reglamento Parcial de la Ley Organica de Turismo sobre Establecimientos de Alojamiento Turístico. 1998. Dostupné z: http://www.mintur.gob.ve/descargas/reglamento_ley_organica_para_establecimientos_de_alojamiento.pdf

k pronájmu rodinám či skupinám turistů. Pro informaci jsou následně alespoň uvedeny definice zbylých dvou typu ubytovacích zařízení z českého slovníku cestovního ruchu. Aparthotelem se rozumí „*ubytování hotelového typu, kde jsou hosté ubytováni v apartmánech, anebo studiích*“¹⁷⁸. Resort je pak charakterizován jako „*místo soustředěného cestovního ruchu, jehož hlavním funkčním využitím a ekonomickým přínosem je cestovní ruch; jedná se o lokalitu nabízející relativně komplexní infrastrukturu umožňující tak účastníkovi realizaci variantních kombinací forem cestovního ruchu a vyznačující se proto zvláště vysokou intenzitou cestovního ruchu*“¹⁷⁹.

Následující graf č. 1 zobrazuje, která ubytovací zařízení se v jakém procentuálním rozložení nacházejí na území státu Mérida. Jednoznačně převažují typické venezuelské posadas, následované hotely a chatkami cabañas. Ostatní typy ubytovacích zařízení se zde vyskytují jen v nepatrném počtu.

Graf č. 1 – Rozložení ubytovacích služeb do jednotlivých zařízení

Zdroj: Vlastní zpracování na základě: CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

¹⁷⁸PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch, výkladový slovník*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.

¹⁷⁹PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch, výkladový slovník*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.

V Méridě k roku 2010 (poslední dostupný údaj) poskytovalo své služby 138 hotelů, a to převážně v samosprávných jednotkách Libertador (46 %), Alberto Adriani (17 %) a Tulio Febres Cordero (7 %). 10 motelů bylo situováno v samosprávných jednotkách Alberto Adriani (60 %), Campo Elías (20 %), Libertador (10 %) a Tulio Febres Cordero (10 %). Z 261 posadas bylo 33 % umístěno opět v Libertadoru, 20 % v Rangel a 8 % v Andrés Bello. Nejvíce chatkami cabañas, z celkového počtu 60, disponovala samosprávná jednotka Santos Marquina (55 %), následovaná Libertadorem (32 %) a Cardenal Quintero (3 %). Jediný kemp nabízel Libertador. 5 aparthotelů bylo situováno také pouze do Libertadoru. 3 resorty pak po jednom v Libertadoru, Cardenal Quintero a Campo Elías. V celém státě Mérida se k pronájmu nabízela pouze jedna vila, a to v samosprávné jednotce Arzobispo Chacón.

Ve dvou samosprávných jednotkách státu Mérida nebylo evidováno žádné ubytovací zařízení, konkrétně se jedná o samosprávné jednotky Guaraque a Pueblo Llano. Malý počet ubytovacích zařízení pak nabízejí samosprávné jednotky Obispo Ramos de Lora, Padre Noguera, Julio Cesar Salas, Aricagua a Antonio Pinto Salinas. Nepřekvapí, že naopak nejvíce ubytovacích zařízení mohou turisté využívat v Libertadoru, následovaném samosprávnými jednotkami Alberto Adriani a Rangel.¹⁸⁰

Co se týče údajů o počtu lůžek ve státě Mérida, ve většině případů nejsou dostupné. Výjimku tvoří samosprávná jednotka Libertador, která nad ostatními z hlediska ubytovacích služeb vyniká. K roku 2010 Libertador evidoval 176 ubytovacích zařízení s celkem 9.294 lůžky. Z toho bylo nabízeno 6.704 lůžek v hotelech, 50 v motelech, 345 v aparthotelech, 848 v penzionech posadas, 926 v chatkách cabañas, 184 v resortu a 237 v kempu. Vzhledem k rozloze samosprávné jednotky, která činí 1.134 km², by se mohlo zdát, že se jedná o nízké hodnoty, ovšem je třeba vzít v úvahu hornatý reliéf celého státu Mérida, který umožňuje nabídku ubytovacích služeb pouze v některých oblastech.¹⁸¹

Ubytovací služby v Méridě lze shrnout jako dobré. Téměř všechna ubytovací zařízení jsou umístěná v nádherném prostředí. V hlavním městě se nacházejí tři hotely vysoké kvality s bazénem, restaurací a velmi dobrým vybavením. Jmenovitě se jedná o *Prado Río*, *Belensate* a *La Pedregosa*. Velké tradici se těší také *Park Hotel*

---

¹⁸⁰ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

¹⁸¹ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Municipal 2010: Libertador, Mérida*. Mérida, 2011.

z hotelového řetězce Best Western. I nadále však zůstávají oblíbené malé levné hotýlky a typické posadas, jako například *La Montaña* či *Don Blas*. Po většinu roku není nutno rezervovat hotel dopředu, ale v průběhu letních prázdnin, Velikonoc a také v době slavností *Feria del Sol* jsou ubytovací zařízení hlavního města plná obyvatel Caracasu a dalších částí Venezuely, kteří si sem jezdí odpočinout a načerpat nové síly.

Co se týče služeb stravovacích, nejsou dostupné žádné konkrétní statistiky. Obecně lze však říci, že se v Méridě, a to zejména v hlavním městě, nachází spousta restaurací s dobrým jídlem, kde jsou ceny více než přijatelné. V každé restauraci se na jídelním lístku vždy objevuje na několik způsobů upravený pstruh. Nejen turisté si velice oblíbili místní jídelny, které nabízejí několikachodové menu. V horním patře *Mercado principal* se právě jedna taková nachází. Lze tu okusit vše typické pro region, od kreolské kuchyně, kotlet, kuřat a samozřejmě pstruhů. Kromě venezuelské kuchyně se v Méridě dá najít také spousta restaurací nabízejících mezinárodní jídla, mezi všemi například čínské a mexické. Mimo restaurací hlavní město překypuje zábavními podniky, a to diskotékami, kluby s živou latinskoamerickou hudbou, jazzovými a sportovními bary atd. Tento fakt je způsoben zejména vysokým počtem zde žijících studentů. I proto je Mérida plná internetových kaváren, ve kterých hodinové surfování vysokorychlostním internetem vyjde v přepočtu na přibližně deset korun českých. Připomeňme si také netradiční obchod se zmrzlinou, který se mezi turisty těší velké oblibě.

Nejen pro Méridu, ale pro celou Venezuelu je typický prodej potravin podél cest. Lze tak ochutnat ty nejlepší domácí marmelády, ostružinová vína, med, jahody a další druhy ovoce pěstované zcela ekologicky.¹⁸²

Je nezbytností také zmínit služby cestovních kanceláří¹⁸³, kterých se v celém státě nachází 72, z toho 66 v hlavním městě.¹⁸⁴ Sídlí tu i pět kanceláří *Cormetur* a svou základnu tu má také *Inparques*¹⁸⁵. Nabídka cestovních kanceláří je velice rozmanitá

---

¹⁸² BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

¹⁸³ Venezuela nerozlišuje cestovní kanceláře od cestovních agentur.

¹⁸⁴ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

¹⁸⁵ Instituto Nacional de Parques – Národní institut parků; spravuje národní parky a přírodní památky Venezuely.

a cenově také velmi přijatelná. Služby jsou tu mnohem levnější a říká se, že i mnohem kvalitnější než ve zbytku Venezuely. Jednou z mnoha cestovních kanceláří je *Guamanchi Expeditions*, která disponuje vlastními penziony posadas v různých částech Méridy. S jejími kvalifikovanými průvodci se turisté mohou vydat na horské túry a se zkušenými horolezeckými průvodci je pak možnost zlézt i nejvyšší horu Venezuely Pico Bolívar, přičemž veškerou výstroj zajistí právě cestovní kancelář. Dalším populárním sportem je rafting na řekách různé obtížnosti či canyoning, který se provozuje zejména na tocích Acaquia, Canaguá nebo Santa Catalina, kde teplota vody dosahuje v průměru 13 °C. Další atrakcí jsou pak celodenní nebo i vícedenní výlety na koních i mulách za pozorováním zvěře, zejména ptáků. V Méridě se konají i mezinárodní soutěže v paraglidingu. Skáče se zejména z vrcholků Loma Redonda či La Aguada. Tento adrenalinový sport si mohou vyzkoušet i turisté, přičemž nabízený let trvá až 1,5 hodiny. Vysoké oblíbě se těší také bungee-jumping či jízda na kolech, která je ale určená spíše pro zkušenější jezdce, vzhledem k náročnosti terénu.¹⁸⁶ V období od března do září je tu sezóna pro lovení pstruhů, konkrétně se jedná o pstruha duhového a pstruha potočního. Návštěvníci Méridy se mohou vydat rybařit s průvodci, kteří pro ně musejí získat povolení od SARPA¹⁸⁷. S místními cestovními kancelářemi se lze vydat také do dalších oblastí Venezuely, jako například do národního parku Canaima, či na ostrov Margarita.

Mérida a její obyvatelé se pyšní svou velice čistou španělštinou, tudíž sem mnoho turistů jezdí právě absolvovat různé kurzy do jazykových center. Tedy i jazykové pobyty se nacházejí v nabídce místních cestovních kanceláří.¹⁸⁸

3.3.2 Infrastruktura

Méridou prochází celkem 63 km dlouhá železnice spojující stát se sousední Zulií. Do této železnice vedoucí z říčního přístavu v Santa Barbaře (Zulia) do El Vigía (Alberto Adriani, Mérida) investovali na konci 19. století Francouzi. Původně byl plánován ještě druhý úsek, který měl vést až do hlavního města Méridy. Ten se však nakonec díky hornatému terénu nepodařilo zrealizovat. První úsek byl slavnostně

---

¹⁸⁶GUAMANCHI ADVENTURE TOURS. *Guamanchi Adventure Tours*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.guamanchi.com/>

¹⁸⁷Servicio Autonomo de Recursos Pesqueros – obdoba Českého rybářského svazu.

¹⁸⁸BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

otevřený 1. května 1893, od té doby se ale železnice potýkala s několika problémy ve formě povodní a zemětřesení. Význam mělo toto dopravní spojení zejména pro přepravu zboží a zemědělských produktů.¹⁸⁹ Svou hodnotu ovšem železnice ztratila po dokončení Andské silnice *Trasandina* 24. července 1925. Jedná se o hlavní silnici And, která však vede již z hlavního města Venezuely Caracasu až do města San Antonio ve státě Táchira. Celkově je dlouhá 1.529 km, z čehož úsek na území Méridy měří 259,5 km. Cesta z Caracasu čítá 770 km a trvá přibližně 12 hodin klimatizovanými autobusy, které jezdí zejména přes noc. *Trasandina* byla postavena za vlády prezidenta *Juan Vicente Gómeze* a jejím cílem bylo právě propojit andské státy Venezuely se zbytkem země.¹⁹⁰ Skrz pět samosprávných jednotek Méridy vede také nejdelší dálniční síť světa *Panamericana* navržená roku 1923 na 5. mezinárodní konferenci amerických států. Segment na území Méridy je konkrétně 146 km dlouhý. *Panamericana* se táhne od Aljašky až po Patagonii v Jižní Americe. S přerušením v délce 87 km v deštném pralesu Panamy (oblast Darién) táto dálniční síť spojuje oba americké kontinenty a měří téměř 48.000 km. Existují projekty na propojení i zbývajícího úseku v Panamě, avšak proti stojí faktory jako ochrana deštného pralesa (nachází se zde biosférická rezervace) či ochrana kultury místních indiánů.¹⁹¹ Silniční síť Méridy je nadále tvořena 539,9 km místních vyasfaltovaných silnic a 502,2 km vedlejších silnic. Tři terminály státu se nacházejí v samosprávných jednotkách Alberto Adriani, Libertador a Tovar.

Stát Mérida má k dispozici dvě letiště. Jedním je **Alberto Carnevali** v jihozápadní části hlavního města. Z Caracasu a dalších měst Venezuely (Maracaibo, Coro, San Antonio, Las Piedras, Barquisimeto, Valencia) sem létá několik spojů denně. Letištní plocha je ale velmi krátká a vzhledem k častým mlhám také velice nebezpečná. Proto se častěji využívá mezinárodní letiště **Juan Pablo Pérez Alfonzo** u města El Vigía vzdálené od Méridy 70 km po dálnici. Další možností jsou lety do sousedního státu Barinas (do stejnojmenného hlavního města), odkud pak cesta autobusem

---

¹⁸⁹MARTÍNEZ, Ovelimar. *Ferrocarril del Zulia: Factor de unión entre el Piedemonte Andino y el Sur del Lago de Maracaibo*. [online]. c2002-2007 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.saber.ula.ve/bitstream/123456789/26762/1/articulo6.pdf>

¹⁹⁰LAS CARRETERAS EN VENEZUELA DURANTE GÓMEZ. *Carretera Trasandina*. [online]. 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://carreterasvenezueladurantegomez.blogspot.com.es/2010/06/carretera-trasandina.html>

¹⁹¹RODADAS. Una comunidad de viajeros en bicicleta. *Panamericana: Preguntas frecuentes*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.rodadas.net/2012/10/08/panamericana-preguntas-frecuentes/#.UTc4W9aEwbs>

do Méridy trvá zhruba 3,5 až 5 hodin. Mérida disponuje také jedním přístavem na jezeře Maracaibo s názvem **Pesquero Palmarito**, který je však minimálně využíván. Co se týče turistické dopravy, v Méridě je 12 turistických linek, z nichž všechny operují v samosprávné jednotce Libertador.¹⁹² Dohromady nabízejí 20 turistických tras a přepravují turisty v 917 dopravních prostředcích. Výhodné je i využívání taxi služby, vzhledem k nízkým cenám pohonných hmot ve Venezuele. V hlavním městě je možné se přepravit 2.309 automobily taxislužby.¹⁹³

Dalším způsobem veřejné dopravy je **Sistema de transporte masivo Trolébus Mérida C.A.** Jak vyplývá z názvu jedná se masivní veřejnou dopravu provozovanou trolejbusy v hlavním městě Mérida a ve vedlejším městě Ejido, které již spadá do samosprávné jednotky Campo Elías. Údajně je to první takový druh dopravy zřízený ve městě menším než 500.000 obyvatel v Latinské Americe. Velká okna trolejbusů, ze kterých lze pozorovat okolní krajinu, tak přispěla kromě ekonomického a produktivního vývoje, také k vývoji turistickému. První myšlenka se zrodila roku 1997; bylo realizováno několik projektů, ze kterých se vybral plán realizace sítě dvojí motorizace (1 motor elektrický, 1 motor dieselový). Trolejbusy jsou značky Mercedes-Benz vyráběné ve Španělsku a každý má kapacitu 90 osob. Licence ke stavbě byla udělena v roce 1999 a první trať byla částečně otevřená 6. března 2001. Nyní měří 18,2 km a dokončena byla 22. února 2012. Funguje také druhá trať, ale zatím jen částečně, celkově by pak měla dosahovat délky 12 km. Třetí trať je lanovka s názvem **Metrocable**, která spojuje centrum města Méridy ležícím na náhorní plošině s povodím řeky Chama. Vzdálenost 3 km ujede přibližně za 3 minuty. Slavnostně otevřena byla 14. prosince 2012. V současné době se projektují ještě minimálně další tři tratě.¹⁹⁴

3.3.3 Shrnutí podkapitoly 3.3

Realizačním předpokladům státu Mérida nelze obecně nic zásadního vytknout. Ubytovací zařízení představují ve většině případů pohodlí, dobré ceny a kvalitní služby spojené s vřelostí lidí, kteří je spravují. Totéž platí i o stravovacích službách. Jídlo je vždy velmi chutné, ceny více než přijatelné a obsluha milá a ochotná. Vzhledem ke

---

¹⁹² CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

¹⁹³ CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Municipal 2010: Libertador, Mérida*. Mérida, 2011.

¹⁹⁴ GOBIERNO BOLIVARIANO DE VENEZUELA: MINISTERIO DEL PODER POPULAR PARA TRANSPORTE TERRESTRE. *Tromerca – Trolebus Merida C.A.* [online]. © 2011-2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.tromerca.gob.ve/>

svým typickým pokrmům, které jsou navíc velmi zdravé a chutné, je Mérida často vyhledávána největšími gurmány. Atraktivitu zde pak představuje zejména zmiňovaný obchod s několika sty druhy zmrzliny. Dostatek cestovních kanceláří disponuje vysoce kvalitními průvodci a nejnovějším vybavením. Služby jsou pak poskytovány velmi levně, což jim nikterak neubírá na hodnotě. Co se týče infrastruktury, je pro Méridou velkou výhodou, že jí prochází nejen hlavní komunikace And Trasadina, ale také nejdelší dálniční síť světa Panamericana. Vzhledem k hornatému reliéfu státu je ale více než jasné, že silnice se tu většinu času klikatí, a i přestože jsou ve většině případů v dobrém stavu, turisté přijíždějící do Méridy dávají přednost zejména letecké dopravě, kterou v Méridě zajišťují dvě uvedená letiště. Turistická doprava, zejména v hlavním městě, je na velice vysoké úrovni, ať už se jedná o autobusy, lanovky či novější trolejbusy. Vzhledem k nízkým cenám ropy, a tím i pohonných hmot, jsou dopravní služby velice levné.

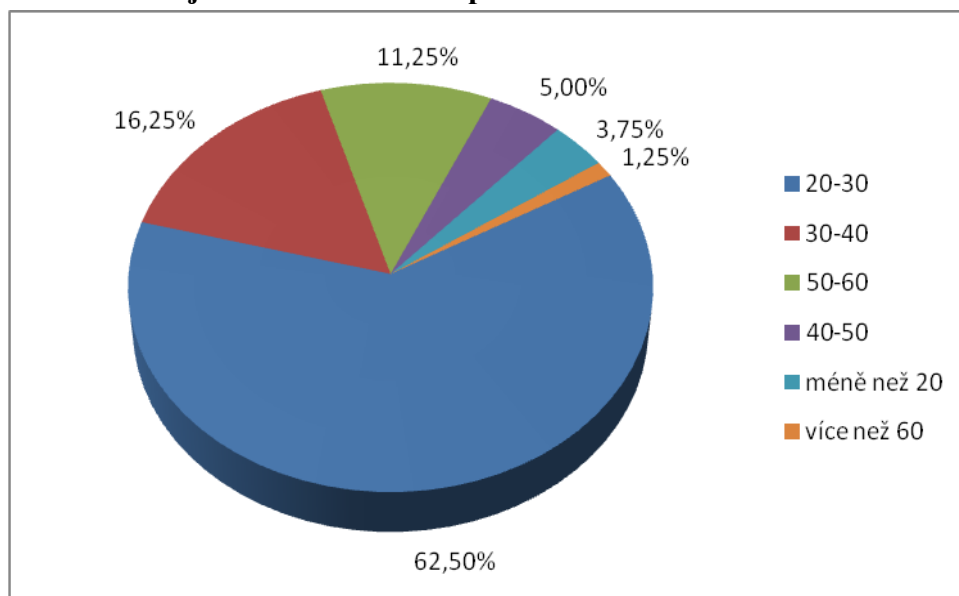
4 VYHODNOCENÍ PRŮZKUMU

Provedeného průzkumu týkajícího se znalostí o státě Mérida se prostřednictvím dotazníkového šetření zúčastnilo celkem 150 osob. 80 z nich bylo české a slovenské národnosti, 50 španělské a 20 venezuelské. Závěry průzkumu jsou nejdříve vyhodnoceny pro každou národnost zvlášť a následně shrnuty do celkového zhodnocení. Použité dotazníky jsou součástí příloh této diplomové práce.

4.1 Čeští a slovenští respondenti

Respondenti z České a Slovenské republiky byli z 34 % muži a z 66 % ženy. Nejvíce z nich, konkrétně 62,5 %, spadalo do věkové kategorie mezi dvaceti a třiceti lety. 45 % dotázaných mělo bakalářské vysokoškolské vzdělání, 26 % magisterské, přibližně 21 % středoškolské ukončené maturitní zkouškou a zbytek dotázaných pak středoškolské bez maturity, vyšší odborné, základní či jiné.

Graf č. 2: Do jaké věkové hranice patříte?

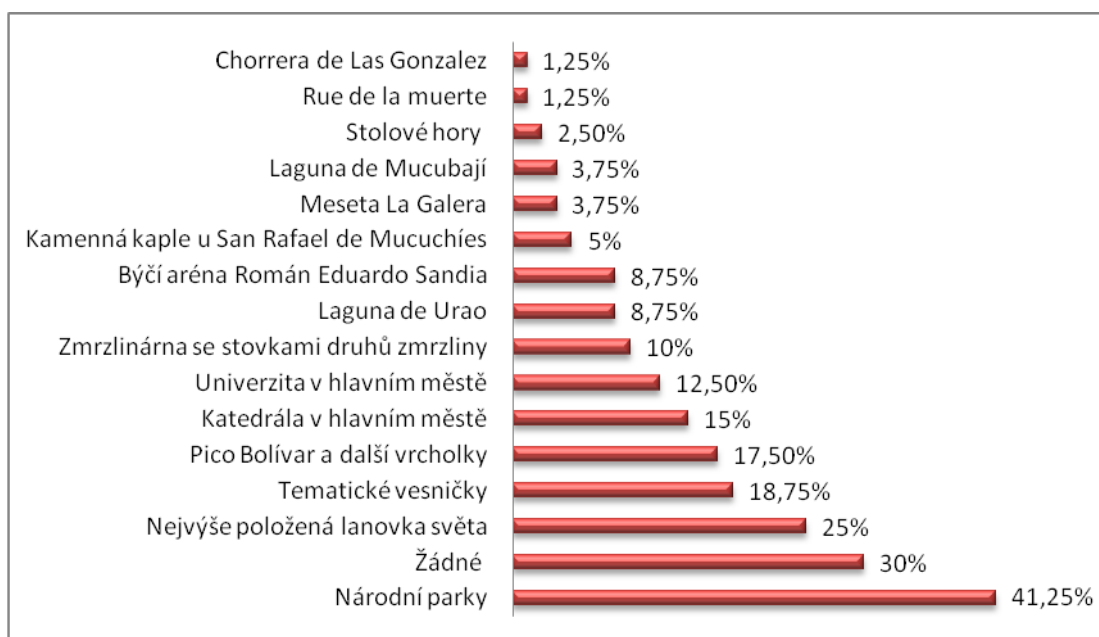

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

Z průzkumu vyplývá, že česká ani slovenská část oslovené populace nemá o Méridě, ani Venezuele obecně, dostatek informací.

Na otázku, zdali vědí, kde se nachází Venezuela, odpovědělo správně 62,5 % dotázaných. Téměř 14 % uvedlo, že Venezuela se nachází v jižní části Jižní Ameriky, 7,5 % si myslelo, že na západě Jižní Ameriky. K odpovědi „nevím“ se přiklonilo přibližně 6 %. Co se týče lokalizace státu Mérida na území Venezuely, 57,5 % oslovených přiznalo, že neví, kde se Mérida nachází. Správnou odpověď, tedy že se Mérida rozprostírá v západní části státu, zvolilo 25 % dotázaných. Venezuelu navštívilo pouze 7,5 % respondentů. Nejvíce navštěvovanou oblastí pak byla jednoznačně Mérida, následovaná hlavním městem Caracas a stolovými horami v národním parku Canaima rozprostírajícím se na jihovýchodě země. Pod státem Mérida si ze zajímavostí nejvíce dotázaných představí národní parky a nejvýše položenou lanovku světa. 30 % respondentů si nepředstaví žádné atraktivity.

Graf č. 3: Které atraktivity si představíte pod státem Mérida?

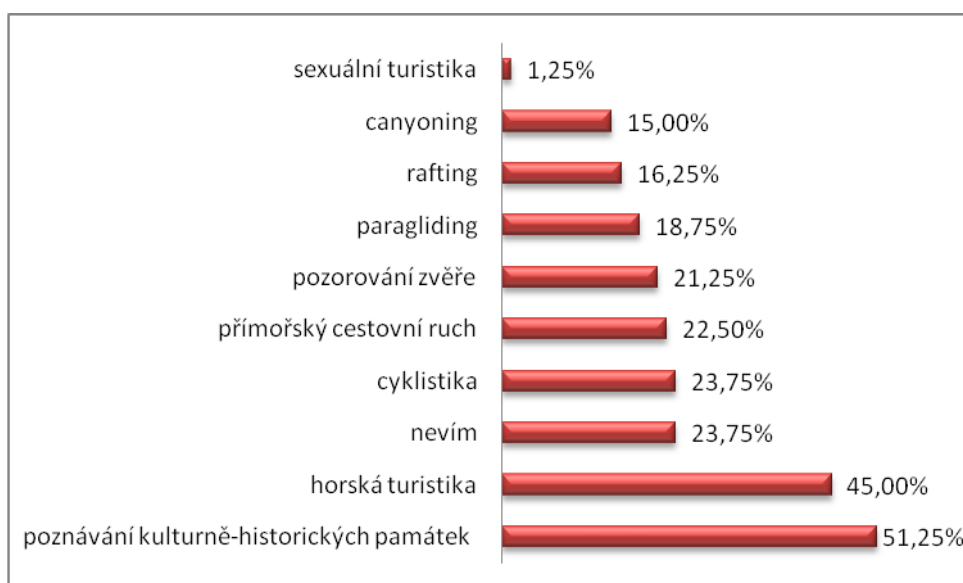

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

Pouze dva dotázaní mají povědomí o společenských akcích pořádaných v Méridě, konkrétně se jedná o festival Feria del Sol, Paradura del Niño a Semana Santa. Pro cestu do Méridy z jiné části Venezuely by více než 36 % respondentů využilo automobil, 30 % letadlo a 22,5 % autobus. Přes 26 % uvedlo, že by se do Méridy dopravili vlakem. Železniční trať ovšem vede pouze ze sousedního státu Zulia. Největším lákadlem, kvůli kterému by oslovení rádi navštívili Méridu, jsou hory (4 %).

65 % uvedlo, že neví, co by je na Méridě lákalo, a téměř 4 % se nechtějí do této destinace nikdy podívat. Dalšími zajímavostmi, které poutají pozornost respondentů, jsou nejvýše položená lanovka světa, býčí zápasy a místní kuchyně. Co se týče typů cestovního ruchu, více než 51 % dotázaných se domnívá, že do Méridy přitahuje turisty nejvíce poznávání kulturně-historických památek. Další procentní podíly jednotlivých turistických aktivit jsou zobrazeny v grafu č. 4. Za zmínku jistě stojí, že dle 22,5 % respondentů se v Méridě provozuje přímořský cestovní ruch, ačkoliv Mérida nemá přístup k moři. Jeden dotázaný si také myslí, že se do Méridy jezdí za sexuální turistikou.

Graf č. 4: Jaké typy cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozují?

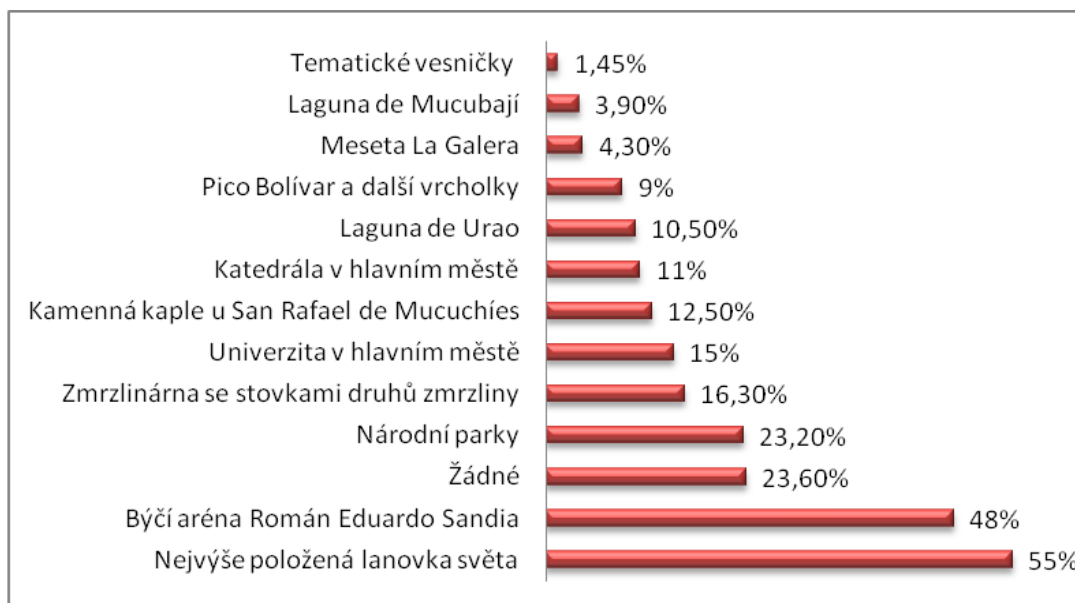
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

4.2 Španělští respondenti

Co se týče občanů Španělska, výsledky se příliš neliší od těch, které byly získány průzkumem u české a slovenské populace. Na otázky v dotazníku zodpovědělo padesát Španělů, z nichž přesně polovinu tvořili muži a druhou ženy. 84 % z respondentů byli vysokoškolští studenti s bakalářským titulem ve věku mezi 20 a 30 lety. 12 % spadalo do věkové kategorie mezi 30 a 40 lety a zbylým 4 % bylo mezi 40 a 50 roky. 16 % z dotázaných pak mělo vystudováno střední školu s maturitou.

S lokalizací Venezuely na světové mapě měli Španělé značné problémy. Na sever Jižní Ameriky ji umístilo pouze 44 % dotázaných. Stejný problém nastal i u umístění Méridy ve Venezuele. Správnou odpověď zvolilo 36 % respondentů, 42 % nevědělo a zbylých 22 % zodpovědělo, že Mérida se nachází v jižní nebo východní části země. Z dotázaných Španělů Venezuelu nenavštívil nikdo. Pokud se ale řekne Mérida, většina zúčastněných si vybaví nejvýše položenou lanovku světa a býčí arénu v hlavním městě.

Graf č. 5: Které atraktivity si představíte pod státem Mérida? (ES)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

O společenských akcích konaných v Méridě má povědomí pouze 4 % dotázaných. V obou případech pak byl uveden pouze festival Feria del Sol. To lze přisuzovat velké tradici býčích zápasů ve Španělsku. Jako dopravu do státu Mérida by

66 % respondentů zvolilo letadlo, 54 % automobil, 44 % autobus a 36 % vlak. 24 % Španělů neví, jakým způsobem by se do Méridy dopravilo. I v případě této skupiny respondentů by největším lákadlem k návštěvě Méridy byly hory (6,5 %) následované festivalem Feria del Sol (5 %). 74 % dotázaných neví, co by je přimělo k podniknutí cesty do Méridy. 12 % by se do Méridy nikdy nechtělo podívat. Co se týče jednotlivých typů cestovního ruchu, 62 % se domnívá, že se zde provozuje horská turistika a 48 % dotázaných neví. Zarážející je vysoký procentní podíl (54,5 %) u odpovědi „přímořský cestovní ruch“.

Graf č. 6: Jaké typy cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozují? (ES)

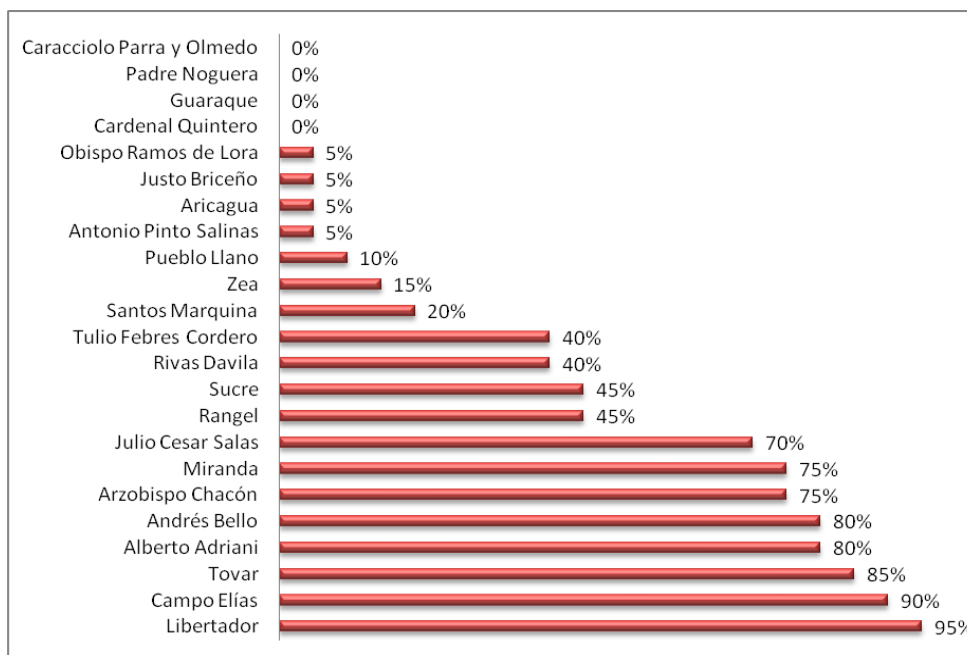
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

4.3 Venezuelští respondenti

Venezuelců se průzkumu zúčastnilo dvacet ve složení 80 % muži a 20 % ženy. Většina z dotázaných, konkrétně 85 %, byli mladí lidé mezi 20 a 30 lety věku. 10 % pak spadalo do hranice 30 až 40 let a zbylých 5 % se zařadilo do kategorie 40 až 50 let. 65 % respondentů mělo vystudovanou střední školu s maturitou, 10 % bakalářský vysokoškolský stupeň a zbylých 25 % vysokoškolský magisterský. Dotazník pro obyvatele Venezuely byl samozřejmě lehce pozměněný, jak je patrné z přílohy D této diplomové práce.

Na otázku ohledně lokalizace Méridy odpovědělo všech 100 % dotázaných správně. 90 % Venezuelců za svůj dosavadní život stát Mérida již navštívilo. Konkrétně se jednalo zejména o samosprávné jednotky Libertador a Campo Elías. Konkrétní návštěvnost lze vyčíst z grafu č. 7.

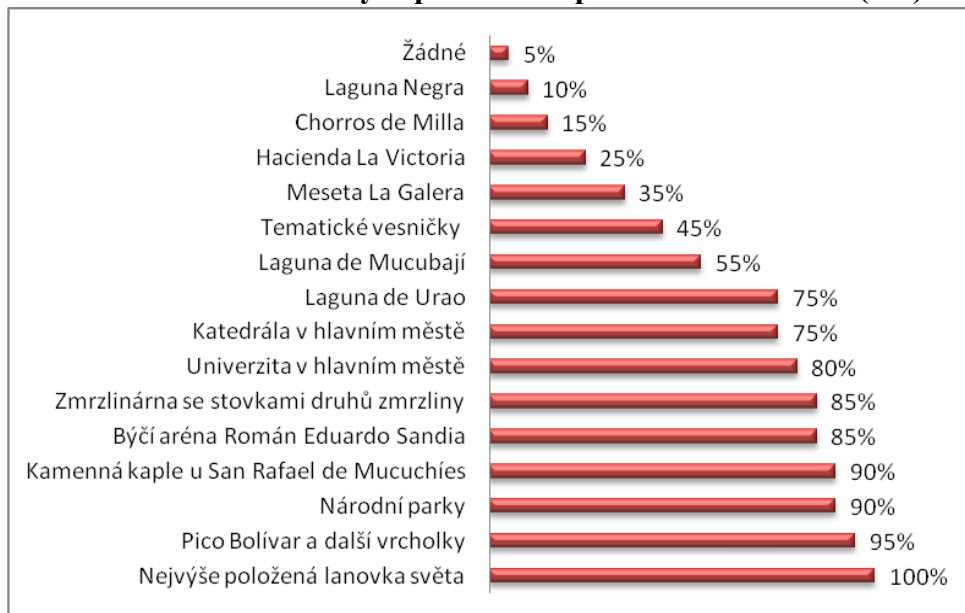
Graf č. 7: Které samosprávné jednotky státu Mérida jste navštívili?

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

Pod státem Mérida si Venezuelci vybaví především jeho největší atrakci, kterou je nejvýše položená lanovka světa v hlavním městě. Další atraktivity jsou dle procentního podílu vyjádřené v následujícím grafu.

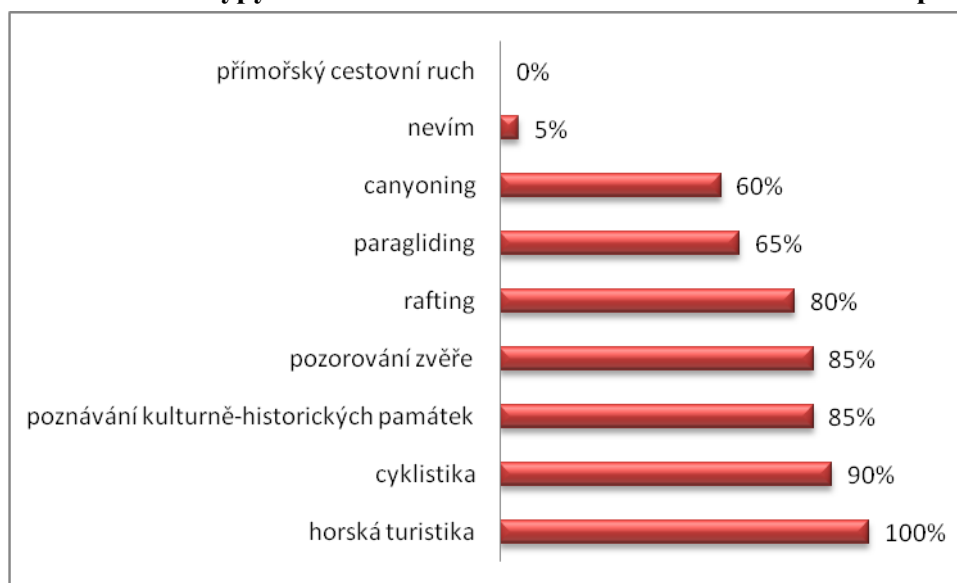
Graf č. 8: Které atraktivity si představíte pod státem Mérida? (VE)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

O typických méridských společenských akcích má povědomí 85 % venezuelských respondentů. Jako nejčastější byly zmíněny festival Feria del Sol, Paradura del Niño, ale také například cyklistický závod konající se každý rok v samosprávné jednotce Tovar či prosincový svátek plný svíček Velas de Mucurubá. O dopravě do státu Mérida jsou Venezuelci dostatečně informovaní. 90 % z nich by jako dopravní prostředek k cestě do Méridy zvolilo letadlo či automobil. 80 % se pak přiklání také k autobusu a pouze 5 % označilo vlak. Pro návštěvu Méridy se většina Venezuelců rozhodla zejména pro přírodu, tedy hory a místní jezera (laguny). Dále jsou pro ně poutavými Teleférico de Mérida, zmrzlinárna Coromoto, tematické vesničky, zejména Venezuela de Antier, a také provozování adrenalinových sportů. Povědomí Venezuelců o typech cestovního ruchu provozovaných ve státě Mérida lze vyčíst z grafu č. 9.

Graf č. 9: Jaké typy cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozují? (VE)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

4.4 Celkové zhodnocení

Z celkem sto dvaceti respondentů české, slovenské a španělské národnosti dokázalo lokalizovat Venezuelu necelých 87 %. Číslo není tak úplně nízké, avšak podobné znalosti by měly být součástí těch všeobecných. Procentuální podíl v tomto případě ovšem snížili občané Španělska. Do otázky ohledně umístění státu Mérida ve Venezuele byli již zahrnuti i Venezuelci. Ti se, jak již bylo uvedeno, nespletli ani v jednom případě. Celkově tedy odpovědělo ze všech dotázaných správně 70 %. Ze šetření dále vyplývá, že většina nevenezuelských respondentů, kteří někdy navštívili Venezuelu, si vybralo jako cíl své cesty zejména stát Mérida. V něm pak dle venezuelských odpovědí jsou nejvíce navštěvované samosprávné jednotky Libertador a Campo Elías. Z atraktivit jsou pak nejvíce známé národní parky, nejvýše položená lanovka světa, býčí aréna v hlavním městě, Pico Bolívar a tematické vesničky. Nepřilíš se ví o kulturně-historických akcích, které se v Méridě konají. Konkrétně zná nějakou typickou méridskou společenskou akci přibližně 25 % respondentů. Pokaždé byl uvedený festival Feria del Sol. Ten je mezinárodně známý, a pro státy jako je Španělsko výjimečný zejména z důvodu pořádání býčích zápasů. Ty se tu mohou, na rozdíl od Španělska, konat celoročně. Co se týče dopravy do Méridy z jiných částí Venezuely, jasně převažuje letecká doprava (90 %) a doprava vlastním automobilem (89 %). Tato vysoká čísla jsou zásluhou zejména venezuelských respondentů. 67 % všech dotázaných

by pro svou cestu zvolilo autobus. 48 % by cestovalo vlakem. Ovšem to by bylo možné pouze ze Zulie. Největší lákadlo pro návštěvu této destinace jsou jednoznačně hory následované nejvýše položenou lanovkou světa, jezery, gastronomií, zmrzlinárnou, tematickými vesničkami a provozováním adrenalinových sportů. Téměř 14 % oslovených nechce Méridu nikdy navštívit. Z názorů na typy cestovního ruchu provozované v Méridě, převažuje horská turistika. Další důkaz dokládající neznalost uvedené destinace je, že téměř 55 % respondentů se domnívá, že se v Méridě dá provozovat přímořský cestovní ruch.

Porovnáme-li jednotlivé národnosti, logicky nejlépe informovaní o své zemi a konkrétně o státě Mérida jsou Venezuelci. Na druhé místo bychom pak zařadili českou a slovenskou část respondentů, jejichž odpovědi nebyli vždy úplně přesné, nicméně některé znalosti o Méridě mají. Španělé se pak umístili na pomyslné třetí příčce. To je zřejmě způsobeno španělským vzdělávacím systémem. Na školách se geografie obecně, natož pak geografie cestovního ruchu, téměř nevyučuje. Pokud je přeci jen tento předmět zařazen do osnov, probírá se pouze zeměpis a atraktivita Španělska. Španělé tak nejenže nemají dostatek informací o zaoceánských státech, ale kolikrát je pro ně složité lokalizovat i státy Evropy.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit stát Mérida nacházející se ve Venezuele, a to zejména z hlediska potenciálu, který tato oblast představuje pro cestovní ruch. Dalším záměrem práce bylo podat ucelené informace o této destinaci a také zjistit, jaké podvědomí o ní panuje.

Z hlediska lokalizačních a realizačních předpokladů, které jsou v této práci rozebírány, lze potenciál státu Mérida klasifikovat jako velmi dobrý. To jistě dokazují i nejnovější dostupné statistiky o příjezdech do státu Mérida z roku 2010, které jsou součástí přílohy A této práce. Co se týče cestovního ruchu, je Mérida nejdůležitějším andským i celkově venezuelským státem. Turisty sem lákají zejména přírodní krásy, a to především díky výskytu čtyř národních parků. Nachází se tu deset nejvyšších vrcholů země, které jsou navíc také jediné celoročně zasněžené. Unikátní typ krajiny, které představují páramos s bohatou květenou, je taktéž cílem mnoha návštěvníků. Některá místa Méridy jsou doposud nedotčená civilizací. Stále zde žije spousta původních indiánských kmenů tradičním způsobem života, bez vymožeností moderní doby, jakými jsou telefony, televize atp. Do Méridy lákají typické andské vesničky s malebnými domky a s velice příjemnými a pohostinnými obyvateli, kteří hovoří údajně tou nejčistší španělštinou. Avšak ani kulturně-historické památky a společenské akce pořádané z velké části univerzitou v hlavním městě Méridy či organizované v rámci místních náboženských svátků, nelze opomenout. Největší atrakcí však doposud zůstává nejlépe položená lanovka světa, která se po dlouhé době rekonstrukce pomalu chystá na své znovuotevření. Její moderní vybavení jistě přiláká další a další turisty. Ačkoliv v rámci Venezuely v posledních několika letech vládne tvrdá byrokracie a bezpečnostní situace se rok od roku zhoršuje, Mérida zůstává zatím téměř nedotčená. Přes všechna nelogická státní opatření, služby v Méridě, ať se jedná o ubytování, dopravu, či služby cestovních kanceláří, nabírají na kvalitě. Dá se tak říci, že největším nebezpečím, které stát představuje pro účastníky cestovního ruchu, je malárie, jejíž třetí rizikový stupeň se ve zdejší oblasti vyskytuje. Proti tomuto onemocnění však v současné době existuje již spousta preventivních opatření, v rámci kterých se mu dá bezproblémově předcházet.

Mérida je vhodná především pro provozování zejména sportovního cestovního ruchu, konkrétně pak v podobě vysokohorské turistiky, vodní turistiky, cyklistiky a v rámci dalších typů cestovního ruchu popsanych v subkapitole věnující se realizačním předpokladům. Základnou pro veškeré turistické aktivity je hlavní město Mérida ležící v samosprávné jednotce Libertador. Mérida je vhodnou destinací pro provozování krátkodobého cestovního ruchu, a to zejména v měsících lednu, únoru a březnu.

Nevýhodou je nedostatečná informovanost potenciálních turistů o Méridě jako cíli cestovního ruchu. Bylo by tedy potřeba Venezuelu více otevřít světu a začít propagovat její atraktivitu. Klíčovou roli pro cestovní ruch v Méridě bude hrát znovuotevření lanovky a zejména pak nové prezidentské volby konané v dubnu letošního roku. Jejich výsledek může totiž historicky změnit směřování celé Venezuely, která se pod vládou bývalého prezidenta Cháveze dostala do značných ekonomických a dalších problémů. Dle UNWTO Highlights 2012 však cestovní ruch v následujících letech celosvětově poroste. Region Amerika, stejně jako ostatní regiony, by měl také do roku 2030 zaznamenávat značný nárůst cestovního ruchu, dá se tedy předpokládat, že cestovní ruch poroste i ve Venezuele a konkrétně ve státě Mérida jako jedné z nejatraktivnějších oblastí státu.¹⁹⁵

---

¹⁹⁵ UNWTO. *UNWTO Highlights, 2012 Edition*. [online]. 2012[cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enhr_1.pdf

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Seznam použitých českých zdrojů

BLAHŮTOVÁ, E. *Analýza cestovního ruchu Venezuely se zaměřením na ostrov Margarita*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského Praha. Vedoucí bakalářské práce: Iveta Hamarneh.

BRANCH, H. D. a B. KLUEPFEL. *Venezuela: Turistický průvodce*. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-361-8.

DUBSKÝ, Josef. *Velký španělsko-český slovník*. 2. rozšířené a opravené vydání. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0483-1.

HAMARNEH, I. *Geografie turismu: mimoevropská teritoria*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4430-8.

HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. 4. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 2002. ISBN 80-85970-36-8.

PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch, výkladový slovník*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.

RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Municipal 2010: Libertador, Mérida*. Mérida, 2011.

CORPORACIÓN MERIDEÑA DE TURISMO. *Información General del Estado Mérida*. Mérida, 2012.

DYDYŃSKI, K. et al. *Venezuela*. 4th ed. Paris: Lonely planet, 2004. ISBN 978-17-41-04197-2.

KOHNSTAMM, T. et al. *Venezuela*. 5th ed. Vic: Lonely planet, 2007. ISBN 978-174-1045-451.

RAUB, K., B. KLUEPFEL a T. MASTERS. *Venezuela*. 6th ed. Vic: Lonely planet, 2010. ISBN 978-1-74179-158-7.

WEIDMANN, Karl. *Fascinante/Faszinierendes/Fascinating Venezuela*. Caracas: Oscar Todtmann Editores, 1987. ISBN 980-6028-02-3.

Seznam použitých internetových zdrojů

ABZ.CZ: SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Genius loci*. [online]. © 2005-2006 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=genius+loci

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR. *Ramsarská úmluva*. [online]. [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://old.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3258>

ANDES. *Museo Artepueblo*. [online]. 2013 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.viajandoporvenezuela.com/informacion_turistica/destinos/merida/museos_y_galerias/museo_de_arte_moderno.php

BUSINESSINFO.CZ: OFICIÁLNÍ PORTÁL PRO PODNIKÁNÍ A EXPORT. *Venezuela: Ekonomická charakteristika země*. [online]. © 1997-2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/venezuela-ekonomicka-charakteristika-zeme-18604.html>

CAMACHO, C. *Plaza Bolívar de Mérida*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.saber.ula.ve/bitstream/123456789/27670/1/articulo14.pdf>

CAMINOS DE VENEZUELA. *Hacienda La Victoria, estado Merida*. [online]. © 2005 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://caminosdevenezuela.com/contenidos/destinos/hacienda_la_victoria/index.htm

CASTELETTI, D. *Contaminación de los ríos en Mérida Estado Mérida*. [online]. © 2011 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: http://www.doriscasteletti.themambosite.com/index.php?option=com_content&task=view&id=96&Itemid=9

CENTRO VENEZOLANO. *Heladeria Coromoto*. [online]. © 2011 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.centrovenezolano.com/heladeria-coromoto/>

CIDA. *CIDA - Centro de Investigaciones de Astronomía* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://www.cida.gob.ve/cida_home/

CITYSEEKER: MERIDA CITY GUIDE. *Casa de la Cultura Juan Félix Sánchez, Mérida*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://merida.cityseekr.com/es/venue/201479-casa-de-la-cultura-juan-f%C3%A9lix-s%C3%A1nchez>

CIUDAD MÉRIDA PRECIOSA. *Centro Cultural Tulio Febres Cordero*. [online]. 2011 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://ciudaddeimeridapreciosa.blogspot.com.es/2011/12/centro-cultural-tulio-febres-cordero.html>

COMISIÓN SUAMERICANA. *BioParques: Gobernanza de las áreas protegidas en Venezuela*. [online] 2006 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/bioparques/gobernanza-de-la-reas-protegidas-en-venezuela-2006>

CORPOANDES: IMPULSANDO EL DESARROLLO DE LA REGIÓN. *Centro de Convenciones Mucumbarila*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.corpoandes.gov.ve/?q=node/268>

CUMBRES 2000. *Monumentos Naturales de Venezuela*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.cumbres2000.com/?id=160>

ČESKÁ TELEVIZE. *Chávez je po smrti, podlehl ve vleklém boji s rakovinou*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/217713-chavez-je-po-smrti-podlehl-ve-vlekle-m-boji-s-rakovinou/>

DIARIO LA NACIÓN. *Paradura del Niño Jesús: tradición religiosa andina*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ve/regional/paradura-del-nino-jesus-tradicion-religiosa-andina/>

DIRECCIÓN DE CULTURA ULA. *Auditorio Cesar Rengifo*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.direcciondeculturaula.com/index.php?option=com_content&view=article&id=90&Itemid=40

DIRECCIÓN DE CULTURA ULA. *Galeria La Otra Banda*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.direcciondeculturaula.com/index.php?option=com_content&view=article&id=124&Itemid=38

ELWACHIMAN. *San Rafael de Mucuchíes y su Capilla de Piedra*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.elwachiman.com/showthread.php?t=42791&page=1>

EMBAJADA DE VENEZUELA EN LÍBANO. *Turismo*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.embavenelibano.com/v000014s.html>

EMBAJADA EN LA REPÚBLICA CHECA. *Simbolos Patrios*. [online]. © 2011 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: http://www.embajada-venezuela.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=17&Itemid=16&lang=cs

FEBRES CORDERO, T. *La Leyenda del Cacique Murachí y la India Tibisay*. [online]. © 2004-2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.meridapreciosa.com/cultura/murachi_tibisay.htm

FERIAS DEL SOL. *Ferisol 2013*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.ferisol.org/feria/>

FEST JAZZY BLUES. *Festival Internacional Jazz & Blues Mérida* [online]. 2011 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://festjazzyblues.blogspot.com.es/>

FILUMERIDA. *Informacion General*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.filumerida.com/>

FINANCE. *Venezuela devalvovala svou měnu o třetinu*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/379297-venezuela-devalvovala-svou-menu-o-tretinu/>

GALUŠÍK. *Medvěd brýlatý*. [online]. © 2011 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://galusik.webnode.cz/news/medved-brylaty/>

GOBIERNO BOLIVARIANO DE VENEZUELA: MINISTERIO DEL PODER POPULAR PARA TRANSPORTE TERRESTRE. *Tromerca – Trolebus Merida C.A.* [online]. © 2011-2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.tromerca.gob.ve/>

GUAMANCHI ADVENTURE TOURS. *Guamanchi Adventure Tours*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.guamanchi.com/>

GUAMANCHI ADVENTURE TOURS. *Rafting*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.guamanchi.com/spanish/rafting.html>

INDEX MUNDI - COUNTRY FACTS. *Venezuela Demographics Profile 2012*. [online]. © 2012 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/venezuela/demographics_profile.html

INSTITUTO DE PATRIMONIO CULTURAL: MINISTERIO DEL PODER POPULAR PARA LA CULTURA. *Quema del año viejo*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.ipc.gob.ve/ipc/index.php?option=com_content&view=article&id=221:quem-a-del-ano-viejo&catid=68:efemerides&Itemid=66

INSTITUTO DE PATRIMONIO CULTURAL: VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Complejo Deportivo Cinco Águilas Blancas*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/08/merida-complejo-deportivo-cinco-aguilas-blancas-venezuela.html>

INSTITUTO NACIONAL DE PARQUES Y DIRECCIÓN DE ÁREAS NATURALES PROTEGIDAS: MINISTERIO DEL PODER POPULAR PARA EL AMBIENTE. *Parques Nacionales y otras Áreas Protegidas: Informe Nacional 2007 Venezuela*.

[online]. 2007 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: http://www.inparques.gob.ve/modulos/publicaciones/informe_pais.pdf

INTERTOURNET TODO EL TURISMO EN LA WEB. *Chorrera de Las Gonzalez*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: http://www.intertournet.com.ar/web11/ve/monumentosnaturales/las_gonzalez.htm

LA PATILLA. *¿Te acuerdas cómo se celebra la Semana Santa en Venezuela?*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.lapatilla.com/site/2011/04/16/%C2%BFte-acuerdas-como-se-celebra-la-semana-santa-en-venezuela/>

LA VENEZUELA DE ANTIER. *Quiénes somos?*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://www.lavenezueladeantier.net/index.php?option=com_content&view=article&id=53&Itemid=54

LAS CARRETERAS EN VENEZUELA DURANTE GÓMEZ. *Carretera Trasandina*. [online]. 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://carreterasvenezueladurantegomez.blogspot.com.es/2010/06/carretera-trasandina.html>

MARTÍNEZ, Ovelimar. *Ferrocarril del Zulia: Factor de unión entre el Piedemonte Andino y el Sur del Lago de Maracaibo*. [online]. c2002-2007 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.saber.ula.ve/bitstream/123456789/26762/1/articulo6.pdf>

MERIDA PRECIOSA. *Apartaderos: Pueblo del Páramo ubicado a 3342 m.s.n.m.* [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/apartaderos/>

MERIDA PRECIOSA. *Juan Félix Sánchez: El Artista Popular de Los Andes, Mérida*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/juanfelix/>

MERIDA PRECIOSA. *Mucuchíes: Población del Páramo dedicada a la agricultura*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://meridapreciosa.com/mucuchies/>

MERIDA PRECIOSA. *Sitios de Interés en la Ciudad: Parque Las Cinco Repúblicas*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/sitios/parque5republicas.htm>

MERIDA PRECIOSA. *Sitios de interés turístico: Rectorado de la Universidad de los Andes*. [online]. © 2004-2011 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.meridapreciosa.com/sitios/rectorado.htm>

MÉRIDA VENEZUELA. *Lagunas de Mérida*. [online]. © 2009 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://venezuelamerida.es.tl/LAGUNAS-DE-M%C9RIDA.htm>

MINISTERIO DEL AMBIENTE Y LOS RECURSOS NATURALES (MARN). *Tratamiento de Aguas Servidas del Río Motatán: Ingeniería de Detalle Drenaje y Protección Contra Inundación*. [online]. 2002 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: <http://es.scribd.com/doc/78238665/Tratamiento-de-Aguas-Servidas-del-Rio-Motatan-Ingenieria-de-Detalle-Drenaje-y-Proteccion-Contra-Inundacion>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vnitropolitická charakteristika*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/venezuela/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html

MUKUTUM COOPERATIVA DE SERVICIOS TURÍSTICOS. *Páramo*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://mukutum.com/index.php?paramo&cod=2>

OSILIA, J. *El Cóndor de los Andes (Vultur gryphus)*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.explorandorutas.com/conservacion_condor_andes.html

PANORAMA. *Crónica - La Cara del Indio: Una leyenda andina*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.panorama.com.ve/portal/app/push/noticia57704.php>

POLER, M. *Historia del turismo en Venezuela*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.eluniversal.com/opinion/120731/historia-del-turismo-en-venezuela>

PROCHÁZKA, M. *Autoritativní režimy v Latinské Americe: 4. Venezuela a Hugo Chávez*. [online]. 2010 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_13623.html

RAICES CULTURALES. *Teatro Danzas y Tradiciones de la Región Andina*. [online]. 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://raicesculturales.comuf.com/danzas.html>

RIVERO, F. *Tovar*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://webdelprofesor.ula.ve/ciencias/lico/Libros/Visitanmerida/Tovar.pdf>

RODADAS. *Una comunidad de viajeros en bicicleta. Panamericana: Preguntas frecuentes*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.rodadas.net/2012/10/08/panamericana-preguntas-frecuentes/#.UTC4W9aEwbs>

RUMBOS VENEZUELA. *Estado Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.rumbosvenezuela.com/merida-guia-turistica/26-estado-merida.html>

RUMBOS VENEZUELA. *Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.rumbosvenezuela.com/merida-guia-turistica/58-merida.html>

SISTEMA NACIONAL DE MUSEOS. *Museo de Arte Colonial de Mérida*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.museos.iartes.gob.ve/index.php?option=com_k2&view=item&id=150:museo-de-arte-colonial-de-m%C3%A9rida&Itemid=169

SISTEMA NACIONAL DE MUSEOS. *Museo de Arte Moderno Juan Astorga Anta*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.museos.iartes.gob.ve/index.php?option=com_k2&view=item&id=151:museo-de-arte-moderno-juan-astorga-anta&Itemid=169

SISTEMA TELEFERICO DE MERIDA VENEZUELA. *El Sistema Teleférico de Mérida*. [online]. 2011 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.telefericoenmerida.com/teleferico-de-merida>

SKYSCRAPER LIFE. *Lagos y Lagunas de Venezuela*. [online]. © 2006-2012 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.skyscraperlife.com/fotografia-ciudades-y-regiones/58312-lagos-y-lagunas-de-venezuela-16.html>

TATUY. *Sierra La Culata*. [online]. © 2009 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://tatuy.wordpress.com/ecoproblemas/parque-culata/>

TERMALES EL JAGÜEY. *Aguas Termales El Jagüey Merida – Venezuela*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.termaleseljaguey.com/index.html>

TRAVEL MAP. *Biblioteca Bolivariana, Merida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-tourist-attractions/biblioteca-bolivariana.html>

TRAVEL MAP. *Parque Beethoven, Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-parks/parque-beethoven.html>

TRAVEL MAP. *Parque Los Conquistadores de la Sierra, Merida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-parks/parque-los-conquistadores-de-la-sierra.html>

TRAVEL MAP. *Plaza de las Heroínas Merideñas, Mérida*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://travel.mapsofworld.com/venezuela/merida-tourist-attractions/plaza-de-las.html>

UICN. *Directrices para la Aplicación de las Categorías de Gestión de Áreas Protegidas de la UICN en Áreas Marinas Protegidas*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-22]. ISBN 978-2-8317-1526-1. Dostupné z: http://cmsdata.iucn.org/downloads/uicn_categoriesamp_esp.pdf

UNESCO WORLD HERITAGE CENTRE. *World Heritage List*. [online]. © 1992-2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: http://whc.unesco.org/en/list/?search=venezuela&searchSites=&search_by_country=&s

earch_yearinscribed=&type=all@ion=&themes=&media=&criteria_restriction=&order=country

VENAVENTOURS. *Parque Zoológico Chorros de Milla*. [online]. © 2010 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.venaventours.com/chorrosdemilla/>

VENAVENTOURS. *Santo Domingo*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.venaventours.com/santodomingo/default.asp>

VENELOGÍA. *La Laguna de Mucubají en el páramo Sierra Nevada, estado Mérida*. [online]. 2009 [cit. 2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.venelogia.com/archivos/2807/>

VENEZUELA DIGITAL. *Folklore*. [online]. © 2010 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.venezueladigital.net/merida/folklore.htm>

VENEZUELA TUYA. *Bailadores y Páramo La Negra*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.venezuelatuya.com/andes/bailadores.htm>

VENEZUELA TUYA. *Catedral de Mérida*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.venezuelatuya.com/andes/catedral.htm>

VEREDA - VENEZUELA RED DE ARTE. *Historia del Museo*. [online]. © 2002-2007 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://vereda.ula.ve/museo_arqueologico/museo/historia/

VIAJANDO POR VENEZUELA. *Museo Arquidiocesano*. [online]. © 2007-2009 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.viajandoporvenezuela.com/informacion_turistica/destinos/merida/lugares_religiosos/museo_arquidiocesano.php

VIAJANDO POR VENEZUELA. *Museo de Arte Moderno "Juan Astorga Anta"*. [online]. © 2007-2009 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://www.viajandoporvenezuela.com/informacion_turistica/destinos/merida/museos_y_galerias/museo_de_arte_moderno.php

VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Casa antiguos gobernadores*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/10/merida-casa-antiguos-gobernadores-venezuela.html>

VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Gobernación del Estado Mérida*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/09/merida-gobernacion-del-estado-merida-venezuela.html>

VISITA MÉRIDA VENEZUELA. *Museo de Ciencia y Tecnología de Mérida*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.visitameridavenezuela.com/2012/08/merida-museo-de-ciencia-y-tecnologia-venezuela.html>

WHEATHERBASE. *Merida, Venezuela*. [online]. © 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://www.weatherbase.com/weather/weather.php3?s=83408&refer=&units=metric>

WHEATHERBASE. *Venezuela*. [online]. © 2013 [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.weatherbase.com/weather/city.php3?c=VE&name=Venezuela>

WIKIPEDIA, LA ENCICLOPEDIA LIBRE. *Escudo de merida*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Escudo_de_merida.gif

WIKIPEDIA, LA ENCICLOPEDIA LIBRE. *Flag of Mérida*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_M%C3%A9rida.svg

WIKIPEDIA, LA ENCICLOPEDIA LIBRE. *Plaza Monumental Román Eduardo Sandia*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: http://es.wikipedia.org/wiki/Plaza_Monumental_Rom%C3%A1n_Eduardo_Sandia

WIKIPEDIE, OTEVŘENÁ ENCYKLOPEDIE. *Kondor andský*. [online]. 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kondor_andsk%C3%BD

Seznam použitých ostatních zdrojů

UNWTO. *UNWTO Highlights, 2012 Edition*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enhr_1.pdf

Venezuela. Reglamento Parcial de la Ley Organica de Turismo sobre Establecimientos de Alojamiento Turistico. 1998. Dostupné z: http://www.mintur.gob.ve/descargas/reglamento_ley_organica_para_establecimientos_de_alojamiento.pdf

Zákon č. 20/1987 Sb. ze dne 30. března 1987 o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1987. Dostupné z: <http://www.arub.cz/sites/default/files/pamatkovy-zakon-aktualni-zneni-s-judikaturou-1.pdf>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Státní vlajka Venezuely	11
Obrázek č. 2: Státní znak Venezuely	12
Obrázek č. 3: Vlajka státu Mérida	24
Obrázek č. 4: Znak státu Mérida	24
Obrázek č. 5: Populace Méridy	47
Obrázek č. 6: Hustota osídlení Méridy	47

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Klimatické hodnoty (Venezuela)	13
Tabulka č. 2: Klimatické hodnoty (Mérida, 1.497 m n. m.)	44
Tabulka č. 3: Reliéf státu Mérida	45-46
Tabulka č. 4: Chráněná území ve Venezuele	48
Tabulka č. 5: Chráněná území v Méridě	51

Seznam grafů

Graf č. 1: Rozložení ubytovacích služeb do jednotlivých zařízení	73
Graf č. 2: Do jaké věkové hranice patříte?	81
Graf č. 3: Které atraktivity si představíte pod státem Mérida?	82
Graf č. 4: Jaké typy cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozují?	83
Graf č. 5: Které atraktivity si představíte pod státem Mérida? (ES)	84
Graf č. 6: Jaké typy cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozují? (ES)	85
Graf č. 7: Které samosprávné jednotky státu Mérida jste navštívili?	86
Graf č. 8: Které atraktivity si představíte pod státem Mérida? (VE)	87
Graf č. 9: Jaké typy cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozují? (VE)	88

SEZNAM PŘÍLOH

<u>PŘÍLOHA A – NÁVŠTĚVNOST STÁTU MÉRIDA .....</u>	<u>I</u>
<u>PŘÍLOHA B – FOTOGRAFIE .....</u>	<u>III</u>
<u>PŘÍLOHA C – MAPY .....</u>	<u>IX</u>
<u>PŘÍLOHA D – DOTAZNÍKY .....</u>	<u>XV</u>

PŘÍLOHY

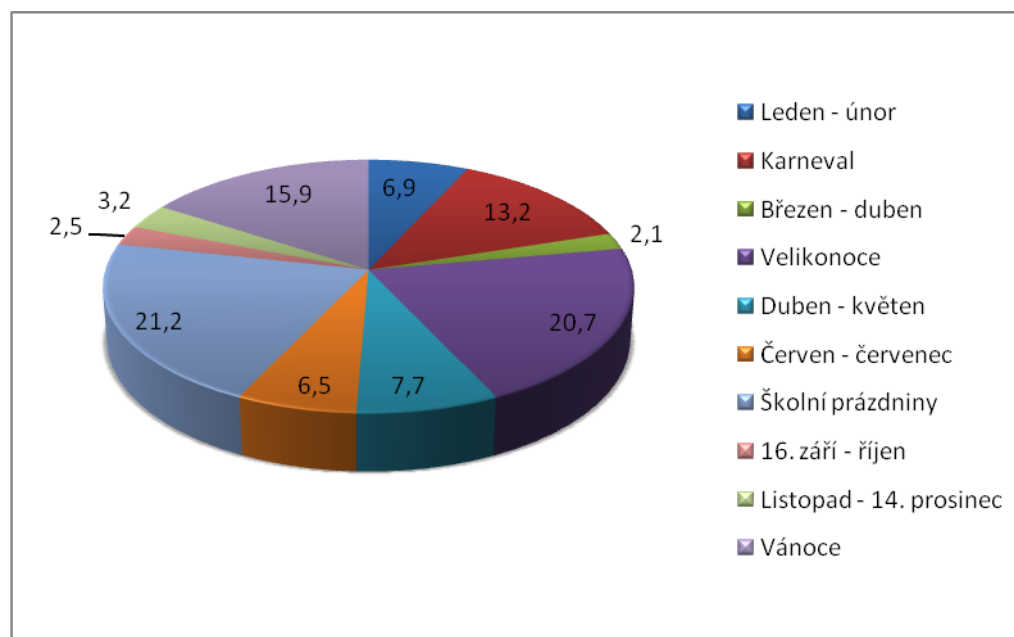
Příloha A – Návštěvnost státu Mérida

Příjezdy turistů do státu Mérida v roce 2010

Období	Počet návštěvníků					
	Celkově	v %	Domácích	v %	Zahraničních	v %
Leden - únor	83 842	6,9	82 133	7,0	1 702	4,9
Karneval	159 914	13,2	155 103	13,2	4 798	13,9
Březen - duben	25 827	2,1	25 050	2,1	775	2,2
Velikonoce	250 980	20,7	244 534	20,8	6 425	18,6
Duben - květen	93 813	7,7	90 995	7,7	2 810	8,1
Červen - červenec	78 209	6,5	75 855	6,5	2 347	6,8
Školní prázdniny	256 942	21,2	249 213	21,2	7 708	22,3
16. září - říjen	30 024	2,5	28 920	2,5	1 101	3,2
Listopad - 14. prosinec	38 640	3,2	37 477	3,2	1 160	3,4
Vánoce	192 554	15,9	186 762	15,9	5 776	16,7
Celkově rok 2010	1 210 744	100	1 176 042	100	34 602	100

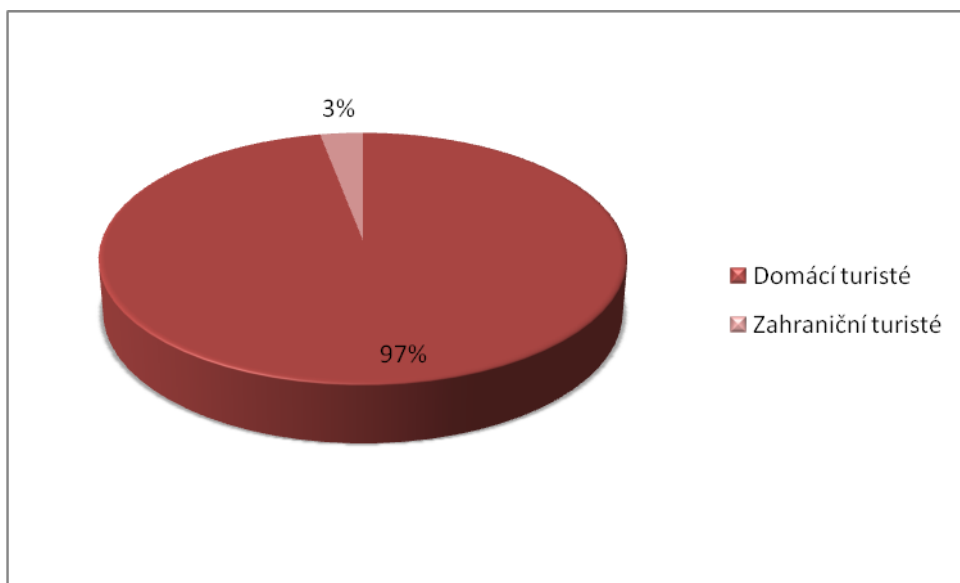
Zdroj: Vlastní zpracování na základě: CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

Příjezdy turistů do státu Mérida v roce 2010

Zdroj: Vlastní zpracování na základě: CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

Rozlišení turistů přijíždějících v roce 2010 do státu Mérida dle původu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě: CORPORACION DE LOS ANDES. *Dossier Estatal 2010: Mérida*. Mérida, 2011.

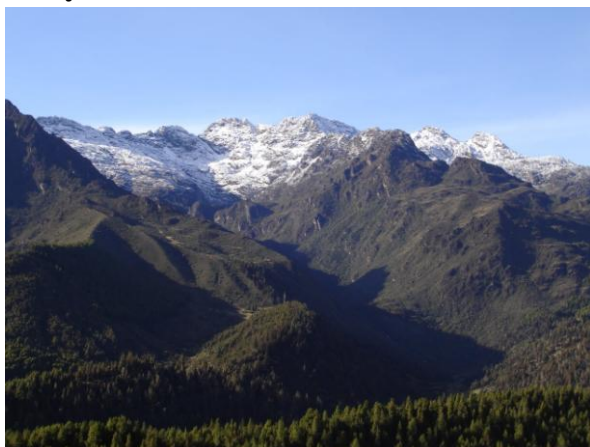
Příloha B – Fotografie

Hlavní město Mérida

Zdroj: Vlastní archiv.

Andy

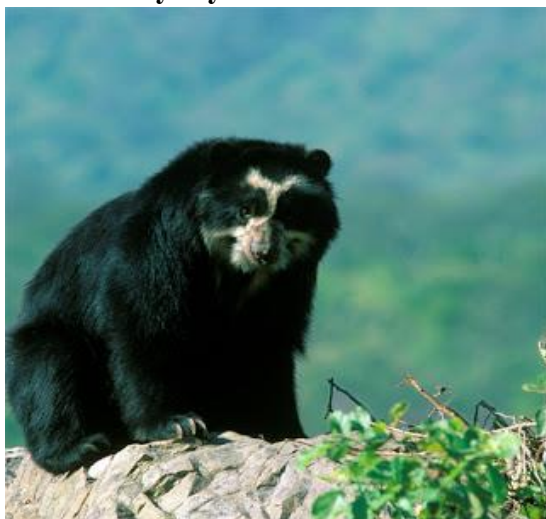
Zdroj: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=309486&page=11>

Páramos, frailejón

Zdroj: <http://www.pueblosdevenezuela.com/Merida/RD-Tuname-PuebloLlano-5343-Km03-BG.jpg>

Medvěd brýlatý

Zdroj: http://1.bp.blogspot.com/_h3Mkl-6luUg/TVFachh_KtI/AAAAAAAAABY/amPRHeaPY_s/s1600/osodeanteojos.jpg

Kondor Andský

Zdroj: <http://www.andaquies.com/sanagustin/images/stories/condor1.jpg>

Polévka Pizca Andina, chléb Arepa

Zdroj: <http://pics.lockerz.com/s/169850606>

Nabídka ve zmrzlinárně Coromoto

Zdroj:

http://3.bp.blogspot.com/_cOwgFZFMyU/TVK5cbt0JEI/AAAAAAAAAKg/uWH8GpFmOz0/s1600/Heladeria+Coromoto+5.jpg

Býčí aréna Román Eduardo Sandia

Zdroj:

http://2.bp.blogspot.com/_IISQkgjpCwo/TVMUrvxMURI/AAAAAAAAJP0/GiQHYAPzSuk/s1600/FOT+O+PLAZA+M%25C3%2589RIDA+1.jpg

Teleférico de Mérida

Zdroj: <http://www.iconosdevenezuela.com/?p=21374>

Teleférico de Mérida – nová kabina

Zdroj: <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=95876323>

Panna Marie Sněžná na Pico Espejo

Zdroj:

http://www.panoramio.com/photo_explorer#view=photo&position=1425&with_photo_id=74552961&order=date_desc&user=1506861

Laguna de Mucubají

Zdroj: http://4513boanahji.files.wordpress.com/2010/07/dsc_0251.jpg

Jají

Zdroj: <http://www.elsoldemargarita.com.ve/site/144722/jaji-entre-la-bruma-de-la-niebla-y-el-delirio-del-paisaje>

Capilla de Piedra (San Rafael de Mucuchíes)

Zdroj: <http://www.logitravel.com/viajes-a-medida/foto-venezuela-iglesia-de-piedra-san-rafael-de-mucuchies-1878513.html>

Los Nevados

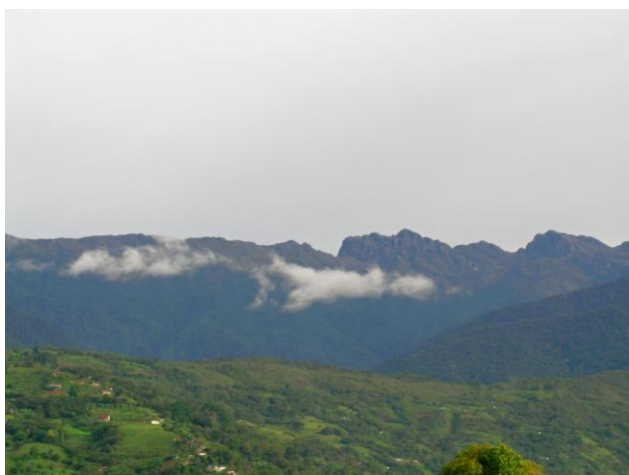
Zdroj: Vlastní archiv.

Hacienda La Victoria

Zdroj: <http://pocaspalabras.com/node/355>

Cara del Indio (Indiánova tvár)

Zdroj: Vlastní archiv.

Výlet na koních a mulách

Zdroj: Vlastní archiv.

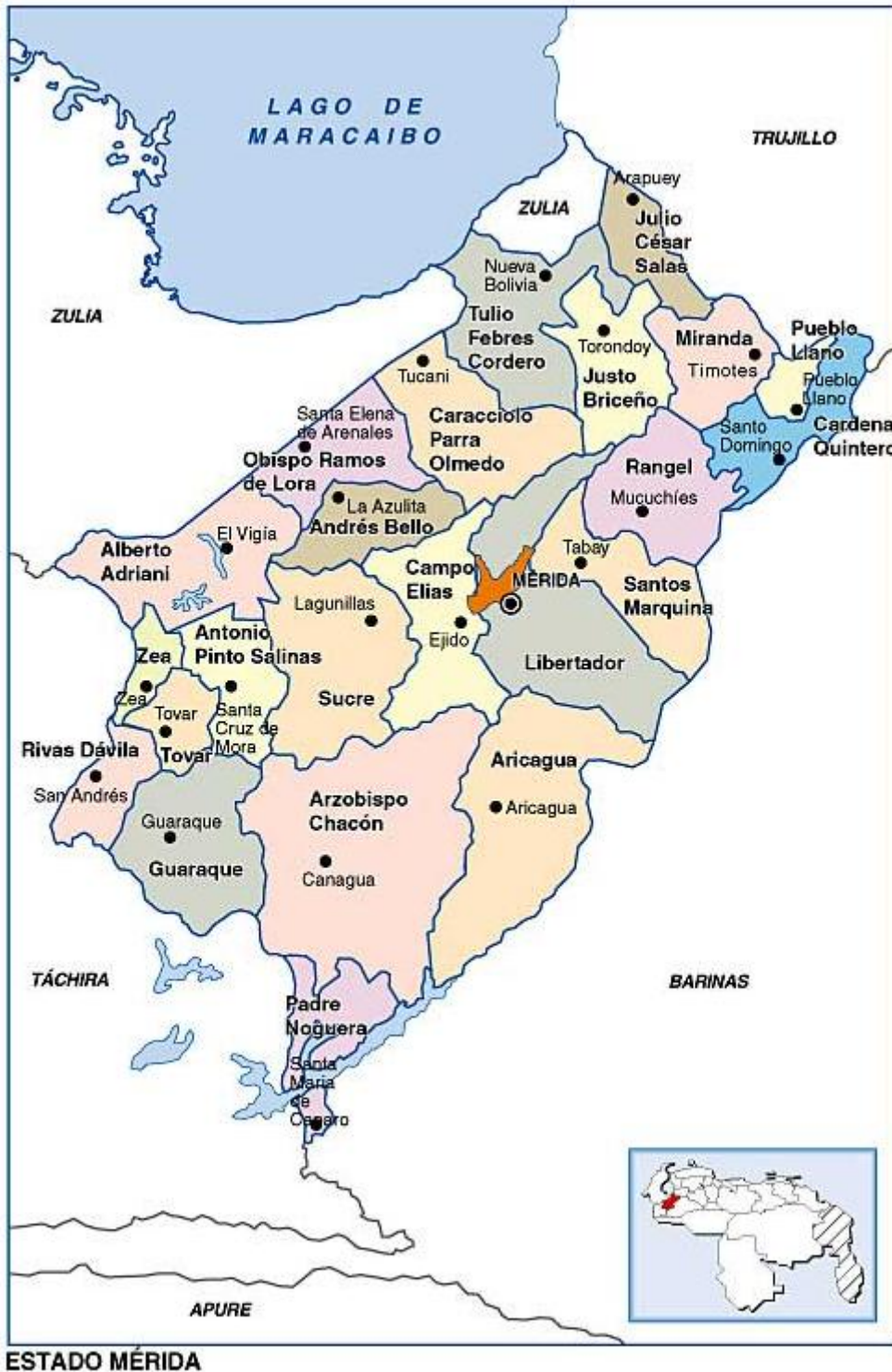
Příloha C – Mapy

Mapa Venezuely

Zdroj: <http://mapaonline.cz/mapa-venezuely/>

Mapa státu Mérida

Zdroj: <http://www.a-venezuela.com/mapas/map/html/estados/merida.html>

Národní parky Venezuely

Zdroj: http://www.antiescualidos.com/pag/galeria_image_ver.php?id=8&identificador=10

Mapa NP Sierra Nevada

Zdroj: <http://www.proclama.tutierra.net/cgi-sys/suspendedpage.cgi?limitstart=3160>

Přírodní památky Venezuely

Zdroj: <http://www.a-venezuela.com/mapas/map/html/monumenaturales.html>

Panamericana – dálniční síť

Zdroj: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:PanAmericanHwy.png>

Příloha D – Dotazníky

Dotazník v českém jazyce

Cestovní ruch – Mérida (Venezuela)

- Víte, kde leží Venezuela?**
  - Střední Amerika
  - Severní část Jižní Ameriky
  - Východní část Jižní Ameriky
  - Západní část Jižní Ameriky
  - Jižní část Jižní Ameriky
  - Nevím
- Víte, v jaké části Venezuely se nachází stát Mérida?**
  - Sever
  - Východ
  - Západ
  - Jih
  - Nevím
- Navštívili jste někdy Venezuelu?**
  - Ano
  - Ne
- Pokud jste u předchozí otázky zodpověděli „ano“, kterou konkrétní oblast či oblasti jste navštívili? Pokud „ne“, otázku přeskočte.**
_____
- Které atraktivity si představíte pod státem Mérida?**
  - Národní parky
  - Laguna de Mucubají
  - Meseta La Galera
  - Laguna de Urao
  - Chorrera de Las Gonzalez
  - Katedrála v hlavním městě
  - Kamenná kaple u San Rafael de Mucuchies
  - Univerzita v hlavním městě
  - Nejvýše položená lanovka světa
  - Pico Bolívar a další vrcholky
  - Zmrzlinárna se stovkami druhů zmrzliny
  - Býčí aréna Román Eduardo Sandía
  - Tematické vesničky
  - Žádné
  - Vlastní odpověď: _____
- Znáte nějaké kulturně-historické (společenské) akce konající se ve Venezuele, konkrétně v Méridě?**
  - Ano
  - Ne
- Pokud jste na předchozí otázku odpověděli „ano“, uveďte které. Pokud „ne“, otázku přeskočte.**
_____
- Jaký druh dopravy byste zvolili při cestě do Méridy z jiné části Venezuely?**
  - Letadlo
  - Vlák
  - Autobus
  - Vlastní automobil
  - Nevím
- V případě, že byste chtěli navštívit Méridu (nebo jste ji již navštívili), co by pro Vás bylo největším lákadlem?**
  - Nechci ji nikdy navštívit
  - Nevím
  - Vlastní odpověď: _____
- Jaký/e typ/y cestovního ruchu se dle Vašeho názoru v Méridě provozuje/jí?**
  - Horská turistika
  - Horolezectví
  - Cyklistika
  - Rafting
  - Canyoning
  - Paragliding
  - Pozorování zvěře
  - Poznávání kulturně-historických památek
  - Příměstský cestovní ruch
  - Nevím
  - Vlastní odpověď: - _____
- Jste**
  - Muž
  - Žena
- Do jaké věkové hranice patříte?**
  - Méně než 20 let
  - 20-30 let
  - 30-40 let
  - 40-50 let
  - 50-60 let
  - Nad 60 let
- Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**
  - Základní
  - Středoškolské bez maturity
  - Středoškolské s maturitou
  - Vysokoškolské bakalářské
  - Vysokoškolské magisterské
  - Jiné: _____

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dotazník ve španělském jazyce pro Španěly

Turismo – Mérida (Venezuela)

1. ¿Sabes dónde se encuentra Venezuela?
  - América Central
  - Parte del Norte de América del Sur
  - Parte del Este de América del Sur
  - Parte del Oeste de América del Sur
  - Parte del Sur de América del Sur
  - No sé
2. ¿Sabes en que parte de Venezuela se encuentra estado Mérida?
  - Norte
  - Este
  - Oeste
  - Sur
  - No sé
3. ¿Has estado alguna vez en Venezuela?
  - Sí
  - No
4. Si has respondido „sí“ en la pregunta anterior, ¿que parte exactamente has visitado? Si has respondido „no“ continúa con otra pregunta.
_____
5. ¿Que atracciones te imaginas cuando se dice Mérida?
  - Parques Nacionales
  - Laguna de Mucubají
  - Meseta La Galera
  - Laguna de Urao
  - Chorrera de Las Gonzalez
  - Catedral en la capital de Mérida
  - Capilla de Piedra de San Rafael de Mucuchíes
  - Universidad en la capital de Mérida
  - Teleférico más alto del mundo
  - Pico Bolívar y otras cumbres
  - Heladería con cientos de tipos de helado
  - Plaza de Toros Román Eduardo Sandía
  - Parques/Pueblos temáticos
  - Nada
  - Propia respuesta: _____
6. ¿Conoces algunos eventos culturales-históricos (sociales) de Mérida?
  - Sí
  - No
7. Si has respondido „sí“ en la pregunta anterior, ¿indica cuales? Si has respondido „no“ continúa con otra pregunta.
_____
8. ¿Que tipo de transporte elegirías a Mérida desde otra parte de Venezuela?
  - Avión
  - Tren
  - Autobús
  - Coche propio
  - No sé
9. ¿Si quisieses visitar Mérida (o si ya lo has visitado) que sería la mayor atracción para ti?
  - Nunca lo quiero visitar
  - No sé
  - Propia respuesta: _____
10. ¿Qué tipo de turismo hay en Mérida, según tu opinión?
  - Turismo de alta montaña
  - Escalada
  - Ciclismo
  - Rafting
  - Canyoning
  - Parapente
  - Observación de animales
  - Turismo de monumentos culturales-históricos
  - Turismo de sol y playa
  - No sé
  - Propia respuesta: - _____
11. Eres
  - Hombre
  - Mujer
12. ¿A qué grupo de edad perteneces?
  - Menos de 20 años
  - 20-30 años
  - 30-40 años
  - 40-50 años
  - 50-60 años
  - Más de 60 años
13. ¿Cuál es tu nivel de estudios?
  - Primaria
  - Secundaria sin bachillerato
  - Secundaria con bachillerato
  - Universitaria de diplomatura
  - Universitaria de licenciatura
  - Otra: _____

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dotazník ve španělském jazyce pro Venezuelce

Turismo – Mérida (Venezuela)

1. **¿Sabes en qué parte de Venezuela se encuentra el estado Mérida?**
  - Norte
  - Este
  - Oeste
  - Sur
  - No sé
2. **¿Has estado alguna vez en el estado de Mérida?**
  - Sí
  - No
3. **Si has respondido „sí“ en la pregunta anterior, ¿que municipio exactamente has visitado? Si has respondido „no“ continúa con otra pregunta.**
  - Alberto Adriani
  - Andrés Bello
  - Antonio Pinto Salinas
  - Aricagua
  - Arzobispo Chacón
  - Campo Elías
  - Cardenal Quintero
  - Caracciolo Parra y Olmedo
  - Guaraque
  - Julio César Salas
  - Justo Briceño
  - Libertador
  - Miranda
  - Obispo Ramos de Lora
  - Padre Noguera
  - Pueblo Llano
  - Rangel
  - Rivas Davila
  - Santos Marquina
  - Sucre
  - Tovar
  - Tulio Febres Cordero
  - Zea
4. **¿Que atracciones te imaginas cuando se dice Mérida?**
  - Parques Nacionales
  - Laguna de Mucubají
  - Meseta La Galera
  - Laguna de Urao
  - Chorrera de Las Gonzalez
  - Catedral en la capital de Mérida
  - Capilla de Piedra de San Rafael de Mucuchíes
  - Universidad en la capital de Mérida
  - Teleférico más alto del mundo
  - Pico Bolívar y otras cumbres
  - Heladería con cientos de tipos de helado
  - Plaza de Toros Román Eduardo Sandía
  - Parques/Pueblos temáticos
  - Nada
  - Propia respuesta: _____
5. **¿Conoces algunos eventos culturales-históricos (sociales) de Mérida?**
  - Sí
  - No
6. **Si has respondido „sí“ en la pregunta anterior, ¿indica cuáles? Si has respondido „no“ continúa con otra pregunta.**

_____
7. **¿Que tipo de transporte elegirías a Mérida desde otra parte de Venezuela?**
  - Avión
  - Tren
  - Autobús
  - Coche propio
  - No sé
8. **¿Si quisieses visitar Mérida (o si ya lo has visitado) que sería la mayor atracción para ti?**
  - Nunca lo quiero visitar
  - No sé
  - Propia respuesta: _____
9. **¿Qué tipo de turismo hay en Mérida, según tu opinión?**
  - Turismo de alta montaña
  - Escalada
  - Ciclismo
  - Rafting
  - Canyoning
  - Parapente
  - Observación de animales
  - Turismo de monumentos culturales-históricos
  - Turismo de sol y playa
  - No sé
  - Propia respuesta: - _____
10. **Eres**
  - Hombre
  - Mujer
11. **¿A qué grupo de edad perteneces?**
  - Menos de 20 años
  - 20-30 años
  - 30-40 años
  - 40-50 años
  - 50-60 años
  - Más de 60 años
12. **¿Cuál es tu nivel de estudios?**
  - Primaria
  - Secundaria sin bachillerato
  - Secundaria con bachillerato
  - Universitaria de diplomatura
  - Universitaria de licenciatura
  - Otra: _____

Zdroj: Vlastní zpracování.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Eva Blahůtová

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu státu Mérida (Venezuela)

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 102

Celkový počet stran příloh: 17

Počet titulů české literatury a pramenů: 7

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 7

Počet internetových zdrojů: 87

Počet ostatních zdrojů: 3

Vedoucí práce: Ing. Iveta Hamarneh, Ph.D.